

Centrum Projektów Europejskich

Regulamin konkursu

Program Operacyjny Wiedza Edukacja Rozwój

Oś priorytetowa IV *Innowacje społeczne i współpraca ponadnarodowa*

Działanie 4.3 Współpraca ponadnarodowa

Konkurs nr POWR.04.03.00-IP.07-00-001/15

**na projekty z komponentem ponadnarodowym realizowane
poza Common Framework**

Zatwierdził

.....

Warszawa, 29 czerwca 2015 r.

Zawartość

1. informacje ogólne	6
1.1 Podstawowe informacje na temat konkursu	6
1.2 Podstawy prawne.....	7
1.3 Kwota przeznaczona na konkurs.....	8
1.4 Cel i przedmiot konkursu.....	9
1.5 Rodzaje działań współpracy ponadnarodowej.....	10
2. Wymagania konkursowe.....	14
2.1 Podmioty uprawnione do ubiegania się o dofinansowanie projektu	14
2.2 Okres realizacji projektu	15
2.3 Zakres projektu	16
2.3.1 Zakres merytoryczny projektu.....	16
2.3.2 Zasięg geograficzny rozwiązań.....	29
2.4 Wymagania w zakresie struktury projektu	29
2.5 Wymagania w zakresie wskaźników w projekcie	35
2.6 Wymagania w zakresie realizacji projektu z innymi podmiotami	36
2.6.1 Partnerstwo ponadnarodowe.....	37
2.6.2 Partnerstwo krajowe	40
2.6.3 Zlecenie usług merytorycznych innym podmiotom.....	43
3. Podstawowe zasady udzielania dofinansowania.....	44
3.1 Informacje ogólne	44
3.2 Wkład własny	44
3.3 Szczegółowy budżet projektu	46
3.3.1 Koszty pośrednie i bezpośrednie	48
3.3.2 Podatek od towarów i usług (VAT)	50
3.3.3 Cross-financing	50
3.4 Zabezpieczenie prawidłowej realizacji umowy o dofinansowanie projektu.....	51
3.5 Rozliczanie wydatków w projekcie	52
3.5.1 Wyodrębniona ewidencja wydatków	52
3.5.2 Harmonogram płatności	52
3.5.3 Przekazywanie dofinansowania.....	52
3.5.4 Dochód wygenerowany podczas realizacji projektu (do czasu jego ukończenia) ..	53
3.6 Finansowanie współpracy ponadnarodowej	54

3.7	Pomoc publiczna.....	56
4.	Składanie wniosku o dofinansowanie	56
4.1	Termin i tryb składania wniosku o dofinansowanie	56
4.2.	Uzupełnianie i poprawianie wniosku o dofinansowanie	58
5.	Wybór projektów	59
5.1	Komisja Oceny Projektów	59
5.2	Ocena formalna	61
5.2.1	Informacje ogólne.....	61
5.2.2	Procedura dokonywania oceny formalnej.....	61
5.2.3	Kryteria weryfikowane na etapie oceny formalnej.....	63
5.2.3.1	Ogólne kryteria formalne	63
5.2.3.2	Wybrane kryteria dostępu	65
5.3	Ocena merytoryczna	68
5.3.1	Informacje ogólne	68
5.3.2	Procedura dokonywania oceny merytorycznej	68
5.3.3	Analiza kart oceny i obliczanie liczby przyznanych punktów.....	71
5.3.4	Negocjacje	73
5.3.5	Zakończenie oceny i rozstrzygnięcie konkursu.....	74
5.3.6	Kryteria weryfikowane na etapie oceny merytorycznej	76
5.3.6.1	Kryteria dostępu	76
5.3.6.2	Ogólne kryteria horyzontalne	93
5.3.6.3	Ogólne kryteria merytoryczne	94
5.3.6.4	Kryteria premiujące.....	97
6.	Procedura odwoławcza.....	100
6.1	Zakres procedury odwoławczej	100
6.2	Sposób złożenia protestu	100
6.3	Zakres protestu	101
6.4	Pozostawienie protestu bez rozpatrzenia	102
6.5	Rozpatrzenie protestu przez IP	102
6.6	Skarga do sądu administracyjnego	103
7.	Postanowienia końcowe	105
8.	Spis załączników	106

Słownik skrótów i pojęć

Budżet zadaniowy – oznacza przedstawienie kosztów kwalifikowalnych projektu w podziale na zadania merytoryczne w ramach kosztów bezpośrednich oraz koszty pośrednie.

EFS – Europejski Fundusz Społeczny.

Instrukcja wypełniania wniosku o dofinansowanie projektu – *Instrukcja wypełniania wniosku o dofinansowanie w ramach PO WER 2014–2020* – wersja 1.1 z dnia 1 kwietnia 2015 r.

IOK – Instytucja Organizująca Konkurs – Centrum Projektów Europejskich.

IP – Instytucja Pośrednicząca Programu Operacyjnego Wiedza Edukacja Rozwój 2014–2020 – Centrum Projektów Europejskich.

IZ PO WER – Instytucja Zarządzająca Programem Operacyjnym Wiedza Edukacja Rozwój 2014–2020.

KM PO WER – Komitet Monitorujący Program Operacyjny Wiedza Edukacja Rozwój 2014–2020.

KOP – Komisja Oceny Projektów.

KPA – ustawa z dnia 14 czerwca 1960 r. – Kodeks postępowania administracyjnego (Dz. U. z 2013 r. poz. 267, z późn. zm.).

MIR – Ministerstwo Infrastruktury i Rozwoju.

MŚP – na kategorię mikroprzedsiębiorstw oraz małych i średnich przedsiębiorstw (MŚP) składają się przedsiębiorstwa, które zatrudniają mniej niż 250 pracowników, których roczny obrót nie przekracza 50 milionów EUR i/lub roczna suma bilansowa nie przekracza 43 milionów EUR. W kategorii mikroprzedsiębiorstwa należy uwzględnić również osoby pracujące na własny rachunek (Zalecenie Komisji z dnia 6 maja 2003 r. dotyczące definicji mikroprzedsiębiorstw oraz małych i średnich przedsiębiorstw (2003/361/WE))

Nowe rozwiązanie – nowe rozwiązanie to produkt projektu współpracy ponadnarodowej, wypracowany we współpracy z partnerem ponadnarodowym (lub partnerami), który w całości, części lub w określonej formie nie występuje dotychczas w Polsce.

PO WER – Program Operacyjny Wiedza Edukacja Rozwój 2014–2020.

Portal – portal internetowy, o którym mowa w art. 115 ust. 1 lit. b rozporządzenia ogólnego: www.funduszeuropejskie.gov.pl

Podmiot pochodzący z kraju innego Unii Europejskiej – podmiot, który posiada swoją siedzibę lub filię w kraju Unii Europejskiej innym niż Polska.

Rozporządzenie ogólne – rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1303/2013 z dnia 17 grudnia 2013 r. ustanawiające wspólne przepisy dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego, Funduszu Spójności, Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich oraz Europejskiego Funduszu Morskiego i Rybackiego oraz ustanawiające przepisy ogólne dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego, Funduszu Spójności i Europejskiego Funduszu Morskiego i Rybackiego oraz uchylające rozporządzenie Rady (WE) nr 1083/2006 (Dz. Urz. UE L 347 z 20.12.2013., str. 320).

Rozporządzenie EFS – rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1304/2013 z dnia 17 grudnia 2013 r. w sprawie Europejskiego Funduszu Społecznego i uchylające rozporządzenie Rady (WE) nr 1081/2006 (Dz. Urz. UE L 347 z 20.12.2013., str. 470).

SL 2014 – aplikacja główna centralnego systemu teleinformatycznego, o którym mowa w rozdziale 16 ustawy

SOWA – System Obsługi Wniosków Aplikacyjnych, narzędzie służące do przygotowania i złożenia do właściwej instytucji pośredniczącej elektronicznego formularza wniosku o dofinansowanie projektu. Dostęp do systemu SOWA jest możliwy pod adresem: www.sowa.efs.gov.pl

SZOOP – Szczegółowy Opis Osi Priorytetowych.

UE – Unia Europejska.

Ustawa – ustawa z dnia 11 lipca 2014 r. o zasadach realizacji programów w zakresie polityki spójności finansowanych w perspektywie finansowej 2014–2020 (Dz. U. z 2014 r. poz. 1146 z późn. zm.).

Ustawa o finansach publicznych – ustawa z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych (Dz. U. z 2009 r. nr 157 poz. 1240 z późn. zm.).

Ustawa Prawo zamówień publicznych – ustawa z dnia 29 stycznia 2004 r. Prawo zamówień publicznych (Dz. U. z 2004 r. nr 19 poz. 177 z późn. zm.).

Uczestnik projektu – uczestnik projektu finansowanego ze środków EFS w rozumieniu Wytycznych Ministra Infrastruktury i Rozwoju w zakresie monitorowania postępu rzeczowego realizacji programów operacyjnych na lata 2014–2020.

Wdrożenie nowego rozwiązania – definiowane jest jako wykorzystywanie w praktyce nowego instrumentu/narzędzia/podejścia będącego przedmiotem projektu, zgodnie z założeniami projektu określonymi we wniosku o dofinansowanie.

Wniosek – wniosek o dofinansowanie projektu.

1. INFORMACJE OGÓLNE

1.1 Podstawowe informacje na temat konkursu

CPE, pełniące rolę IP PO WER, ogłasza konkurs numer POWR.04.03.00-IP.07/001/15 na projekty z komponentem ponadnarodowym realizowane poza Common Framework w ramach Osi Priorytetowej IV *Innowacje społeczne i współpraca ponadnarodowa*, Działanie 4.3 *Współpraca ponadnarodowa* PO WER.

Wnioski o dofinansowanie mogą być składane w ramach siedmiu tematów:

1. Zwiększenie możliwości zatrudnienia osób młodych bez pracy, w tym w szczególności osób, które nie uczestniczą w kształceniu i szkoleniu (tzw. młodzież NEET).
2. Zwiększenie dostępu do zatrudnienia dla osób pozostających bez pracy z następujących grup: osób o niskich kwalifikacjach zawodowych, osób powyżej 50 roku życia, kobiet, długotrwale bezrobotnych oraz osób niepełnosprawnych.
3. Zwiększenie liczby lub zakresu usług społecznych świadczonych przez podmioty ekonomii społecznej lub zwiększenie poziomu wykorzystania tych usług przez podmioty administracji publicznej.
4. Godzenie ról zawodowych i życia rodzinnego.
5. Metody utrzymania aktywności zawodowej osób po 50 roku życia w sektorze mikro, małych i średnich przedsiębiorstw (w tym zarządzanie wiekiem).
6. Zwiększenie dostępu osób dorosłych do różnych form uczenia się przez całe życie.
7. Zwiększenie zdolności do zatrudnienia uczniów szkół i placówek oświatowych kształcenia zawodowego.

Wnioski o dofinansowanie będą przyjmowane od 01.09. do 11.09. 2015 r. na warunkach opisanych w rozdziale IV regulaminu konkursu. Wnioski złożone przed dniem rozpoczęcia naboru i po terminie zamknięcia konkursu będą odrzucane na etapie oceny formalnej.

Konkurs przeprowadzany jest jawnie, z zapewnieniem publicznego dostępu do informacji o zasadach jego przeprowadzania oraz dostępu do list projektów ocenionych w poszczególnych etapach oceny i listy projektów wybranych do dofinansowania.

Terminy realizacji czynności wskazanych w regulaminie konkursu, jeśli nie określono inaczej, wyrażone są w **dniach kalendarzowych**. Jeżeli ostatni dzień terminu przypada na dzień ustawowo wolny od pracy, za ostatni dzień terminu uważa się następny dzień powszedni po dniu lub dniach wolnych od pracy.

CPE zastrzega sobie prawo do wprowadzania zmian w niniejszym regulaminie w trakcie trwania konkursu, z zastrzeżeniem zmian skutkujących nierównym traktowaniem wnioskodawców, chyba że konieczność wprowadzenia tych zmian wynika z przepisów powszechnie obowiązującego prawa.

UWAGA! Regulamin konkursu, ewentualne jego zmiany oraz informacje i wyjaśnienia dotyczące niniejszego konkursu, publikowane są na stronie IOK www.cpe.gov.pl

Dodatkowo Regulamin konkursu, ewentualne jego zmiany oraz informacje dotyczące niniejszego konkursu, publikowane są stronach internetowych: www.power.gov.pl oraz www.funduszeuropejskie.gov.pl

Wyjaśnień w kwestiach dotyczących konkursu udziela IOK w odpowiedzi na zapytania kierowane na adres poczty elektronicznej: power@cpe.gov.pl, tel.: 22 378 31 00.

1.2 Podstawy prawne

Konkurs jest organizowany w oparciu o następujące:

Akty prawne i dokumenty:

- Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) Nr 1303/2013 z dnia 17 grudnia 2013 r. ustanawiające wspólne przepisy dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego, Funduszu Spójności, Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich oraz Europejskiego Funduszu Morskiego i Rybackiego oraz ustanawiające przepisy ogólne dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego, Funduszu Spójności i Europejskiego Funduszu Morskiego i Rybackiego oraz uchylające rozporządzenie Rady (WE) nr 1083/2006;
- Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) Nr 1304/2013 z dnia 17 grudnia 2013 r. ustanawiające przepisy dotyczące Europejskiego Funduszu Społecznego i uchylające Rozporządzenie Rady (WE) nr 1081/2006;
- Ustawa z dnia 11 lipca 2014 r. o zasadach realizacji programów w zakresie polityki spójności finansowanych w perspektywie finansowej 2014–2020;
- Program Operacyjny Wiedza, Edukacja i Rozwój na lata 2014–2020, przyjęty decyzją Komisji Europejskiej z dnia 17 grudnia 2014 r.;
- Szczegółowy Opis Osi Priorytetowych Programu Operacyjnego Wiedza Edukacja Rozwój 2014–2020;
- Projekt rozporządzenia Ministra Infrastruktury i Rozwoju w sprawie udzielania pomocy de minimis oraz pomocy publicznej w ramach programów operacyjnych finansowanych z Europejskiego Funduszu Społecznego na lata 2014–2020. W momencie wejścia w życie niniejszego rozporządzenia obowiązywać będzie akt prawny w wersji opublikowanej.

Wytyczne:

CENTRUM PROJEKTÓW EUROPEJSKICH
ul. Domaniewska 39A, 02-672 Warszawa
tel. 22 378 31 00
faks 22 201 97 56
www.cpe.gov.pl

Unia Europejska
Europejski Fundusz Społeczny

Program współfinansowany przez Unię Europejską w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

- Wytyczne w zakresie kwalifikowalności wydatków w ramach Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego oraz Funduszu Spójności na lata 2014–2020;
- Wytyczne w zakresie realizacji zasad równości szans i niedyskryminacji, w tym dostępności dla osób z niepełnosprawnościami oraz zasady równości szans kobiet i mężczyzn w ramach funduszy unijnych na lata 2014–2020;
- Wytyczne w zakresie monitorowania postępu rzeczowego realizacji programów operacyjnych na lata 2014–2020;
- Wytyczne w zakresie gromadzenia i przekazywania danych w postaci elektronicznej na lata 2014–2020;
- Wytyczne w zakresie szczegółowego opisu osi priorytetowych krajowych i regionalnych programów operacyjnych na lata 2014–2020;
- Wytyczne w zakresie trybów wyboru projektów na lata 2014–2020;
- Wytyczne w zakresie informacji i promocji programów operacyjnych polityki spójności na lata 2014–2020;
- Wytyczne w zakresie kontroli realizacji programów operacyjnych na lata 2014–2020.

IOK zaleca wnioskodawcom zainteresowanym aplikowaniem o środki regularne monitorowanie strony www.power.gov.pl, gdzie publikowane są zatwierdzone wersje wytycznych, a także ich ewentualne późniejsze zmiany. Wnioskodawca jest zobowiązany do zapoznania się oraz do stosowania powyższych dokumentów.

1.3 Kwota przeznaczona na konkurs

Kwota przeznaczona na konkurs wynosi 77 637 335,00 PLN (w tym maksymalna kwota dofinansowania – 75 308 214,95 PLN).

Kwota przeznaczona na konkurs została podzielona proporcjonalnie pomiędzy tematy konkursu wskazane w pkt. 1 regulaminu konkursu. Planowana alokacja na każdy z tematów wynosi 11 091 047,00 PLN¹.

W przypadku niewykorzystania kwoty alokacji przeznaczonej na dany temat, może ona zostać proporcjonalnie podzielona pomiędzy pozostałe tematy, w celu jak najbardziej efektywnego wykorzystania alokacji konkursu.

Po rozstrzygnięciu konkursu IOK może zwiększyć kwotę przeznaczoną na dofinansowanie projektów w konkursie.

IOK zachowuje sobie prawo nieprzyznania wszystkich dostępnych środków w ramach alokacji na dany konkurs/temat.

W kwocie przeznaczonej na konkurs została ustalona rezerwa na odwołania w wysokości 5% wartości konkursu. W przypadku niewykorzystania ustanowionej rezerwy na odwołania, środki te zwiększają pulę środków pozostających jeszcze do zakontraktowania w ramach przedmiotowego konkursu.

¹ Suma kwot przeznaczonych na każdy z 7 tematów jest mniejsza od całkowitej kwoty przeznaczonej na konkurs z powodu zastosowanego zaokrąglenia do pełnych złotych.

1.4 Cel i przedmiot konkursu

Celem konkursu jest wypracowanie oraz wdrożenie nowych rozwiązań, powstałych dzięki współpracy z partnerami zagranicznymi, w obszarach tematycznych, w których organizowany jest konkurs.

Tematy wskazane w konkursie zostały wybrane ze względu na ich wagę z punktu widzenia polityki społecznej kraju, z uwzględnieniem dokumentów strategicznych oraz spodziewaną znaczną wartość dodaną z wymiany doświadczeń z partnerami zagranicznymi i proces wzajemnego uczenia się na poziomie ponadnarodowym.

W celu poprawy sytuacji grup docelowych wskazanych w tematach określonych w konkursie i niwelowania zdiagnozowanych problemów, we wszystkich tematach konieczne jest nie tylko stosowanie znanych już metod czy instrumentów, ale także szukanie nowych, niestosowanych dotychczas rozwiązań. Współpraca ponadnarodowa w sposób znaczący ułatwia ten proces. W ramach konkursu możliwe jest wykorzystywanie doświadczeń zagranicznych poprzez adaptowanie rozwiązań stosowanych już w innych krajach lub tworzenie przy współpracy partnera zagranicznego nowych metod czy instrumentów, co przyczyni się, poprzez ich wdrażanie, do poprawy sytuacji w obszarach określonych tematyką konkursu.

Realizacja projektów współpracy ponadnarodowej, dzięki którym powstaną nowe rozwiązania, powinna przyczynić się także do zwiększenia efektywności innych interwencji wspieranych w ramach EFS.

Bardziej szczegółowe informacje na temat problemów zdiagnozowanych w poszczególnych tematach, w tym odniesienie do dokumentów strategicznych oraz oczekiwanych rozwiązań, znajdują się w rozdz. II, pkt. 2.3.1.

Przedmiotem konkursu są projekty z komponentem ponadnarodowym realizowane poza Common Framework².

Projekt z komponentem ponadnarodowym realizowany poza Common Framework, to projekt, którego cele, produkty i rezultaty są powiązane ze współpracą ponadnarodową i pokazują wartość dodaną i efekty takiej współpracy. Projekt ten jest obowiązkowo realizowany w partnerstwie ponadnarodowym – partnerzy podpisują list intencyjny oraz umowę o współpracy ponadnarodowej, a jego efektem jest wypracowanie³ i wdrożenie nowego rozwiązania. Ten typ projektu jest realizowany w ramach konkursu ogłoszonego na poziomie krajowym, niezależnie od konkursu skoordynowanego na poziomie europejskim (Common Framework).

Projekty składane w odpowiedzi na konkurs powinny przyczyniać się do realizacji celów PO WER. W szczególności muszą wpisywać się w realizację celu szczegółowego działania 4.3 *„Wdrożenie nowych rozwiązań, w szczególności z zakresu aktywizacji zawodowej, kształcenia przez całe życie i tworzenia oraz realizacji polityk publicznych, dzięki współpracy z partnerami zagranicznymi”*.

² Typ operacji zgodnie z SZOOP.

³ Rozumiane również jako zaadaptowanie rozwiązania funkcjonującego w instytucji partnera zagranicznego.

Dodatkowo projekty z komponentem ponadnarodowym realizowane poza Common Framework, składane w odpowiedzi na konkurs, muszą spełniać kryteria wyboru projektów określone w rozdz. 2.

1.5 Rodzaje działań współpracy ponadnarodowej

1. W ramach projektów współpracy ponadnarodowej, możliwe jest realizowanie kilku rodzajów działań współpracy w partnerstwie ponadnarodowym. W ramach niniejszego konkursu dopuszczone są cztery z nich, tj.:

- wypracowanie nowych rozwiązań we współpracy z partnerem zagranicznym i ich wdrożenie;
- transfer nowych rozwiązań i ich zaadaptowanie oraz wdrożenie;
- równoległe tworzenie nowych rozwiązań i ich wdrożenie;
- wymiana informacji i doświadczeń.

Poniżej szczegółowo opisano rodzaje działań współpracy ponadnarodowej, możliwe do zastosowania w projektach współpracy ponadnarodowej objętych konkursem.

a) Wypracowanie nowych rozwiązań we współpracy z partnerem zagranicznym i ich wdrożenie.

Współpraca z partnerem/-ami zagranicznym/i zakładająca wspólne wypracowywanie i tworzenie, a następnie wdrożenie nowych rozwiązań to najszersza forma współpracy ponadnarodowej. Z tego powodu należy podkreślić, że jest to rodzaj działania najtrudniejszego i wymagającego największego zaangażowania wszystkich stron. W takim projekcie partnerzy współdziałają od etapu tworzenia koncepcji projektu, aby w efekcie wygenerować, a następnie wdrożyć wspólne, nowe rozwiązania, przechodząc przez wszystkie wymagane regulaminem konkursu fazy realizacji projektu współpracy ponadnarodowej. Wartością dodaną takiego projektu są przede wszystkim wspólne dla wszystkich stron produkty, które przynoszą korzyści nie tylko grupie docelowej beneficjenta, ale także grupom docelowym z kraju/-ów partnera/-ów. Ten rodzaj działania najpełniej przyczynia się do wypracowania nowych rozwiązań na szczeblu unijnym, zwiększających jakość podejmowanych interwencji EFS na poziomie całej Unii Europejskiej.

Projekty zakładające współpracę w tworzeniu wspólnych produktów umożliwiają wypracowanie nowatorskich rozwiązań wykorzystujących potencjał i odmienne uwarunkowania wszystkich partnerów. Wybór takiego działania współpracy gwarantuje wypracowanie korzyści dla wszystkich partnerów i osiągnięcie znacznej wartości dodanej.

Wybierając działanie zakładające wspólne tworzenie nowych rozwiązań, należy pamiętać o:

- porównaniu sytuacji, uwarunkowań i działań podejmowanych w różnych krajach w wybranej dziedzinie, tak aby możliwe było ustalenie, w jaki sposób można udoskonalić kierunki działań i rozwiązania praktyczne, które zostaną zastosowane w Polsce i w krajach partnerów; konieczne jest zatem szczegółowe rozpoznanie i zrozumienie sytuacji wyjściowej w Polsce oraz w kraju partnera;
- wykorzystaniu mocnych stron każdego partnera podczas tworzenia wspólnych procesów lub produktów;
- upewnieniu się – przed przystąpieniem do ostatecznego wdrożenia danego produktu – o przydatności wytworzonych produktów dla grupy docelowej;

- odpowiedniej, często zróżnicowanej w zależności od kraju, strategii w zakresie możliwego dalszego rozpowszechnienia wspólnych produktów;
- zapewnieniu praw do korzystania z wypracowywanych produktów (prawa własności intelektualnej).

b) Transfer nowych rozwiązań i ich zaadaptowanie oraz wdrożenie.

Współpraca z partnerem/-ami zagranicznym/i zakładająca transfer, zaadaptowanie oraz wdrożenie nowych rozwiązań, opiera się na założeniu, że jeden z partnerów dysponuje: produktem, usługą, gotowym rozwiązaniem lub jakąś jego częścią, które pozwolą pełniej, efektywniej i skuteczniej rozwiązać zidentyfikowany problem. Partner ten pełni wówczas wiodącą funkcję, polegającą na dzieleniu się swoją wiedzą i doświadczeniem z pozostałymi partnerami, odnosząc przy tym także określone korzyści w postaci możliwości czerpania wiedzy i doświadczenia od innych partnerów przy okazji testowania swoich rozwiązań w innych warunkach i środowisku.

Ten rodzaj współpracy w ramach partnerstwa pozwala w znacznym stopniu ograniczyć koszty wdrożenia nowego rozwiązania, ze względu na skrócony czas jego przygotowania (wykorzystuje się rozwiązanie już istniejące, co pozwala ograniczyć koszty przygotowania produktu), czy eliminację potencjalnych błędów i problemów (partner dzieląc się swoim doświadczeniem, może przewidywać problemy związane z wdrażaniem nowego rozwiązania oraz sposoby minimalizacji ryzyka wdrożenia).

Wybierając działanie zakładające transfer, adaptację i wdrożenie nowych rozwiązań, należy pamiętać o:

- odpowiednim doborze partnera zagranicznego, dysponującego metodą możliwą do wykorzystania w innych realiach;
- wymianie doświadczeń, polegającej na poszukiwaniu sposobów dalszego udoskonalania wdrażanej metody;
- wyborze odpowiednich narzędzi pozwalających na edukację partnerów (szkolenia, coaching, mentoring, publikacje, wdrożenia nowych procedur);
- zbadaniu możliwości prawnych, społecznych i ekonomicznych wprowadzenia w Polsce rozwiązań opartych na doświadczeniach innych krajów;
- zapewnieniu praw do korzystania z wypracowywanych produktów (prawa własności intelektualnej).

c) Równoległe tworzenie nowych rozwiązań i ich wdrożenie.

Współpraca z partnerem/-ami zagranicznym/i zakładająca równoległe tworzenie nowych rozwiązań opiera się na podziale zadań między poszczególnych partnerów. W takim projekcie każda ze stron przygotowuje produkt pod kątem właściwych dla danego kraju uwarunkowań (np. przygotowanie odrębnych programów szkoleniowych czy inicjatyw aktywizujących wybrane grupy docelowe). Wartością dodaną takiego projektu jest przede wszystkim dzielenie się doświadczeniami w określonych dziedzinach oraz wykorzystanie ich przez poszczególnych partnerów do stworzenia rozwiązań lepszych, nowocześniejszych i pełniej odpowiadających na zidentyfikowane problemy niż rozwiązania dotychczasowe, opartych na doświadczeniach pozostałych partnerów oraz dostosowanych do specyfiki kraju partnera. W projektach zakładających równoległe tworzenie rozwiązań, jako główne przedsięwzięcia przewiduje się realizację działań pozwalających na wymianę doświadczeń (jednak w sposób bardziej szczegółowy niż w przypadku „wymiany informacji i doświadczeń”) czy kontakt ekspertów.

Dzięki wyborowi takiej formy współpracy możliwe jest pozostawienie partnerom projektu znacznej swobody w realizacji poszczególnych zadań. Z takim podejściem wiąże się jednak wyższe niebezpieczeństwo mniejszego niż wymagane zaangażowania poszczególnych partnerów oraz problemy w sformułowaniu wspólnego celu. Partnerzy są raczej zainteresowani tworzeniem takich produktów, które bardziej odpowiadają ich specyfice oraz realizacji zadań proponowanych przez partnera o większym potencjale i sile oddziaływania.

Wypracowanie równoległych rozwiązań może obejmować np.: organizowanie warsztatów, seminariów i spotkań ekspertów, tworzenie forów wymiany opinii, czy też przeprowadzanie niezbędnych badań i analiz.

Podstawowym czynnikiem sukcesu takiego modelu jest odpowiednie i szczegółowe określenie ram współpracy oraz bieżące monitorowanie i kontrola projektu, większe niż w innych rodzajach działań.

Wybierając działanie zakładające równoległe tworzenie rezultatów nowych rozwiązań i ich wdrożenie, należy pamiętać o:

- ustaleniu odpowiedniej strategii komunikacji pomiędzy partnerami pozwalającej na wymianę doświadczeń;
- wytypowaniu ekspertów, którzy będą uczestniczyć w realizacji działań dotyczących wypracowywanych rozwiązań współpracy ponadnarodowej;
- zbadaniu możliwości prawnych, społecznych i ekonomicznych wprowadzenia w Polsce rozwiązań opartych na doświadczeniach innych krajów;
- zapewnieniu praw do korzystania z wypracowywanych produktów (prawa własności intelektualnej).

d) Wymiana informacji i doświadczeń.

Współpraca z partnerem/-ami zagranicznym/i zakładająca wymianę informacji i doświadczeń to podstawowy i najprostszy model współpracy ponadnarodowej. Powinien on być traktowany jako punkt wyjścia do rozpoczęcia realizacji projektów związanych z tworzeniem nowych rozwiązań, ale nie może występować samodzielnie. Powinien towarzyszyć działaniom, opisanym w pkt. a–c, w których zakłada się bardziej intensywną współpracę pomiędzy partnerami.

Współpraca oparta na wymianie doświadczeń i informacji pozwala poznać realia działania i strategię stosowane w danym obszarze wsparcia w poszczególnych krajach partnerskich.

Wybierając model zakładający wymianę informacji i doświadczeń, należy pamiętać o:

- ustaleniu odpowiedniej strategii komunikacji pomiędzy partnerami, pozwalającej na wymianę doświadczeń;
- wyborze odpowiednich narzędzi wspomagających wymianę informacji;
- niwelowaniu barier językowych poprzez odpowiedni dobór personelu projektu;
- eliminowaniu zbyt ogólnego sposobu wymiany informacji i doświadczeń, mogącego powodować pewną przypadkowość.

2. Przykładami produktów projektów współpracy ponadnarodowej mogą być:

- programy szkoleń i innych form uczenia się formalnego, nieformalnego czy pozaformalnego, z poszczególnych obszarów wsparcia EFS, adekwatnych do tematów konkursu;
  - narzędzia i metody doradztwa;
  - programy zwiększające dostęp do zatrudnienia czy aktywizacji lub utrzymania aktywności osób znajdujących się w niekorzystnej sytuacji na rynku pracy, np. NEETs, 50+, kobiet, niepełnosprawnych;
  - metody utrzymania aktywności zawodowej osób starszych w przedsiębiorstwach;
  - metody zwiększające możliwości zatrudnienia osób młodych bez pracy, w szczególności tzw. NEETs;
  - metody rozwijania nowatorskich usług społecznych świadczonych przez podmioty ekonomii społecznej;
  - publikacje, opracowania i raporty;
  - niezbędne do osiągnięcia celu projektu badania i analizy.
3. Produkt projektu współpracy ponadnarodowej posiada dwa wymiary – wymiar idei (pomysłu) i jej formę materialną. Na poziomie idei powstaje określona koncepcja działania wobec zidentyfikowanego problemu czy grupy docelowej. Na poziomie wymiaru materialnego będzie to postać, w jakiej produkt będzie dostępny i gotowy do wdrożenia po zakończeniu nad nim prac.
1. Oba wymiary muszą zostać jednoznacznie opisane i ważne jest, aby zachowana została ich logiczna spójność. Oceniający musi uzyskać pewność, że rozumie istotę produktu projektu współpracy ponadnarodowej i jego obu wymiarów – jak wygląda nowe lub zmodyfikowane podejście: co będzie treścią działań, na czym będzie polegał proponowany model, jakie warunki muszą zostać spełnione do jego poprawnego funkcjonowania.

Przykład:

Produktem projektu współpracy ponadnarodowej jest model wsparcia osób 50+ (idea). Przyjmie on postać zestawu procedur działania dla instytucji rynku pracy, poradnika dla pracowników tych instytucji i programu szkolenia tych pracowników (wymiar materialny), które podlegają zastosowaniu w praktyce.

2. WYMAGANIA KONKURSOWE

2.1 Podmioty uprawnione do ubiegania się o dofinansowanie projektu

1. W ramach konkursu o dofinansowanie realizacji projektu mogą ubiegać się podmioty wyszczególnione w SZOOP PO WER, tj.:
  - podmioty odpowiedzialne za kreowanie, realizację i monitorowanie polityk publicznych oraz kontrolę i nadzór nad tymi politykami,
  - administracja publiczna,
  - jednostki samorządu terytorialnego,
  - ogólnopolskie stowarzyszenia i związki jednostek samorządu terytorialnego,
  - instytucje rynku pracy,
  - instytucje pomocy i integracji społecznej,
  - szkoły i placówki systemu oświaty,
  - uczelnie,
  - przedsiębiorstwa,
  - organizacje pozarządowe,
  - podmioty ekonomii społecznej,
  - partnerzy społeczni zgodnie z definicją przyjętą w PO WER,
  - federacje lub związki organizacji pozarządowych i podmiotów ekonomii społecznej.
2. W ramach konkursu wymaga się, aby **wnioskodawca lub partner/-rzy krajowy/-i** na dzień złożenia wniosku o dofinansowanie posiadał/-li **co najmniej 3-letnie doświadczenie w działalności w obszarze merytorycznym projektu**.

Wskazane kryterium służy weryfikacji potencjału merytorycznego wnioskodawcy/partnerów tak, aby zapewnić jak najwyższą jakość wypracowanego/zaadaptowanego w projekcie rozwiązania. Dotychczasowe doświadczenie projektodawcy/partnerów w działaniach w obszarze merytorycznym projektu (np. poprzez realizację projektów/przedsięwzięć lub bieżącą działalność) zwiększy szanse na sprawne wdrażanie projektu i osiągnięcie zakładanego celu.

Za „co najmniej 3-letnie doświadczenie w działalności w obszarze merytorycznym projektu” uznaje się doświadczenie danej instytucji (wnioskodawcy lub partnera), nie zaś zatrudnionego/-ych w niej pracownika/ów. Dodatkowo okres trzech lat musi dotyczyć jednej instytucji (beneficjenta lub partnera) – nie można sumować doświadczenia beneficjenta i partnera/-ów, przy czym doświadczenie to (w ramach jednej instytucji), nie musi trwać nieprzerwanie trzy lata – może składać się na nie kilka okresów, w których doświadczenie w danym obszarze było nabywane.

UWAGA! Projekt niespełniający tego kryterium zostanie odrzucony na etapie oceny formalnej. Zaleca się, aby informacja w zakresie spełniania tego kryterium została zawarta w pkt. 4.4. wniosku o dofinansowanie.

3. Wnioskodawca składa **nie więcej niż 1 wniosek o dofinansowanie projektu w określonym temacie konkursu, przy założeniu, że może złożyć wnioski w maksymalnie 2 tematach konkursu.**

Kryterium odnosi się wyłącznie do występowania danego podmiotu w charakterze beneficjenta, a nie partnera. Oznacza to, że beneficjent może występować w innych wnioskach złożonych w tym samym konkursie w charakterze partnera.

UWAGA! W przypadku złożenia przez jednego projektodawcę więcej niż jednego wniosku w danym temacie i/lub złożenia wniosków w ponad 2 tematach w ramach konkursu, IOK odrzuca wszystkie złożone w odpowiedzi na konkurs wnioski, w związku z niespełnieniem przez beneficjenta kryterium dostępu. W przypadku wycofania przed terminem zamknięcia konkursu jednego wniosku o dofinansowanie, projektodawca ma prawo złożyć kolejny wniosek. Dodatkowo wnioski składane w poszczególnych tematach przez jednego beneficjenta nie mogą dotyczyć tych samych rozwiązań.

Spełnienie tego wymogu weryfikowane jest na podstawie danych będących w dyspozycji IOK, obejmujących: dane beneficjenta (wnioskodawcy), nazwę tematu, w ramach którego składany jest projekt, tytuł projektu oraz oświadczenie o niewystępowaniu tych samych rozwiązań w składanych wnioskach.

W związku z powyższym, w sytuacji złożenia wniosków w dwóch tematach (po jednym w danym temacie), wnioskodawca jest zobowiązany do zadeklarowania, że projekty składane w poszczególnych tematach nie zawierają takich samych rozwiązań.

Zalecane jest, aby powyższe informacje zawrzeć w pkt. 4.1 wniosku o dofinansowanie.

UWAGA! Projekt niespełniający tego kryterium jest odrzucany na etapie oceny formalnej.

Ponadto należy pamiętać o pozostałych kryteriach wyboru projektów odnoszących się do wymogów podmiotowych, określonych w rozdz. V, a także o zapisach dokumentów programowych, w tym SZOOP.

2.2. Okres realizacji projektu

1. Okres realizacji projektu
2. Okres realizacji projektu wskazany we wniosku o dofinansowanie przewidziany jest maksymalnie na 30 miesięcy kalendarzowych. Do obliczania okresu realizacji projektu stosuje się zasady obliczania terminów określone w Kodeksie postępowania administracyjnego.

UWAGA! Projekt niespełniający tego kryterium jest odrzucany na etapie oceny formalnej.

Wnioskodawca może przewidzieć we wniosku krótszy okres realizacji projektu, ale nie dłuższy niż 30 miesięcy kalendarzowych. Informację w zakresie okresu realizacji projektu należy umieścić w pkt. 1.7 wniosku o dofinansowanie.

3. W projekcie kwalifikowalne mogą być wyłącznie wydatki ponoszone począwszy od 01.01.2015 r., w tym koszty nawiązania partnerstwa ponadnarodowego, zgodnie z

zasadami określonymi w niniejszym regulaminie. Wydatki poniesione przed podpisaniem umowy o dofinansowanie mogą zostać uznane za kwalifikowalne wyłącznie w przypadku spełnienia warunków kwalifikowalności określonych w *Wytycznych w zakresie kwalifikowalności wydatków w ramach Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego oraz Funduszu Spójności na lata 2014–2020* i umowie o dofinansowanie. Oznacza to, że przed podpisaniem umowy o dofinansowanie wnioskodawca ponosi wydatki na własne ryzyko.

4. Przy określaniu daty rozpoczęcia realizacji projektu należy uwzględnić czas trwania procedury konkursowej – szacuje się, że średni czas upływający od daty zakończenia naboru wniosków do podpisania umowy o dofinansowanie projektu wyniesie około 6 miesięcy.
5. Wnioskodawcy, których wnioski zostały wybrane do dofinansowania zostaną poproszeni o złożenie dokumentów niezbędnych do podpisania umowy o dofinansowanie w terminie i na zasadach określonych przez IOK.
6. Umowa o dofinansowanie projektu może zostać podpisana, jeżeli projekt spełnia wszystkie kryteria, na podstawie których został wybrany do dofinansowania.
7. W ciągu 10 dni od zakończenia naboru wniosków, IOK zamieści na swojej stronie internetowej informacje o planowanym harmonogramie oceny wniosków.

2.3. Zakres projektu

2.3.1. Zakres merytoryczny projektu

1. W konkursie wymaga się, aby projekt przewidywał wykorzystanie przynajmniej dwóch rodzajów działań współpracy ponadnarodowej, z których jedno przewiduje wypracowanie i wdrożenie nowego rozwiązania. Szerzej to kryterium omówione jest w ppkt. 4 niniejszego działu.
2. W konkursie wymaga się, aby składany projekt był realizowany wyłącznie w ramach jednego tematu współpracy ponadnarodowej spośród wskazanych w konkursie. Poniżej przedstawiono oczekiwane rozwiązania i grupy docelowe w odniesieniu do poszczególnych tematów konkursu:

Temat 1: Zwiększenie możliwości zatrudnienia osób młodych bez pracy, w tym w szczególności osób, które nie uczestniczą w kształceniu i szkoleniu (tzw. młodzież NEET).

Oczekiwane rozwiązania:

Projekt zakłada wypracowanie i wdrożenie kompleksowych rozwiązań mających na celu aktywizację edukacyjno-zawodową (w uzasadnionych przypadkach z elementami integracji społecznej) osób młodych w wieku 15–29 lat, które spełniają łącznie trzy warunki, tj.: nie pracują (tj. są bezrobotne lub bierne zawodowo), nie kształcą się (tj. nie uczestniczą w kształceniu formalnym w trybie stacjonarnym) ani nie szkolą się (tj. nie uczestniczą w pozaszkolnych zajęciach mających na celu uzyskanie, uzupełnienie lub doskonalenie umiejętności i kwalifikacji zawodowych lub ogólnych, potrzebnych do wykonywania pracy) zgodnie z poniższym uszczegółowieniem zakresu rozwiązań.

Zgodnie z raportem *Młodzi 2011* wśród głównych problemów w podejmowaniu zatrudnienia przez młodych ludzi są brak doświadczenia zawodowego i niedopasowanie kwalifikacji do potrzeb rynku pracy. Dodatkowymi przeszkodami są niewystarczająca liczba ofert pracy, a także niedostateczna współpraca systemu edukacji i zatrudnienia, ale także brak umiejętności poszukiwania pracy oraz potrzebnych na rynku kompetencji miękkich. Stąd też, w celu niwelowania wskazanych problemów ważne jest wykorzystywanie doświadczeń zagranicznych i tworzenie nowych lub adaptowanie istniejących w innych krajach rozwiązań, które przyczyniają się do zwiększenia zatrudnialności młodzieży.

Aktywizacja edukacyjno-zawodowa jest procesem złożonym, obejmującym oddziaływanie w różnych sferach funkcjonowania człowieka i wymagającym trwałego, zintegrowanego podejścia w ramach realizowanego projektu. Zakłada się również, że w niektórych przypadkach – w celu podniesienia skuteczności aktywizacji zawodowej – celowym jest zastosowanie elementów integracji społecznej. Uzasadnione jest zatem stosowanie możliwie szerokiego wachlarza usług/działań wykorzystujących doświadczenia międzynarodowe pozwalających osobom młodym na wejście i utrzymanie się na rynku pracy.

Jako kompleksowe wsparcie rozumie się zastosowanie w projekcie co najmniej dwóch instrumentów/metod aktywizacji edukacyjno-zawodowej (w uzasadnionych przypadkach z elementami integracji społecznej) grupy młodych osób pozostających bez zatrudnienia.

Uszczegółowienie zakresu rozwiązań:

Mając na uwadze wewnętrzne zróżnicowanie grupy, na rzecz której mają być wypracowywane i wdrażane rozwiązania zmierzające do ich aktywizacji edukacyjno-zawodowej (w uzasadnionych przypadkach z elementami integracji społecznej) należy stosować adekwatne do ich wieku i zdiagnozowanych potrzeb instrumenty aktywizacji. Zakres zastosowania poszczególnych instrumentów edukacyjnych lub zawodowych może być zatem różny w zależności od potrzeb.

Grupy docelowe:

Grupę docelową wsparcia stanowią:

- jako użytkownicy wypracowanego rozwiązania: podmioty działające na rzecz aktywizacji edukacyjno-zawodowej oraz w uzasadnionych przypadkach podmioty działające na rzecz integracji społecznej osób młodych w wieku 15–29 lat, bez pracy, nieuczestniczących w kształceniu i szkoleniu, które wdrożą i będą stosować wypracowane/zaadaptowane rozwiązania;
- osoby/podmioty niezbędne dla realizacji współpracy ponadnarodowej i/lub wdrożenia rozwiązania do praktyki;
- jako użytkownicy są również traktowani beneficjenci i partnerzy krajowi projektu działający na rzecz aktywizacji edukacyjno-zawodowej osób młodych, wskazani powyżej w pierwszym tirecie, którzy po wypracowaniu/zaadaptowaniu rozwiązania wdrożą je do praktyki w swoich instytucjach, zgodnie z zapisami wniosku o dofinansowanie.

Bezrobocie we wskazanej grupie osób młodych jest w Polsce wyższe niż średnia w UE. Grupa ta wskazana jest jako wymagająca szczególnego wsparcia, zarówno w dokumentach na poziomie europejskim (w tym *Europa 2020, Inicjatywa na rzecz młodzieży*), jak i na

poziomie kraju (m.in. w *Planie realizacji Gwarancji dla młodzieży w Polsce, Średniookresowej Strategii Rozwoju Kraju, Strategii Rozwoju Kapitału Ludzkiego*).

Zgodnie z zapisami *Planu realizacji Gwarancji dla młodzieży w Polsce*, w celu rozwiązywania/łagodzenia problemów, jakie na rynku pracy dotyczą osób młodych, konieczne jest nie tylko stosowanie znanych już instrumentów rynku pracy, ale także szukanie nowych rozwiązań, które wpłyną na poprawę sytuacji młodzieży w zakresie zwiększania ich zatrudnienia, a które będą stosowane przez podmioty zajmujące się aktywizacją edukacyjno-zawodową osób młodych. Zakłada się również, że w uzasadnionych przypadkach – w celu podniesienia skuteczności aktywizacji zawodowej – zasadne jest zastosowanie elementów integracji społecznej.

Włączenie do grupy docelowej osób/podmiotów niezbędnych dla realizacji współpracy ponadnarodowej ma na celu zwiększenie jakości wypracowanych w projekcie rozwiązań i zasięgu ich wdrażania.

Zakłada się, że projekty współpracy ponadnarodowej powinny przyczynić się do zwiększenia efektywności interwencji EFS. Wybór wskazanej grupy docelowej, której problemy mają zostać złagodzone/rozwiązane dzięki rozwiązaniom wypracowanym we współpracy ponadnarodowej będzie komplementarny do działań zaplanowanych w Osi Priorytetowej I Osoby młode na rynku pracy PO WER i w efekcie powinien przyczynić się do zwiększenia skuteczności interwencji EFS w tym zakresie.

Temat 2: Zwiększenie dostępu do zatrudnienia dla osób pozostających bez pracy z następujących grup: osób o niskich kwalifikacjach zawodowych, osób powyżej 50 roku życia, kobiet, długotrwale bezrobotnych oraz osób niepełnosprawnych.

Oczekiwane rozwiązania:

Projekt zakłada wypracowanie i wdrożenie kompleksowych rozwiązań mających na celu zwiększenie efektywności działań na rzecz aktywizacji zawodowej (w uzasadnionych przypadkach z elementami integracji społecznej) pełnoletnich osób pozostających bez zatrudnienia:

- osób niepełnosprawnych i/lub
- osób długotrwale bezrobotnych i/lub
- osób o niskich kwalifikacjach zawodowych i/lub
- osób powyżej 50 roku życia i/lub
- kobiet.

Wśród głównych problemów w podejmowaniu zatrudnienia przez te osoby są brak lub niewystarczające doświadczenie i kwalifikacje zawodowe lub ich dezaktualizacja, niedopasowanie kwalifikacji do potrzeb rynku pracy, niedostateczna współpraca instytucji działających na rzecz aktywizacji zawodowej i pracodawców. Towarzyszą im problemy wynikające ze specyfiki danej grupy i brak kompleksowego i zindywidualizowanego podejścia instytucji zajmujących się aktywizacją zawodową, odpowiadających na zdiagnozowane potrzeby każdej z osób, a także niewystarczająca efektywność dotychczas stosowanych aktywizacji. Zakłada się, że w niektórych przypadkach – w celu podniesienia skuteczności aktywizacji zawodowej – zasadne jest zastosowanie elementów integracji

społecznej. Stąd też, w celu niwelowania wskazanych problemów ważne jest wykorzystywanie doświadczeń zagranicznych i tworzenie nowych lub adaptowanie już stosowanych w innych krajach rozwiązań, przyczyniających się w efekcie do zwiększenia zatrudnialności ww. grup osób.

Aktywizacja zawodowa jest procesem złożonym, obejmującym oddziaływanie w różnych sferach funkcjonowania człowieka i wymagającym trwałego, zintegrowanego podejścia w ramach realizowanego projektu. Uzasadnione jest zatem stosowanie możliwie szerokiego wachlarza usług wykorzystujących doświadczenia międzynarodowe, obejmujących instrumenty/metody działania pozwalające na wejście i utrzymanie się na rynku pracy.

Jako kompleksowe wsparcie rozumie się zastosowanie w projekcie co najmniej 2 instrumentów/metod aktywizacji zawodowej (w uzasadnionych przypadkach z elementami integracji społecznej) grupy osób pełnoletnich pozostających bez zatrudnienia.

Grupy docelowe:

Grupę docelową wsparcia stanowią:

- jako użytkownicy wypracowanego rozwiązania: podmioty działające na rzecz aktywizacji zawodowej oraz w uzasadnionych przypadkach podmioty działające na rzecz integracji społecznej pozostających bez zatrudnienia osób: niepełnosprawnych i/lub długotrwale bezrobotnych i/lub osób o niskich kwalifikacjach zawodowych i/lub osób powyżej 50 roku życia i/lub kobiet, które wdrożą i będą stosować wypracowane/zaadaptowane rozwiązania,
- osoby/podmioty niezbędne dla realizacji współpracy ponadnarodowej i/lub wdrożenia rozwiązania do praktyki,
- jako użytkownicy są również traktowani beneficjenci i partnerzy krajowi projektu działający na rzecz aktywizacji zawodowej osób pozostających bez pracy wskazani powyżej w pierwszym tirecie, którzy po wypracowaniu/zaadaptowaniu rozwiązania wdrożą je do praktyki w swoich instytucjach, zgodnie z zapisami wniosku o dofinansowanie.

Grupy osób niepełnosprawnych długotrwale bezrobotnych, o niskich kwalifikacjach, starszych oraz kobiet zostały wskazane jako wymagające szczególnego wsparcia w zakresie aktywizacji zawodowej w dokumentach strategicznych, w tym między innymi w *Długookresowej Strategii Rozwoju Kraju Polska 2030*, *Strategii Rozwoju Kapitału Ludzkiego*, *Programie Solidarność pokoleń. Działania dla zwiększenia aktywności zawodowej osób w wieku 50+*.

Wśród problemów, na jakie napotykają powyższe grupy osób, są niewystarczająca efektywność dotychczas stosowanych instrumentów aktywizacyjnych, a także zbyt mały poziom współpracy między podmiotami rynku pracy, w tym w szczególności między instytucjami rynku pracy a pracodawcami. Ważne jest zatem szukanie nowych rozwiązań, które wpłyną na poprawę sytuacji osób w szczególnie trudnej sytuacji na rynku pracy w zakresie zwiększania ich zatrudnienia, które będą stosowane przez podmioty zajmujące się aktywizacją zawodową tych osób. Zakłada się również, że w uzasadnionych przypadkach – w celu podniesienia skuteczności aktywizacji zawodowej – celowym jest zastosowanie elementów integracji społecznej.

Włączenie do grupy docelowej osób/podmiotów niezbędnych dla realizacji współpracy ponadnarodowej i/lub wdrożenia rozwiązania do praktyki ma na celu zwiększenie jakości wypracowanych w projekcie rozwiązań i zasięgu ich wdrażania.

Zakłada się, że projekty współpracy ponadnarodowej powinny przyczynić się do zwiększenia efektywności interwencji EFS. Wybór wskazanej grupy docelowej, której problemy mają zostać złagodzone/rozwiązane dzięki rozwiązaniom wypracowanym we współpracy ponadnarodowej, będzie komplementarny do działań zaplanowanych w Priorytecie Inwestycyjnym 8i Dostęp do zatrudnienia dla osób poszukujących pracy i osób biernych zawodowo, w tym długotrwale bezrobotnych oraz oddalonych od rynku pracy, także poprzez lokalne inicjatywy na rzecz zatrudnienia oraz wspieranie mobilności pracowników, a także pośrednio do Priorytetu Inwestycyjnego 8vii Modernizacja instytucji działających na rynku pracy, takich jak publiczne i prywatne służby zatrudnienia, oraz lepsze dostosowanie do potrzeb rynku pracy, w tym poprzez przedsięwzięcia służące zwiększaniu ponadnarodowej mobilności pracowników, oraz systemy mobilności oraz lepszej współpracy instytucji i właściwych zainteresowanych podmiotów i w efekcie powinien przyczynić się do zwiększenia skuteczności interwencji EFS w tym zakresie.

Temat 3: Zwiększenie liczby lub zakresu usług społecznych świadczonych przez podmioty ekonomii społecznej lub zwiększenie poziomu wykorzystania tych usług przez podmioty administracji publicznej.

Oczekiwane rozwiązania:

Projekt zakłada wypracowanie i wdrożenie rozwiązań mających na celu stworzenie modeli współpracy jednostek samorządu terytorialnego z podmiotami ekonomii społecznej w zakresie dostarczania usług publicznych, których świadczenie leży w zakresie zadań własnych jednostek samorządu terytorialnego.

Jednym z kluczowych problemów hamujących rozwój ekonomii społecznej jest traktowanie podmiotów ekonomii społecznej jako miejsca reintegracji społecznej i zawodowej osób zagrożonych wykluczeniem społecznym i pomijanie ich innych funkcji, takich jak funkcje usługowe, rozwoju lokalnego czy gospodarcze. Wpływa to negatywnie na rozwój podmiotów ekonomii społecznej jako niezależnych ekonomicznie jednostek i trwale uzależnia je od publicznych dotacji.

Kolejnym problemem negatywnie wpływającym na rozwój tych podmiotów jest stosunkowo wąski zakres świadczonych przez nie usług, ograniczający się najczęściej do prostych usług, takich jak prace porządkowe.

Konieczność zwiększenia udziału podmiotów ekonomii społecznej w realizacji usług społecznych została wskazana w *Krajowym Programie Rozwoju Ekonomii Społecznej* jako działanie I.3. Wspieranie rozwoju usług użyteczności publicznej poprzez ekonomię społeczną. Przyczyni się to do ekonomicznego wzmocnienia podmiotów ekonomii społecznej, ale przede wszystkim wpłynie na wzrost zaangażowania społeczności lokalnych w realizację polityk publicznych, ponieważ sektor samorządowy pozostaje głównym odbiorcą usług świadczonych przez podmioty ekonomii społecznej. Wypracowanie skutecznych modeli współpracy pomiędzy podmiotami ekonomii społecznej a samorządami lokalnymi w zakresie świadczenia usług przyczyni się z jednej strony do wzrostu jakości

świadczonych usług, a z drugiej strony do wzmocnienia pozycji podmiotów ekonomii społecznej.

Grupy docelowe:

Grupę docelową wsparcia stanowią:

- jako użytkownicy wypracowanego rozwiązania: podmioty ekonomii społecznej, a także instytucje wspierające otoczenie ekonomii społecznej, publiczne lub niepubliczne instytucje rynku pracy lub instytucje pomocy i integracji społecznej, jednostki samorządu terytorialnego lub ich jednostki organizacyjne, stowarzyszenia i związki jednostek samorządu terytorialnego, przedsiębiorstwa i organizacje pozarządowe, które wdrożą i będą stosować wypracowane/zaadaptowane rozwiązania,
- osoby/podmioty niezbędne dla realizacji współpracy ponadnarodowej i/lub wdrożenia rozwiązania do praktyki,
- jako użytkownicy są również traktowani beneficjenci i partnerzy krajowi projektu wskazani powyżej w pierwszym tirecie, którzy po wypracowaniu/zaadaptowaniu rozwiązania wdrożą je do praktyki w swoich instytucjach, zgodnie z zapisami wniosku o dofinansowanie.

Podmioty ekonomii społecznej powinny stanowić istotny element systemu dostarczania usług publicznych ze względu na ich umiejscowienie w środowisku lokalnym i prymat celów społecznych nad ekonomicznymi. Ponadto, ze względu na swoją specyfikę zarządzania i nienastawienie wyłącznie na osiągnięcie zysku ekonomicznego, mogą stanowić miejsce skutecznej integracji społecznej i zawodowej osób zagrożonych wykluczeniem społecznym.

Typologia usług społecznych możliwych do świadczenia przez podmioty ekonomii społecznej została wskazana w *Krajowym Programie Rozwoju Ekonomii Społecznej* (Działanie I.3).

Świadczenie usług społecznych przez podmioty ekonomii społecznej powinno być wsparte przez instytucje otoczenia tych podmiotów, takie jak organizacje pozarządowe, czy ośrodki wsparcia ekonomii społecznej, które zapewnią odpowiednie zaplecze merytoryczne, prawne i organizacyjne dla usług świadczonych przez podmioty ekonomii społecznej.

Zakłada się, że projekty współpracy ponadnarodowej powinny przyczynić się do zwiększenia efektywności interwencji EFS. Wybór wskazanej grupy docelowej, której problemy mają zostać złagodzone/rozwiązane dzięki rozwiązaniom wypracowanym we współpracy ponadnarodowej będzie komplementarny do działań zaplanowanych w Priorytecie Inwestycyjnym 9v Wspieranie przedsiębiorczości społecznej i integracji zawodowej w przedsiębiorstwach społecznych oraz ekonomii społecznej i solidarnej w celu ułatwiania dostępu do zatrudnienia i w efekcie powinien przyczynić się do zwiększenia skuteczności interwencji EFS w tym zakresie.

Temat 4: Godzenie ról zawodowych i życia rodzinnego.

Oczekiwane rozwiązania:

Projekt zakłada wypracowanie i wdrożenie rozwiązań mających na celu godzenie życia zawodowego i rodzinnego w związku z opieką nad osobami zależnymi, z wykorzystaniem mechanizmów trwałej współpracy międzysektorowej.

Jako współpracę międzysektorową uznaje się współpracę co najmniej dwóch podmiotów reprezentujących różne sektory, np. instytucja rynku pracy – pracodawca, pracodawca – organizacja pozarządowa, organizacja pozarządowa – instytucja rynku pracy.

Realizowanie projektów ukierunkowanych na współpracę międzysektorową pomoże podnieść poziom współpracy pomiędzy pracodawcami a publicznymi służbami zatrudnienia w obszarze aktywizacji zawodowej kobiet i mężczyzn sprawujących opiekę nad osobami zależnymi, który nadal pozostaje niezadowolający.

Instytucje rynku pracy, instytucje pomocy i integracji społecznej, pracodawcy oraz organizacje pozarządowe wciąż w niedostateczny sposób wspierają kobiety i mężczyzn w pełnieniu ról zawodowych i rodzinnych, m.in. w związku z opieką nad osobami zależnymi. Działania podejmowane przez poszczególne podmioty są rozproszone, brakuje kompleksowego podejścia do tej kwestii. Tymczasem współpraca pomiędzy pracodawcami a instytucjami rynku pracy i instytucjami pomocy i integracji społecznej, czy organizacjami pozarządowymi może wesprzeć osoby chcące podjąć/utrzymać aktywność zawodową i jednocześnie sprawować opiekę nad osobami zależnymi.

Wśród pracodawców panują często stereotypowe poglądy na temat niskiej efektywności pracowników obarczonych obowiązkami rodzinnymi. Natomiast instytucje rynku pracy zbyt rzadko współpracują z pracodawcami w tym zakresie i nie wykorzystują swojej wiedzy na temat możliwości ustawowych we wsparciu kobiet i mężczyzn na rynku pracy. Wciąż niedoceniona pozostaje rola organizacji pozarządowych jako podmiotu wspierającego rozwój zawodowy i rodzinny osób sprawujących opiekę nad osobami zależnymi.

Grupy docelowe:

Grupę docelową wsparcia stanowią:

- jako użytkownicy wypracowanego rozwiązania: instytucje rynku pracy, instytucje pomocy i integracji społecznej, pracodawcy, organizacje pozarządowe lub inne podmioty działające na rzecz godzenia życia zawodowego i rodzinnego w związku z opieką nad osobami zależnymi, które wdrożą i będą stosować wypracowane/zaadaptowane rozwiązania w przedmiotowym zakresie,
- osoby/podmioty niezbędne dla realizacji współpracy ponadnarodowej i/lub wdrożenia rozwiązania do praktyki;
- jako użytkownicy są również traktowani beneficjenci i partnerzy krajowi projektu wskazani powyżej w pierwszym tirecie, którzy po wypracowaniu/zaadaptowaniu rozwiązania wdrożą je do praktyki w swoich instytucjach, zgodnie z zapisami wniosku o dofinansowanie.

Jednym z celów szczegółowych Umowy Partnerstwa jest bardziej efektywne wykorzystanie zasobów na rynku pracy, natomiast *Krajowy Program Reform* wskazuje na konieczność wsparcia działań na rzecz godzenia ról rodzinnych i zawodowych realizowanych przez kobiety i mężczyzn. Działania umożliwiające godzenie życia zawodowego i prywatnego zostały również wskazane w ramach Celu tematycznego 8. Promowanie trwałego i wysokiej jakości zatrudnienia oraz wsparcie mobilności pracowników.

Wybór wskazanej grupy docelowej, której problemy mają zostać złagodzone/rozwiązane dzięki rozwiązaniom wypracowanym we współpracy ponadnarodowej będzie

komplementarny do działań zaplanowanych w Priorytecie Inwestycyjnym 8iv Równość szans mężczyzn i kobiet we wszystkich dziedzinach, w tym w dostępie do zatrudnienia, rozwoju kariery, godzenia życia zawodowego i prywatnego oraz w Priorytecie 9iv Ułatwianie dostępu do przystępnych cenowo, trwałych oraz wysokiej jakości usług, w tym opieki zdrowotnej i usług socjalnych świadczonych w interesie ogólnym i w efekcie powinien przyczynić się do zwiększenia skuteczności interwencji EFS w tym zakresie.

Temat 5: Metody utrzymania aktywności zawodowej osób po 50 roku życia w sektorze mikro, małych i średnich przedsiębiorstw (w tym zarządzanie wiekiem).

Oczekiwane rozwiązania:

Projekt zakłada wypracowanie i wdrożenie rozwiązań mających na celu utrzymanie aktywności zawodowej osób po 50 roku życia, zatrudnionych w mikro, małych lub średnich przedsiębiorstwach.

Postępujący proces starzenia się ludności wpłynie w szczególności na zmniejszanie się liczby osób w wieku produkcyjnym oraz zwiększanie się liczby osób starszych w całkowitej strukturze zatrudnienia. Dokumenty strategiczne określające kluczowe kierunki rozwoju Polski w perspektywie średnio- i długookresowej, w tym m.in. Umowa Partnerstwa, *Średniookresowa Strategia Kraju Polska 2020*, *Strategia Rozwoju Kapitału Ludzkiego*, wskazują na potrzebę pełniejszego wykorzystania dostępnych zasobów pracy, w tym w szczególności w odniesieniu do osób po 50 roku życia.

Osoby powyżej 50 roku życia, w tym osoby zatrudnione, znajdują się w szczególnej sytuacji na rynku pracy, co związane jest m.in. z brakiem aktualnych kwalifikacji zawodowych dostosowanych do warunków występujących na rynku pracy (w tym kompetencje IT, umiejętności miękkie), mniejszą skłonnością do zmian, większym ryzykiem występowania chorób związanych z wiekiem. Wśród problemów związanych z utrzymaniem osób starszych na rynku pracy znajduje się także brak dostosowania form pracy do możliwości i specyficznych potrzeb tej kategorii wiekowej. Spośród osób w tej kategorii wiekowej w szczególnej sytuacji znajdują się osoby w starszym wieku, które relatywnie dawno zakończyły udział w systemie kształcenia formalnego, a jednocześnie nie uczestniczą aktywnie w pozostałych formach podnoszenia kwalifikacji.

Po stronie pracodawców problemem jest stereotypowe postrzeganie starszych pracowników, co przekłada się na preferowanie zatrudniania osób młodszych, podczas gdy wykorzystanie potencjału i doświadczenia pracowników 50+ może wpłynąć na poprawę konkurencyjności przedsiębiorstw. Ponadto przedsiębiorstwa z sektora MŚP ze względu na potencjał i skalę działania skupiają się przede wszystkim na zapewnieniu sprawnego, bieżącego funkcjonowania i odbywa się to kosztem podejmowania działań planistycznych w dłuższym horyzoncie czasowym. Przedsiębiorstwa tej kategorii, w przeciwieństwie do większych podmiotów, nie posiadają sformalizowanych i kompleksowych strategii zarządzania zasobami ludzkimi, co niekorzystnie przekłada się na podejmowanie działań w zakresie podnoszenia kwalifikacji zawodowych pracowników. Powyższa prawidłowość znajduje potwierdzenie w aktualnych badaniach rynku pracy (*Bilans Kapitału Ludzkiego 2014, Rozwijanie kompetencji przez dorosłych Polaków*, PARP).

Wdrożenie sformalizowanych i kompleksowych strategii zarządzania zasobami ludzkimi, pozwoli na usprawnienie procesów zarządczych oraz efektywniejsze wykorzystanie

potencjału pracowników, w szczególności z grupy osób 50+. Ważne jest przede wszystkim szukanie nowych rozwiązań, które wpłyną na poprawę sytuacji pracowników 50+ w MŚP, a które będą stosowane zarówno przez MŚP i ich kadrę, ale także przez instytucje szkoleniowe, instytucje otoczenia biznesu. W świetle nakreślonej diagnozy, działania w obszarze utrzymania aktywności zawodowej osób po 50 roku życia powinny być ukierunkowane w szczególności na podniesienie poziomu kwalifikacji zawodowych, wdrożenie nowych lub modyfikację dotychczas stosowanych strategii zarządzania wiekiem w MŚP oraz wdrożenie elastycznych form zatrudnienia. Szczególny nacisk należy położyć na dopasowanie form wsparcia do charakteru opisywanej grupy wiekowej, w tym specyfiki uczenia się osób starszych.

Na zwiększenie efektywności interwencji podejmowanej w zakresie aktywizacji pracowników 50+ wpłynie przyjęcie holistycznego podejścia, które polega w szczególności na zapewnieniu kompleksowości wsparcia (m.in. aspekty zawodowe, profilaktyka zdrowotna).

Grupy docelowe:

Grupę docelową wsparcia stanowią:

- jako użytkownicy wypracowanego rozwiązania: mikro, małe, średnie przedsiębiorstwa, instytucje szkoleniowe, instytucje otoczenia biznesu, które wdrożą i będą stosować wypracowane/zaadaptowane rozwiązania,
- inne osoby/podmioty niezbędne dla realizacji współpracy ponadnarodowej i/lub wdrożenia rozwiązania do praktyki;
- jako użytkownicy są również traktowani beneficjenci i partnerzy krajowi projektu wskazani powyżej w pierwszym tirecie, którzy po wypracowaniu/zaadaptowaniu rozwiązania wdrożą je do praktyki w swoich instytucjach, zgodnie z zapisami wniosku o dofinansowanie.

Poszukiwanie rozwiązań na rzecz wydłużenia aktywności zawodowej pracowników 50+ będzie komplementarne do działań zaplanowanych w Priorytecie Inwestycyjnym 8v Przystosowanie pracowników, przedsiębiorstw i przedsiębiorców do zmian, a także pośrednio do Priorytetu Inwestycyjnego 8vi Aktywne i zdrowe starzenie się i w efekcie powinno przyczynić się do zwiększenia skuteczności interwencji EFS w tym zakresie.

Mikro, małe i średnie przedsiębiorstwa oraz ich pracownicy zostali wskazani jako jedna z dwóch głównych grup docelowych wsparcia w Priorytecie Inwestycyjnym 8v Przystosowanie pracowników, przedsiębiorstw i przedsiębiorców do zmian.

Temat 6: Zwiększenie dostępu osób dorosłych do różnych form uczenia się przez całe życie.

Oczekiwane rozwiązania:

Projekt zakłada wypracowanie i wdrożenie kompleksowej oferty edukacyjnej mającej na celu zwiększenie udziału osób dorosłych w pozaszkolnych formach kształcenia i uczenia się z uwzględnieniem ich motywowania, zainteresowania tymi formami kształcenia i uczenia się, ograniczania barier uczestnictwa w nich oraz nabywania/rozwijania ich wiedzy i umiejętności.

Zgodnie z Umową Partnerstwa mała aktywność edukacyjna osób dorosłych towarzyszy niskiemu poziomowi kompetencji kluczowych i zawodowych, w tym zwłaszcza u osób starszych oraz osób pozostających w niekorzystnej sytuacji na rynku pracy. Nie pozwala im na aktywne uczestnictwo w życiu społecznym i gospodarczym, a także w wielu przypadkach jest powodem wzrastającego obciążenia innych, aktywnych zawodowo osób oraz systemów opieki państwowej. Biorąc pod uwagę trwały proces starzenia się ludności, niezbędne jest proponowanie rozwiązań zwiększających możliwości utrzymania i wydłużania aktywności zawodowej i społecznej osób dorosłych.

Rzeczywista poprawa sytuacji osób dorosłych nie będzie miała miejsca tylko poprzez zaproponowanie im standardowych szkoleń rozwijających kompetencje zawodowe. Ze względu na często niskie kompetencje kluczowe tych osób, a także brak zainteresowania i możliwości kształcenia i uczenia się, istnieje ryzyko, że szkolenia te nie osiągną zamierzonego celu. W związku z tym ważne jest przygotowanie dla tych osób kompleksowych ofert edukacyjnych, które z jednej strony będą ich motywować i zachęcać do podjęcia działania, z drugiej zaś będą proponować rozwiązania ukierunkowane na rozwijanie ich podstawowych umiejętności (planowania, osiągnięcia celów, czytania ze zrozumieniem) oraz kompetencji przekrojowych (zdolności uczenia się, informatycznych, społecznych i obywatelskich, przedsiębiorczości itp.).

Grupy docelowe:

Grupę docelową wsparcia stanowią:

- jako użytkownicy wypracowanego rozwiązania:
  - szkoły lub placówki systemu oświaty prowadzące kształcenie ustawiczne oraz ich organy prowadzące,
  - podmioty świadczące usługi rozwojowe na rzecz przedsiębiorstw i ich pracowników,
  - instytucje rynku pracy,
  - partnerzy społeczni,działający/-e na rzecz osób dorosłych, zainteresowanych z własnej inicjatywy udziałem w różnych formach kształcenia, które wdrożą i będą stosować wypracowane/zaadaptowane rozwiązania;
- osoby/podmioty niezbędne dla realizacji współpracy ponadnarodowej i/lub wdrożenia rozwiązania praktyki;
- jako użytkownicy są również traktowani beneficjenci i partnerzy krajowi projektu wskazani powyżej w pierwszym tirecie, którzy po wypracowaniu/zaadaptowaniu rozwiązania wdrożą je do praktyki w swoich instytucjach zgodnie z zapisami wniosku o dofinansowanie.

Zakłada się, że projekty współpracy ponadnarodowej powinny przyczynić się do zwiększenia efektywności interwencji EFS. Wybór wskazanej grupy docelowej, której problemy mają zostać złagodzone/rozwiązane dzięki rozwiązaniom wypracowanym we współpracy ponadnarodowej będzie komplementarny do działań zaplanowanych w Priorytecie Inwestycyjnym 10iii Wyrównywanie dostępu do uczenia się przez całe życie o charakterze formalnym, nieformalnym i pozaformalnym wszystkich grup wiekowych,

poszerzanie wiedzy, podnoszenie umiejętności i kompetencji siły roboczej oraz promowanie elastycznych ścieżek kształcenia, w tym poprzez doradztwo zawodowe i potwierdzanie nabytych kompetencji i w efekcie powinien przyczynić się do zwiększenia skuteczności interwencji EFS w tym zakresie.

Temat 7: Zwiększenie zdolności do zatrudnienia uczniów szkół i placówek oświatowych kształcenia zawodowego.

Oczekiwane rozwiązania:

Projekt zakłada przygotowanie rozwiązań mających na celu dostosowanie kształcenia i doskonalenia zawodowego do potrzeb rynku pracy poprzez zaangażowanie pracodawców na wszystkich etapach jego programowania i wdrażania.

Kryterium zakłada uczestnictwo pracodawców w procesie programowania rozwiązań stanowiących końcowy efekt – rezultat projektu, co podyktowane jest koniecznością czynnego zaangażowania pracodawców w organizację kształcenia i doskonalenia zawodowego. Zważywszy na fakt, iż wskaźnikiem jakości kształcenia jest dostosowanie kwalifikacji absolwentów szkół zawodowych do potrzeb rynku pracy, to potrzeby rynku pracy i oczekiwania pracodawców powinny wyznaczać wymiar jakościowy i ilościowy procesów kształcenia i doskonalenia zawodowego.

Grupy docelowe:

Grupę docelową wsparcia stanowią:

- jako użytkownicy wypracowanego rozwiązania:
  - szkoły lub placówki systemu oświaty oraz ich organy prowadzące,
  - partnerzy społeczni,
  - podmioty świadczące usługi rozwojowe na rzecz przedsiębiorstw i ich pracowników, działający/-e na rzecz uczniów lub słuchaczy szkół lub placówek prowadzących kształcenie zawodowe (z wyłączeniem szkół dla dorosłych), nauczycieli zawodu, pracodawców, które wdrożą i będą stosować wypracowane/zaadaptowane rozwiązania,
- osoby/podmioty niezbędne dla realizacji współpracy ponadnarodowej i/lub wdrożenia rozwiązania praktyki;
- jako użytkownicy są również traktowani beneficjenci i partnerzy krajowi projektu wskazani powyżej w pierwszym tirecie, którzy po wypracowaniu/zaadaptowaniu rozwiązania wdrożą je do praktyki w swoich instytucjach, zgodnie z zapisami wniosku o dofinansowanie.

Wzrost efektywności i skuteczności kształcenia zawodowego, odpowiadający potrzebom rynku pracy, stanowi szczególne wyzwanie dla projektów perspektywy finansowej 2014–2020. Interwencje realizowane będą w szczególności przez wsparcie szkół i placówek kształcenia zawodowego i ustawicznego oraz ich organów prowadzących, partnerów społecznych, gdzie ich uczniowie/słuchacze nabywają umiejętności często nieadekwatne do potrzeb pracodawców. Ważnym elementem wsparcia będzie także stałe kształcenie nauczycieli zawodu w obszarze dostosowania oferty kształcenia do potrzeb rynku pracy. Działania te będą obejmowały także aktywne włączenie pracodawców w proces kształcenia

zawodowego, w tym jego programowanie. Uzupełnieniem tych działań będą przedsięwzięcia wpływające na zintensyfikowanie współpracy szkół i placówek kształcenia zawodowego z pracodawcami.

Zakłada się, że projekty współpracy ponadnarodowej powinny przyczynić się do zwiększenia efektywności interwencji EFS. Wybór wskazanej grupy docelowej, której problemy mają zostać złagodzone/rozwiązane dzięki rozwiązaniom wypracowanym we współpracy ponadnarodowej będzie komplementarny do działań zaplanowanych w Priorytecie Inwestycyjnym 10iv Lepsze dostosowanie systemów kształcenia i szkolenia do potrzeb rynku pracy, ułatwianie przechodzenia z etapu kształcenia do etapu zatrudnienia oraz wzmacnianie systemów kształcenia i szkolenia zawodowego i ich jakości, w tym poprzez mechanizmy prognozowania umiejętności, dostosowania programów nauczania oraz tworzenia i rozwoju systemów uczenia się poprzez praktyczną naukę zawodu realizowaną w ścisłej współpracy z pracodawcami i w efekcie powinien przyczynić się do zwiększenia skuteczności interwencji EFS w tym zakresie.

UWAGA! Wnioskodawca zobowiązany jest do wpisania w treści wniosku, w ramach którego tematu, spośród siedmiu dopuszczonych w konkursie, składa projekt. Projekt niespełniający tego kryterium zostanie odrzucony na etapie oceny formalnej. Zaleca się, aby informacja w zakresie spełniania tego kryterium została zawarta w pkt. 3.1. wniosku o dofinansowanie.

3. Zakres merytoryczny projektu określają ponadto kryteria dostępu oddzielne dla każdego tematu, dotyczące oczekiwanych rozwiązań w ramach projektu. Kryteria te zapewniają, że projekty przewidujące wsparcie grupy docelowej innej niż wskazana powyżej w odniesieniu do danego tematu, będą odrzucane na etapie oceny formalnej.

UWAGA! Informacje dotyczące grupy docelowej projektu należy przedstawić w pkt. 3.2 wniosku o dofinansowanie.

Warunkiem zakwalifikowania uczestnika do projektu jest uzyskanie danych wskazanych w *Wytycznych w zakresie warunków gromadzenia i przekazywania danych w postaci elektronicznej na lata 2014–2020* oraz w *Wytycznych w zakresie monitorowania postępu rzeczowego realizacji programów operacyjnych na lata 2014–2020* (załącznik nr 7 do tych Wytycznych). Weryfikacja przez beneficjenta spełniania przez uczestnika projektu (osobę/podmiot) kryteriów kwalifikowalności odbywa się na podstawie właściwego dokumentu, tj. oświadczenia lub zaświadczenia, w zależności od kryterium uprawniającego daną osobę lub podmiot do udziału w projekcie, np. urzędowego zaświadczenia w przypadku osób zarejestrowanych jako bezrobotne i osób niepełnosprawnych. Beneficjent jest odpowiedzialny za dołożenie wszelkich starań w celu potwierdzenia, że dana osoba/podmiot spełnia warunki udziału w projekcie.

Ponadto osoba fizyczna jest zobowiązana do przekazania informacji na temat swojej sytuacji po opuszczeniu projektu. Dane dotyczące uczestników projektów potrzebne są do monitorowania wskaźników kluczowych oraz przeprowadzania ewaluacji.

4. W konkursie wymaga się, aby projekt przewidywał wykorzystanie przynajmniej dwóch rodzajów działań współpracy ponadnarodowej spośród następujących:

- wypracowanie nowych rozwiązań we współpracy z partnerem zagranicznym i ich wdrożenie;
- transfer nowych rozwiązań i ich zaadaptowanie oraz wdrożenie;
- równoległe tworzenie nowych rozwiązań i ich wdrożenie;
- wymiana informacji i doświadczeń,

w tym obowiązkowo jednym z nich jest wymiana informacji i doświadczeń.

Od decyzji projektodawcy – w zależności od charakteru wypracowywanego produktu projektu współpracy ponadnarodowej, który powstanie w ramach realizacji projektu oraz wybranego tematu współpracy ponadnarodowej w konkursie zależy, które z tych działań wybierze i połączy z działaniem „wymiana informacji i doświadczeń”, które nie może występować samodzielnie.

UWAGA! Niespełnienie powyższego wymogu będzie skutkowało odrzuceniem wniosku na etapie oceny merytorycznej.

Nowe rozwiązanie to produkt projektu współpracy ponadnarodowej, wypracowany we współpracy z partnerem ponadnarodowym (lub partnerami), który w całości, części lub w określonej formie nie występuje dotychczas w Polsce.

Powstające nowe rozwiązania nie muszą oznaczać wyłącznie całkowitej nowości, lecz mogą to być także ulepszenia/modyfikacje tego, co istnieje, wypracowane i wdrożone z partnerem/-ami ponadnarodowym/i, które dotyczą:

- proponowania działań na rzecz rozwiązywania problemów grup, które dotychczas nie korzystały ze wsparcia lub korzystały z niego w bardzo ograniczonym zakresie, choć ich problem został już dostrzeżony;
- poszukiwania sposobu rozwiązania problemu, który dotychczas nie występował, nie był nam znany i dlatego nie zostały jeszcze wypracowane sposoby jego rozwiązywania (nowy problem – brak narzędzi);
- testowania podejść służących rozwiązaniu problemu, który jest już częściowo rozpoznany, ale nadal nie zostały wypracowane specyficzne dla niego metody działania (znany problem – brak narzędzi);
- poszukiwania możliwości rozwiązywania problemu, o którym sporo już wiemy, wobec którego mamy już pewne narzędzia, ale wciąż nie umiemy z nim sobie poradzić (znany problem – niewystarczające narzędzia);
- projektowania nowych narzędzi do rozwiązania problemu znanego, dobrze rozpoznanego, dla którego stosowane są już różne narzędzia, a nowe będą stanowić jedynie kolejną opcję działania;
- dostosowania istniejącego instrumentu, stosowanego wobec jednej grupy docelowej, tak aby można go było skutecznie zastosować wobec innego rodzaju odbiorców;
- korygowania i doskonalenia istniejących metod w celu ich skuteczniejszego i efektywniejszego stosowania w odniesieniu do tej samej grupy docelowej.

2.3.2. Zasięg geograficzny rozwiązań.

Zastosowanie i wykorzystanie przygotowanych w projekcie współpracy ponadnarodowej nowych rozwiązań powinno dotyczyć możliwie najszerszego zasięgu geograficznego, w przypadku którego dotychczasowe działania w obszarach tematycznych objętych konkursem nie były wystarczające lub wymagają nowego/zmodyfikowanego podejścia. **Mówiąc o zastosowaniu nowego rozwiązania na możliwie najszerszym obszarze geograficznym należy rozumieć obszar całego kraju.** Nie będzie miało uzasadnienia realizowanie projektu we współpracy ponadnarodowej, jeżeli będzie on dotyczył tylko zastosowania rozwiązania do problemów wyłącznie o charakterze lokalnym. Proponowane w projekcie rozwiązanie powinno mieć szerszy wymiar i skalę oddziaływania i jako bardziej uniwersalne, powinno charakteryzować się określonym stopniem możliwego rozprzestrzenienia (dyfuzji), które od wdrożenia w danej instytucji ma potencjał do zastosowania w innych jednostkach, regionach, a nawet krajach (naśladownictwo, adaptacja).

Beneficjent określa właściwy obszar realizacji projektu we wniosku o dofinansowanie w pkt. I Informacje o projekcie, ppkt 1.8 Obszar realizacji projektu.

2.4. Wymagania w zakresie struktury projektu

1. W ramach projektu powinny być obowiązkowo realizowane następujące etapy:
  - 1) Przygotowanie rozwiązania we współpracy z partnerem ponadnarodowym.
  - 2) Testowanie wypracowanego rozwiązania w grupie docelowej projektu z ewentualnym wsparciem partnera ponadnarodowego.
  - 3) Analiza efektów testowanego rozwiązania z uwzględnieniem opinii eksperta/-ów merytorycznych oraz z uwzględnieniem wsparcia partnera ponadnarodowego.
  - 4) Opracowanie ostatecznej wersji produktu (modelu, narzędzia lub rozwiązania) gotowej do wdrożenia, z uwzględnieniem wyników testowania i przeprowadzonej analizy, z uwzględnieniem wsparcia partnera ponadnarodowego.
  - 5) Działania związane z wdrożeniem rozwiązania do praktyki, z ewentualnym uwzględnieniem wsparcia partnera ponadnarodowego.
  - 6) Wypracowanie rekomendacji dla instytucji użytkownika (którym może być także beneficjent lub partner/-rzy krajowy/-i) w celu zapewnienia skutecznej trwałości stosowania rozwiązania wypracowanego w projekcie współpracy ponadnarodowej.

UWAGA! Obowiązek zrealizowania wszystkich sześciu etapów wynika bezpośrednio z kryterium dostępu, co oznacza, że w sytuacji, gdy wnioskodawca we wniosku o dofinansowanie nie zaplanuje realizacji któregoś z ww. etapów, wniosek zostanie odrzucony na etapie oceny merytorycznej jako niespełniający kryterium dostępu.

Wszystkie etapy są niezbędne, aby w sposób prawidłowy zrealizować projekt i osiągnąć założone cele. Kryterium to wymaga obligatoryjnego zawarcia i opisanie we wniosku

o dofinansowanie każdego z sześciu następujących po sobie etapów, wg których projekt współpracy ponadnarodowej zostanie następnie zrealizowany.

Zakłada się, że w przypadku etapu 2, 5 i 6 działania z udziałem partnera ponadnarodowego nie są obligatoryjne, jednak zaleca się, aby partnerzy ponadnarodowi (zagraniczni) byli zaangażowani w jak najwięcej faz realizacji projektu, zgodnie z potrzebami dotyczącymi wypracowania (w tym adaptowania) rozwiązań w celu uzyskania ich jak najwyższej jakości, która wynika również z wartości współpracy ponadnarodowej. W przypadku pozostałych etapów udział partnera/-ów ponadnarodowego/-ych jest konieczny.

W zależności od wybranego rodzaju działań współpracy ponadnarodowej (kryteria weryfikowane na etapie oceny merytorycznej, kryteria dostępu dla wszystkich tematów – kryterium dostępu nr 1), wybranego tematu współpracy ponadnarodowej w konkursie (kryteria weryfikowane na etapie oceny formalnej, wybrane kryteria dostępu dla wszystkich tematów – kryterium dostępu nr 3) oraz charakteru samego rozwiązania poszczególne etapy realizacji procesu przygotowania rozwiązania i jego dostosowania do sytuacji w Polsce mogą się różnić.

Etap 1 Przygotowanie rozwiązania we współpracy z partnerem ponadnarodowym.

W pierwszym etapie należy przygotować rozwiązanie we współpracy z partnerem ponadnarodowym. Ważne jest, aby rozwiązanie powstało w oparciu o szczegółowe rozpoznanie i zrozumienie sytuacji wyjściowej w Polsce. W pierwszej kolejności beneficjent powinien zapoznać się z już istniejącymi wynikami badań oraz analizami dotyczącymi obszaru realizacji projektu. Jeśli okaże się, że beneficjent nie dysponuje wystarczającą wiedzą, może zdecydować się na uzupełnienie informacji poprzez wykonanie badań własnych. Wykonanie dodatkowych badań własnych będzie każdorazowo podlegało ocenie w zakresie ich niezbędności do realizacji celów projektu.

Niezależnie od tego, czy przeprowadzane były dodatkowe badania, czy tylko dokonano analizy już dostępnych wyników, beneficjent musi dysponować udokumentowaną i usystematyzowaną, pogłębioną wiedzą o dziedzinie objętej projektem.

W efekcie działań podejmowanych w ramach tego etapu, przy obligatoryjnym udziale partnera ponadnarodowego, który aktywnie uczestniczy w przygotowaniu rozwiązania od samego początku realizacji projektu, powinno powstać rozwiązanie dostosowane do warunków polskich. Tworzenie rozwiązania powinno angażować cały zespół projektowy, w tym przedstawiciele partnera ponadnarodowego i partnerów krajowych (jeśli występują). Wspólne przygotowanie rozwiązania pozwoli wszystkim członkom zespołu na uzyskanie jednakowego poziomu wiedzy i przekonania o tym, dokąd zmierza realizacja projektu. Poza tym możliwe jest, że na etapie składania wniosku o dofinansowanie projektu nie wszystkie elementy zostały zdefiniowane na tyle szczegółowo, żeby stanowić wystarczająco precyzyjne wskazówki do dalszych prac w trakcie jego realizacji.

Należy pamiętać, aby w pracach nad opracowaniem rozwiązania uczestniczyli także przedstawiciele grup docelowych. Wnoszą oni cenny wkład w ostateczną wizję nowego rozwiązania z punktu widzenia jego użytkowników i/lub osób niezbędnych do realizacji współpracy ponadnarodowej lub wdrożenia rozwiązania do praktyki.

Powstałe rozwiązanie musi zawierać wszystkie składowe elementy, które będą testowane.

UWAGA! Udział partnera ponadnarodowego w tym etapie jest obligatoryjny.

Etap 2 Testowanie wypracowanego rozwiązania w grupie docelowej projektu z ewentualnym wsparciem partnera ponadnarodowego.

Istotną częścią schematu realizacji projektów współpracy ponadnarodowej jest sprawdzenie, w jaki sposób rozwiązanie wypracowane z udziałem partnera ponadnarodowego funkcjonuje w sytuacji rzeczywistej.

Podczas testowania ważne jest zapewnienie udziału przedstawicieli grup docelowych – użytkowników i/lub osób niezbędnych do realizacji współpracy ponadnarodowej lub wdrożenia rozwiązania do praktyki. Nie ma wymogów określających wielkość grup, ale ze względu na potrzebę zapewnienia warunków do dobrej obserwacji działania nowego rozwiązania rekomenduje się, by grupa była niewielka. Jednocześnie grupa powinna być reprezentatywna, ponieważ gotowe rozwiązanie powinno być na tyle uniwersalne, aby było możliwe do zastosowania na terenie całej Polski.

Pojęcie „niewielka grupa” jest względne i w znacznej mierze uzależnione od typu grupy i specyfiki projektu. Grupa musi być na tyle duża, by uzyskany wynik testowania nie mógł być sprawą przypadku, ale na tyle niewielka, żeby projektodawca miał możliwość indywidualizacji podejścia i obserwacji każdego z uczestników po to, by dokładnie ocenić działanie testowanych produktów projektu współpracy ponadnarodowej. Grupa ta jednak musi maksymalnie odzwierciedlać typową strukturę grupy docelowej, nie może więc być przypadkowa.

Ponadto beneficjent przez cały czas trwania testowania gromadzi opinie dotyczące zarówno testowanego rozwiązania, jak i samego procesu testowania. Testowanie musi być przez cały czas monitorowane. Konieczne jest zaplanowanie procesu oceny wyników testowania – formularzy do notowania uwag, ankiet do badania opinii i ocen. Nie ma potrzeby tworzenia skomplikowanego systemu oceny, jednak ważne jest, by wszystkie opinie pojawiające się w trakcie testowania zostały zarejestrowane. Z uwagi na to, że w procesie testowania w wielu momentach uczestniczą wyłącznie użytkownicy i/lub osoby niezbędne do realizacji współpracy ponadnarodowej lub wdrożenia rozwiązania do praktyki, bez obecności zespołu projektowego, warto zaplanować cykliczne spotkania uczestników testowania z ekspertami zespołu poświęcone dyskusjom nad wszelkimi pojawiającymi się problemami. Członkowie zespołu projektowego muszą być w każdej chwili gotowi do udzielania wsparcia osobom przeprowadzającym test. Muszą też być gotowi do dokonywania korekt w testowanym rozwiązaniu, jeśli w trakcie testowania ujawnią się jego istotne wady. Takie zmiany muszą jednak być dokonywane w sposób przemyślany i kontrolowany.

UWAGA! Podczas testowania rozwiązania w grupie docelowej projektu nie ma obowiązku korzystania z wiedzy i doświadczeń partnera ponadnarodowego. Jednak jeśli charakter rozwiązania oraz jego tematyka tego wymagają, a partner ponadnarodowy może wnieść cenny wkład w proces testowania, warto korzystać z jego wsparcia.

Etap 3 Analiza efektów testowanego rozwiązania z uwzględnieniem opinii eksperta/ów merytorycznych oraz z uwzględnieniem wsparcia partnera ponadnarodowego.

Po zakończeniu testowania beneficjent przygotowuje ocenę zebranego materiału, czyli przeprowadza analizę rzeczywistych efektów testowania, uwzględniając informacje zgromadzone podczas procesu testowania (w tym opinie osób przeprowadzających test – przedstawicieli obu grup docelowych, opinie obserwatorów ze strony zespołu projektowego), opinie ekspertów merytorycznych oraz wiedzę, doświadczenie i wskazówki/rekomendacje partnera ponadnarodowego. W tym celu warto przeprowadzić szerszą debatę na temat rozwiązania i zaobserwowanych efektów z udziałem grupy docelowej (użytkowników i/lub osób niezbędnych do realizacji współpracy ponadnarodowej lub wdrożenia rozwiązania do praktyki), ekspertów merytorycznych oraz przedstawicieli partnera ponadnarodowego. Warto umożliwić tym osobom zgłaszanie uwag np. przez Internet, najlepiej umieszczając na stronie internetowej specjalnie w tym celu przygotowany formularz do zgłaszania uwag (ułatwi to porządkowanie i analizę uwag).

Ostatecznym wynikiem tego etapu powinien być raport z analizy wyników testowania. W wyniku testowania ostateczna wersja rozwiązania może ulec zmianie i modyfikacji.

UWAGA! Udział partnera ponadnarodowego w tym etapie jest obligatoryjny.

Etap 4 Opracowanie ostatecznej wersji produktu (modelu, narzędzia lub rozwiązania) gotowej do wdrożenia z uwzględnieniem wyników testowania i przeprowadzonej analizy z uwzględnieniem wsparcia partnera ponadnarodowego.

Opracowanie ostatecznej wersji produktu projektu współpracy ponadnarodowej – nowego rozwiązania, modelu, narzędzia – oznacza szczegółowe opracowanie wszystkich elementów/materiałów mających się na nie składać (np. raporty, programy szkoleń, podręczniki, scenariusze itp. – w zależności od rodzaju rozwiązania). Ponadto oczekuje się, że powstanie instrukcja stosowania nowego rozwiązania, której kształt i charakter będą wynikać z jego specyfiki.

W tym celu wykorzystać należy w szczególności raport z analizy wyników testowania oraz doświadczenie i wiedzę partnera ponadnarodowego.

UWAGA! Udział partnera ponadnarodowego w tym etapie jest obligatoryjny.

Etap 5 Działania związane z wdrożeniem rozwiązania do praktyki z ewentualnym uwzględnieniem wsparcia partnera ponadnarodowego.

Forma wdrożenia nowego rozwiązania jest zależna od specyfiki instytucji oraz samego rozwiązania i musi zostać określona we wniosku o dofinansowanie projektu. Nowe rozwiązanie może być wdrożone przez jedną lub kilka instytucji, zgodnie z założeniami wniosku o dofinansowanie, najpóźniej na dzień zakończenia projektu.

O wdrożeniu świadczyć będzie podjęcie decyzji odpowiedniego organu, np. w formie uchwały, odnośnie do włączenia nowego rozwiązania w praktykę funkcjonowania (u beneficjenta lub partnerów lub innych użytkowników). Forma decyzji jest zależna od specyfiki instytucji oraz samego rozwiązania i powinna zostać określona we wniosku o dofinansowanie projektu.

Zgodnie z kryterium dostępu (kryteria weryfikowane na etapie oceny merytorycznej, kryteria dostępu dla wszystkich tematów – kryterium dostępu nr 2) wniosek o dofinansowanie projektu musi zawierać koncepcję wdrożenia rozwiązania wypracowanego we współpracy ponadnarodowej do praktyki, w tym po zakończeniu realizacji projektu. W związku z tym ten etap należy realizować w oparciu o przyjętą koncepcję wdrożenia, która powinna być punktem wyjścia do realizacji całego etapu piątego.

Beneficjent musi również pamiętać o konieczności osiągnięcia wskaźnika rezultatu ustalonego dla niniejszego konkursu, czyli „liczba instytucji, które wdrożyły nowe rozwiązanie dzięki współpracy z partnerem zagranicznym” (rezultat bezpośredni) na poziomie założonym w części 3.1.1 wniosku o dofinansowanie.

Ponadto **beneficjent ma obowiązek zachować trwałość rezultatów** projektu w zakresie i terminie, które określi we wniosku o dofinansowanie projektu.

W celu wdrożenia rozwiązania do praktyki, kwalifikowalne mogą być koszty doradztwa, szkolenia, warsztatów, seminariów, spotkań, podczas których beneficjent wytłumaczy i nauczy użytkowników, w jaki sposób korzystać z nowego rozwiązania i jak je stosować w praktyce.

Użytkownicy rozwiązania powinni wiedzieć, jakie będą wymagania związane z etapem wdrożenia rozwiązania, tzn. czy zastosowanie rozwiązania wymaga dużego nakładu czasu, pracy, środków finansowych, skomplikowanych procedur, wysokospecjalistycznych szkoleń dla użytkowników itp., czy nowe rozwiązanie jest proste w użyciu, nie wymaga wielu instruktaży, skomplikowanych instrukcji, nadzoru „mentorów” itp.

Należy również pamiętać o innych wymogach związanych z wdrożeniem nowego rozwiązania wynikających z brzmienia kryteriów dostępu (kryteria weryfikowane na etapie oceny merytorycznej, kryteria dostępu dla wszystkich tematów – kryterium dostępu nr 2).

UWAGA! Na tym etapie nie ma obowiązku korzystania z wiedzy i doświadczeń partnera ponadnarodowego. Natomiast jeśli charakter rozwiązania oraz jego tematyka tego wymagają, a partner ponadnarodowy może wnieść cenny wkład w proces wdrożenia rozwiązania do praktyki, rekomenduje się skorzystanie z jego wsparcia.

Etap 6 Wypracowanie rekomendacji dla instytucji użytkownika (którym może być także beneficjent lub partner/-rzy krajowy/-i) w celu zapewnienia skutecznej trwałości stosowania rozwiązania wypracowanego w projekcie współpracy ponadnarodowej.

Beneficjent musi przygotować rekomendacje dla instytucji użytkownika (którym może być także beneficjent lub partner/-rzy krajowy/-i) w celu zapewnienia skutecznej trwałości stosowania rozwiązania wypracowanego w projekcie współpracy ponadnarodowej.

Rekomendacje muszą być spisane w formie dokumentu, np. instrukcji. Przy ich tworzeniu beneficjent może korzystać ze wsparcia grupy docelowej, biorącej udział w testowaniu rozwiązania, ekspertów merytorycznych oraz przedstawicieli partnera ponadnarodowego.

Rekomendacje powinny odnosić się do zidentyfikowania elementów sprzyjających dalszemu stosowaniu produktu po zakończeniu realizacji projektu, w odniesieniu np. do wymagań prawnych, organizacyjnych, technicznych, kompetencyjno-kadrowych i kosztowych. Rekomendacje powinny również opisywać elementy, jeśli takie zidentyfikowano, których należy unikać, ponieważ utrudniają/mogą utrudnić korzystanie z nowego rozwiązania, w tym w dłuższej perspektywie czasowej.

Rekomendacje muszą być przygotowane w sposób zrozumiały także dla osób, które nie uczestniczyły w realizacji projektu – zawarte w nich informacje powinny być jednoznaczne, precyzyjne, uporządkowane, kompleksowe oraz dostosowane do odbiorców. Należy stosować zrozumiały i przystępny język, tzn. forma komunikatu powinna być czytelna (można stosować np. schematy, porównania, parabole, podkreślać i punktować istotne zagadnienia). Należy również pamiętać o logice i konsekwencji w układzie treści. Skomplikowane i przeładowane opisy są trudno przyswajalne dla większości odbiorców. Dużo skuteczniejszy jest prosty, ale rzetelny opis. Należy także unikać hermetycznego języka oraz zapożyczeń językowych, nierozwiniętych skrótów lub skrótów myślowych.

UWAGA! Na tym etapie nie ma obowiązku korzystania z wiedzy i doświadczeń partnera ponadnarodowego. Natomiast jeśli charakter rozwiązania oraz jego tematyka tego wymagają, a partner ponadnarodowy może wnieść cenny wkład w proces wdrożenia rozwiązania do praktyki, rekomenduje się skorzystanie z jego wsparcia.

2. Zgodnie z brzmieniem kryterium dostępu, wniosek o dofinansowanie powinien zawierać **koncepcję wdrożenia rozwiązania wypracowanego we współpracy ponadnarodowej do praktyki**, w tym po zakończeniu realizacji projektu.

Biorąc pod uwagę, że celem realizacji projektów współpracy ponadnarodowej jest wdrożenie wypracowanych rozwiązań do praktyki, beneficjent musi dokładnie przemyśleć oraz precyzyjnie zaplanować swoje działania w tym zakresie już na etapie wniosku o dofinansowanie. Ponadto, zważywszy na wymogi dotyczące trwałości rezultatów projektu, beneficjent jest także zobowiązany do zapewnienia stosowania wypracowanego rozwiązania także po zakończeniu realizacji projektu, w formie i zakresie przewidzianym we wniosku o dofinansowanie projektu.

W opisie koncepcji należy zawrzeć informacje potwierdzające realność wdrożenia wypracowanego/zaadaptowanego rozwiązania, tzn. wskazać, że będzie ono mogło być wdrożone bezpośrednio w projekcie w ramach obecnych warunków krajowych, tj. na dzień złożenia wniosku (np. bez konieczności dokonania zmian legislacyjnych).

Beneficjent musi opisać we wniosku o dofinansowanie formę oraz sposób wdrożenia rozwiązania wypracowanego we współpracy ponadnarodowej do praktyki oraz przewidywany rodzaj instytucji, w której/-ych dane rozwiązanie będzie wdrożone. Rozwiązanie może zostać wdrożone w instytucji beneficjenta (w tym u jego partnerów krajowych) lub w innych podmiotach przewidzianych we wniosku o dofinansowanie. Forma wdrożenia, na podstawie decyzji odpowiedniego podmiotu zarządzającego, jest zależna od specyfiki instytucji oraz samego rozwiązania.

Poprzez wdrożenie rozumie się wykorzystywanie w praktyce nowego instrumentu/narzędzia/podejścia będącego przedmiotem projektu, zgodnie z założeniami projektu określonymi we wniosku o dofinansowanie.

2.5 Wymagania w zakresie wskaźników w projekcie

1. Wnioskodawca zobowiązany jest do określenia we wniosku o dofinansowanie projektu (pkt 3.1.1) następujących wskaźników kluczowych określonych w PO WER, których osiągnięte wartości będą sprawozdawane w kolejnych wnioskach o płatność:

- **wskaźnik produktu:** liczba instytucji, które podjęły współpracę z partnerem zagranicznym w programie.

Definicja wskaźnika: Wskaźnik mierzy liczbę instytucji, które podjęły współpracę z partnerem zagranicznym w programie.

Institucja – podmiot prywatny lub publiczny (w tym beneficjent i partnerzy krajowi, którzy nawiązali współpracę ponadnarodową, liczeni oddzielnie), np. organizacja pozarządowa, urząd administracji publicznej, partnerzy społeczni, uczelnie, szkoły i placówki oświatowe, instytucje rynku pracy, instytucje integracji społecznej, przedsiębiorstwa.

Moment pomiaru wskaźnika – podpisanie umowy partnerstwa pomiędzy partnerami ponadnarodowymi i podpisanie umowy o dofinansowanie projektu (ewentualnie aneksu do umowy o dofinansowanie projektu, w przypadku rozszerzenia projektu o komponent ponadnarodowy).

- **wskaźnik rezultatu bezpośredniego:** liczba instytucji, które wdrożyły nowe rozwiązania dzięki współpracy z partnerem zagranicznym.

Definicja wskaźnika: Wskaźnik mierzy liczbę instytucji, które dzięki współpracy z partnerami zagranicznymi w programie wdrożyły nowe rozwiązania. Poprzez wdrożenie nowego rozwiązania rozumie się wykorzystywanie w praktyce nowego instrumentu/narzędzia/podejścia będącego przedmiotem projektu, zgodnie z założeniami projektu określonymi we wniosku o dofinansowanie. Forma wdrożenia jest zależna od specyfiki instytucji oraz samego rozwiązania i musi zostać określona we wniosku o dofinansowanie projektu.

Institucja – podmiot prywatny lub publiczny (w tym beneficjent i partnerzy krajowi, którzy nawiązali współpracę ponadnarodową, liczeni oddzielnie) – np. organizacja pozarządowa, urząd administracji publicznej, partnerzy społeczni, uczelnie, szkoły i placówki oświatowe, instytucje rynku pracy, instytucje integracji społecznej, przedsiębiorstwa.

Moment pomiaru wskaźnika: podjęcie decyzji odpowiedniego organu – np. w formie uchwały – odnośnie do włączenia nowego rozwiązania w praktykę funkcjonowania. Forma decyzji jest zależna od specyfiki instytucji oraz samego rozwiązania i powinna zostać określona we wniosku o dofinansowanie projektu.

2. W celu zapewnienia właściwego monitorowania realizacji wskaźnika rezultatu bezpośredniego wskazanego w pkt. 1, wnioskodawca opisuje we wniosku o dofinansowanie, z uwzględnieniem definicji wskazanej w pkt. 1, w szczególności:

- a) założenia dotyczące wykorzystywania w praktyce nowego instrumentu/narzędzia/podejścia będącego przedmiotem projektu;
  - b) formę wdrożenia, w tym formę decyzji odpowiedniego organu dotyczącą wdrożenia wypracowanego rozwiązania.
3. We wniosku o dofinansowanie projektu, Wnioskodawca wskazuje również wskaźniki dodatkowe w stosunku do tych wskazanych w pkt. 1, adekwatnie do zakresu projektu (tj. wskaźniki specyficzne dla projektu). Wskaźniki te mogą dotyczyć m.in. liczby podmiotów/osób z poszczególnych grup objętych wsparciem (podmiotów ekonomii społecznej, mikroprzedsiębiorstw, osób niepełnosprawnych, długotrwale bezrobotnych, z terenów wiejskich itd.), nabycia konkretnych umiejętności, efektywności zatrudnieniowej, liczby osób, które po udziale w projekcie powróciły do systemu kształcenia itp.
  4. Beneficjenci monitorują wskaźniki, o których mowa w pkt. 1 i 3. Dodatkowo, w projektach PO WER monitorowane są wszystkie wskaźniki wspólne (tj. zbierane są dane o uczestnikach), na zasadach określonych w Wytycznych w zakresie monitorowania postępu rzeczowego realizacji programów operacyjnych na lata 2014-2020.

Za rozpoczęcie udziału w projekcie co do zasady uznaje się przystąpienie do pierwszej formy wsparcia w ramach projektu. Niemniej jednak dopuszcza się, aby moment rozpoczęcia udziału w projekcie był zbieżny z momentem zrekrutowania do projektu – gdy charakter wsparcia uzasadnia prowadzenie rekrutacji na wcześniejszym etapie realizacji projektu.

5. Trwałość rezultatów powinna być opisana we wniosku o dofinansowanie ze wskazaniem terminów jej zapewnienia. Dotyczy to w szczególności projektów, w ramach których tworzone są platformy i inne narzędzia IT, dla których minimalna trwałość rezultatu wynosi co najmniej 2 lata od zakończenia realizacji projektu.
6. Wszystkie wskaźniki w projekcie muszą podlegać monitorowaniu zgodnie z założeniami określonymi we wniosku o dofinansowanie. Określając wskaźniki i ich wartości docelowe w projekcie należy mieć na uwadze ich definicje i sposób pomiaru określone w załączniku do SZOOP oraz w Wytycznych w zakresie monitorowania postępu rzeczowego programów operacyjnych na lata 2014-2020.

2.6 Wymagania w zakresie realizacji projektu z innymi podmiotami

W zakresie wymagań dotyczących partnerstwa (zarówno krajowego, jak i ponadnarodowego) oraz realizacji projektu z innymi podmiotami wnioskodawca zobowiązany jest stosować w szczególności przepisy Ustawy, *Wytycznych w zakresie kwalifikowalności wydatków w zakresie Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego oraz Funduszu Spójności na lata 2014–2020* oraz SZOOP.

Poniżej przedstawione są jedynie najważniejsze informacje dotyczące partnerstwa.

2.6.1. Partnerstwo ponadnarodowe

1. Zgodnie z rozporządzeniem EFS, współpraca ponadnarodowa wiąże się z udziałem partnerów z co najmniej dwóch państw członkowskich. Celem współpracy ponadnarodowej jest promowanie wzajemnego uczenia się i zwiększanie przez to skuteczności polityk wspieranych przez EFS (art. 10).
2. Zgodnie z brzmieniem kryterium dostępu, wniosek o dofinansowanie projektu składany jest w partnerstwie ponadnarodowym, co oznacza, że:
  - na etapie składania wniosku w odpowiedzi na konkurs podpisany jest list intencyjny, będący załącznikiem do wniosku, a dane partnera ponadnarodowego i zadania zaplanowane we współpracy ponadnarodowej są wpisane we wniosku o dofinansowanie projektu,
  - cele, produkty i rezultaty projektu muszą być powiązane ze współpracą ponadnarodową i pokazywać wartość dodaną takiej współpracy,
  - wskazane zostało uzasadnienie dla wykorzystania współpracy ponadnarodowej dla osiągnięcia celu projektu,
  - po wybraniu projektu do dofinansowania – przed zawarciem umowy o dofinansowanie – zostanie podpisana umowa o współpracy ponadnarodowej.

Ponieważ ocena spełniania kryterium weryfikowana jest na podstawie zapisów we wniosku o dofinansowanie oraz załącznika w postaci listu intencyjnego, informacje wskazane w powyższych tiretach muszą znaleźć się w we wniosku o dofinansowanie (z wyjątkiem listu intencyjnego, który stanowi załącznik do wniosku o dofinansowanie) i powinien w nim być wskazany termin podpisania umowy o współpracy ponadnarodowej zgodny z brzmieniem kryterium (tj. po wybraniu projektu do dofinansowania, a przed zawarciem umowy o dofinansowanie).

3. Wymaga się, aby projekt zgłaszany w konkursie realizowany był wyłącznie w ramach Unii Europejskiej, w tym by przynajmniej jeden z partnerów pochodził z kraju innego niż Polska. W ramach konkursu nie dopuszcza się partnerstwa z partnerem ponadnarodowym z kraju spoza UE. Są to wymagania w zakresie minimalnej liczby partnerów, niemniej wnioskodawca może realizować projekt w szerszym partnerstwie.

UWAGA! Projekt niespełniający powyższego wymogu zostanie odrzucony na etapie oceny formalnej.

4. Wymagane jest utworzenie albo zainicjowanie partnerstwa przed złożeniem wniosku o dofinansowanie albo przed rozpoczęciem realizacji projektu, o ile data ta jest wcześniejsza od daty złożenia wniosku o dofinansowanie, co wnioskodawca potwierdza stosowną informacją zawartą we wniosku o dofinansowanie. Oznacza to, że partnerstwo musi zostać utworzone albo zainicjowane przed rozpoczęciem realizacji projektu i wnioskodawca składa wniosek o dofinansowanie projektu partnerskiego. Nie jest to jednak równoznaczne z wymogiem zawarcia przed złożeniem wniosku umowy o współpracę ponadnarodową między wnioskodawcą a partnerami.

Wnioskodawca jest zobowiązany do załączenia do wniosku o dofinansowanie **listu intencyjnego** sporządzonego w języku **polskim** albo **angielskim** i podpisanego przez partnera ponadnarodowego, wskazującego jednoznacznie na zamiar podpisania umowy o współpracy ponadnarodowej. W przypadku podpisania listu intencyjnego w języku angielskim należy przedłożyć IOK tłumaczenie listu na język polski (nie musi być wykonane przez tłumacza przysięgłego). Treść listu intencyjnego musi uwzględniać minimalny zakres informacji wskazanych w załączniku nr 1 do regulaminu konkursu.

Co do zasady, w przypadku projektów realizowanych w partnerstwie ponadnarodowym z więcej niż jednym partnerem zagranicznym, jako załącznik do wniosku wymagany jest list intencyjny od każdego partnera. Dopuszczalne jest także podpisanie jednego listu intencyjnego ze wszystkimi partnerami ponadnarodowymi.

Dopuszczalne jest dołączenie do wniosku kopii listu intencyjnego poświadczonej za zgodność z oryginałem przez osobę upoważnioną do reprezentowania wnioskodawcy.

UWAGA! Projekty niespełniające tego kryterium będą odrzucane na etapie oceny merytorycznej.

5. Umowa o współpracy ponadnarodowej musi zostać podpisana po wybraniu projektu do dofinansowania, a przed zawarciem umowy o dofinansowanie. Dopuszczalnym wyjątkiem od powyższej zasady jest sytuacja, w której do realizowanego projektu partnerskiego wprowadzany jest dodatkowy, nieprzewidziany we wniosku o dofinansowanie tego projektu partner, w tym partner ponadnarodowy, ale nie jest rozszerzany rodzaj zadań przewidzianych do realizacji w projekcie w ramach partnerstwa (włączenie do projektu nowego partnera nie może wiązać się z wprowadzeniem nowego rodzaju zadań przewidzianych do realizacji przez partnera/-ów, ale jedynie ze zwiększeniem liczby partnerów realizujących zadania przewidziane do realizacji w partnerstwie). Wprowadzenie nowego partnera może nastąpić w połączeniu ze wzrostem zaangażowania partnerów w realizację projektu (np. w sytuacji, kiedy wzrośnie procentowy udział środków przekazywanych partnerom w budżecie), ale nie może być związany z przekazywaniem partnerom do realizacji zadań rodzajowo różnych od tych, które pierwotnie im przekazano. Możliwe jest również przesuwanie zadań pomiędzy partnerami. Zmiany dotyczące wprowadzenia do realizowanego projektu dodatkowego, nieprzewidzianego we wniosku o dofinansowanie partnera, traktowane są jako zmiany w projekcie i wymagają zgłoszenia oraz uzyskania pisemnej zgody IOK na zasadach określonych w umowie o dofinansowanie.
6. Również w przypadku zmiany partnera z przyczyn niezawinionych przez wnioskodawcę dopuszcza się zawarcie umowy partnerstwa na późniejszym etapie realizacji projektu. List intencyjny oraz umowa o współpracy ponadnarodowej muszą zawierać minimalny zakres informacji wskazany we wzorach tych dokumentów określonych w regulaminie konkursu. IOK powinna zostać niezwłocznie poinformowana o podpisanym liście intencyjnym oraz zawartej nowej umowie o współpracy ponadnarodowej i ma prawo rozwiązania umowy o dofinansowanie w przypadku, gdy nowa umowa o współpracy ponadnarodowej odbiega od założeń przyjętych w niniejszym konkursie.
7. Wnioskodawca, którego wniosek został wybrany do dofinansowania, przed podpisaniem umowy o dofinansowanie jest zobowiązany dostarczyć **umowę o współpracy**

ponadnarodowej sporządzoną zgodnie z minimalnym zakresem wskazanym w załączniku nr 2 do regulaminu konkursu, w terminie i na zasadach wskazanych przez IOK.

Dopuszczalne jest złożenie kopii umowy o współpracy ponadnarodowej potwierdzonej za zgodność z oryginałem przez osobę uprawnioną do reprezentowania wnioskodawcy.

Umowa o współpracy ponadnarodowej jest sporządzana w języku **polskim** albo **angielskim**. W przypadku podpisania umowy o współpracy ponadnarodowej w języku angielskim należy przedłożyć IOK tłumaczenie umowy na język polski. Tłumaczenie wykonane przez tłumacza przysięgłego nie jest wymagane. Dodatkowo, wszystkie dokumenty dotyczące realizowanej umowy są przedstawiane IOK w języku polskim albo angielskim.

IOK akceptuje przekazaną umowę o współpracy ponadnarodowej niezwłocznie po dacie jej złożenia przez wnioskodawcę.

W przypadku konieczności wprowadzenia zmian do umowy wnioskodawca składa poprawioną wersję w terminie wskazanym przez IOK.

UWAGA! Zgodnie z art. 33 ust. 6 Ustawy, porozumienie lub umowa o partnerstwie nie mogą być zawarte pomiędzy podmiotami powiązanymi w rozumieniu załącznika I do rozporządzenia Komisji (UE) nr 651/2014 z dnia 17 czerwca 2014 r. uznającego niektóre rodzaje pomocy za zgodne z rynkiem wewnętrznym w zastosowaniu art. 107 i 108 Traktatu (Dz. Urz. UE L 187 z 26.06.2014, str. 1).

Ponadto w ramach PO WER, w przypadku podmiotów innych niż podmioty, o których mowa w art. 33 ust. 6 Ustawy, nie może zostać zawarte partnerstwo obejmujące podmioty, które mają którekolwiek z następujących relacji ze sobą nawzajem i nie istnieje możliwość nawiązania równoprawnych relacji partnerskich:

- jeden z podmiotów posiada samodzielnie lub łącznie z jednym lub więcej podmiotami, z którymi jest powiązany w rozumieniu niniejszego akapitu, powyżej 50% kapitału drugiego podmiotu (dotyczy podmiotów prowadzących działalność gospodarczą), przy czym wszyscy partnerzy projektu traktowani są łącznie jako strona partnerstwa, która łącznie nie może posiadać powyżej 50% kapitału drugiej strony partnerstwa, czyli lidera projektu;
- jeden z podmiotów ma większość praw głosu w drugim podmiocie;
- jeden z podmiotów, który jest akcjonariuszem lub wspólnikiem drugiego podmiotu, kontroluje samodzielnie, na mocy umowy z innymi akcjonariuszami lub wspólnikami drugiego podmiotu, większość praw głosu akcjonariuszy lub wspólników w drugim podmiocie;
- jeden z podmiotów ma prawo powoływać lub odwoływać większość członków organu administracyjnego, zarządzającego lub nadzorczego drugiego podmiotu;
- jeden z podmiotów ma prawo wywierać dominujący wpływ na drugi podmiot na mocy umowy zawartej z tym podmiotem lub postanowień w akcie założycielskim lub umowie spółki lub statucie drugiego podmiotu (dotyczy to również prawa wywierania wpływu poprzez powiązania osobowe istniejące między podmiotami mającymi wejść w skład partnerstwa).

W szczególności niedopuszczalna jest sytuacja polegająca na zawarciu partnerstwa przez podmiot z własną jednostką organizacyjną.

W przypadku administracji samorządowej i rządowej oznacza to, iż organ administracji nie może uznać za partnera podległej mu jednostki budżetowej (nie dotyczy to jednostek nadzorowanych przez organ administracji oraz tych jednostek podległych organowi administracji, które na podstawie odrębnych przepisów mają osobowość prawną).

1. Wnioskodawca i partner ponadnarodowy składają wspólne oświadczenie o braku występowania między nimi powiązań wskazanych w pkt. 7 powyżej. Nie jest dopuszczalne angażowanie jako personelu projektu pracowników partnerów przez wnioskodawcę i odwrotnie.
2. Nie jest dopuszczalne wzajemne zlecenie przez wnioskodawcę zakupu towarów lub usług partnerowi i odwrotnie.
3. Środki na finansowanie kosztów zadań realizowanych przez partnera ponadnarodowego w projekcie są przekazywane przez beneficjenta (lidera) do partnera ponadnarodowego w formie refundacji kosztów poniesionych przez partnera.
4. Partner zobowiązany jest ponosić wydatki zgodnie z *Wytycznymi w zakresie kwalifikowalności wydatków w zakresie Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego oraz Funduszu Spójności na lata 2014–2020* oraz zgodnie z regulaminem konkursu.
5. Wszystkie płatności dokonywane w związku z realizacją projektu pomiędzy beneficjentem (liderem) a partnerami dokonywane są za pośrednictwem wyodrębnionego dla projektu rachunku bankowego beneficjenta (lidera).
6. W przypadku rezygnacji partnera z udziału w projekcie lub wypowiedzenia partnerstwa przez dotychczasowego partnera beneficjent, za zgodą IOK, niezwłocznie wprowadza do projektu nowego partnera.
7. Zmiany dotyczące wprowadzenia do realizowanego projektu dodatkowego, nieprzewidzianego we wniosku o dofinansowanie tego projektu, partnera traktowane są jako zmiany w projekcie i wymagają zgłoszenia oraz uzyskania pisemnej zgody na zasadach określonych w umowie o dofinansowanie.
8. Niezależnie od podziału zadań i obowiązków w ramach partnerstwa odpowiedzialność za prawidłową realizację projektu ponosi beneficjent (lider partnerstwa) jako strona umowy o dofinansowanie.
9. Informacja o udziale partnera powinna znaleźć się we wniosku o dofinansowanie projektu, zgodnie z *Instrukcją wypełniania wniosku o dofinansowanie*.

2.6.2. Partnerstwo krajowe

1. Utworzenie lub zainicjowanie partnerstwa krajowego musi nastąpić przed złożeniem wniosku o dofinansowanie albo przed rozpoczęciem realizacji projektu, o ile data ta jest wcześniejsza od daty złożenia wniosku o dofinansowanie, co wnioskodawca potwierdza stosowną informacją zawartą we wniosku o dofinansowanie. Oznacza to, że partnerstwo musi zostać utworzone albo zainicjowane przed rozpoczęciem realizacji projektu

i wnioskodawca składa wniosek o dofinansowanie projektu partnerskiego. Nie jest to jednak równoznaczne z wymogiem zawarcia porozumienia albo umowy o partnerstwie między wnioskodawcą a partnerami przed złożeniem wniosku o dofinansowanie.

2. Wszyscy partnerzy muszą być wskazani we wniosku.
3. Postanowienia pkt. 1 i 2 nie mają zastosowania do sytuacji, kiedy w trakcie realizacji projektu wprowadzany jest dodatkowy partner (kolejny lub w miejsce dotychczasowego partnera).
4. Beneficjent projektu pełni rolę lidera partnerstwa.
5. Partner jest zaangażowany w realizację całego projektu, co oznacza, że uczestniczy również w przygotowaniu wniosku o dofinansowanie i zarządzaniu projektem, przy czym partner może uczestniczyć w realizacji tylko części zadań w projekcie.
6. Udział partnerów (wniesienie zasobów ludzkich, organizacyjnych, technicznych lub finansowych) musi być adekwatny do celów projektu.
7. Zgodnie z art. 33 Ustawy pomiędzy wnioskodawcą a partnerem zawarta zostaje pisemna umowa o partnerstwie lub porozumienie, określająca w szczególności:
  - przedmiot porozumienia albo umowy,
  - prawa i obowiązki stron,
  - zakres i formę udziału poszczególnych partnerów w projekcie,
  - partnera wiodącego uprawnionego do reprezentowania pozostałych partnerów projektu,
  - sposób przekazywania dofinansowania na pokrycie kosztów ponoszonych przez poszczególnych partnerów projektu, umożliwiającą określenie kwoty dofinansowania udzielonego każdemu z partnerów,
  - sposób postępowania w przypadku naruszenia lub niewywiązywania się stron z porozumienia lub umowy.

Ponadto, umowa o partnerstwie lub porozumienie powinno określać:

- sposób egzekwowania przez wnioskodawcę od partnerów projektu skutków wynikających z zastosowania reguły proporcjonalności z powodu nieosiągnięcia założeń projektu z winy partnera;
  - w przypadku występowania w projekcie pomocy publicznej – obowiązki lidera i partnerów w tym zakresie
8. Wnioskodawca jest zobowiązany do dostarczenia IOK umowy o partnerstwie lub porozumienia przed podpisaniem umowy o dofinansowanie projektu. Umowa o partnerstwie lub porozumienie będzie weryfikowane w zakresie spełniania wymogów określonych w pkt. 7 powyżej.
  9. Zgodnie z art. 33 Ustawy wnioskodawca, który jest jednostką sektora finansów publicznych w rozumieniu przepisów ustawy o finansach publicznych, dokonuje wyboru partnerów spoza sektora finansów publicznych z zachowaniem zasady przejrzystości i równego traktowania podmiotów. W szczególności jest zobowiązany do:

- ogłoszenia otwartego naboru partnerów na swojej stronie internetowej wraz ze wskazaniem co najmniej 21-dniowego terminu na zgłaszanie się partnerów,
- uwzględnienia przy wyborze partnerów zgodności działania potencjalnego partnera z celami partnerstwa, deklarowanego wkładu potencjalnego partnera w realizację celu partnerstwa, doświadczenia w realizacji projektów o podobnym charakterze,
- podania do publicznej wiadomości na swojej stronie internetowej informacji o podmiotach wybranych do pełnienia funkcji partnera.

UWAGA! Zgodnie z art. 33 ust. 6 Ustawy, porozumienie lub umowa o partnerstwie nie mogą być zawarte pomiędzy podmiotami powiązаныmi w rozumieniu załącznika I do rozporządzenia Komisji (UE) nr 651/2014 z dnia 17 czerwca 2014 r. uznającego niektóre rodzaje pomocy za zgodne z rynkiem wewnętrznym w zastosowaniu art. 107 i 108 Traktatu (Dz. Urz. UE L 187 z 26.06.2014, str. 1).

Ponadto, w ramach PO WER, w przypadku podmiotów innych niż podmioty, o których mowa w art. 33 ust. 6 Ustawy, nie może zostać zawarte partnerstwo obejmujące podmioty, które mają którekolwiek z następujących relacji ze sobą nawzajem i nie istnieje możliwość nawiązania równoprawnych relacji partnerskich:

- jeden z podmiotów posiada samodzielnie lub łącznie z jednym lub więcej podmiotami, z którymi jest powiązany w rozumieniu niniejszego akapitu, powyżej 50% kapitału drugiego podmiotu (dotyczy podmiotów prowadzących działalność gospodarczą), przy czym wszyscy partnerzy projektu traktowani są łącznie jako strona partnerstwa, która łącznie nie może posiadać powyżej 50% kapitału drugiej strony partnerstwa, czyli lidera projektu;
- jeden z podmiotów ma większość praw głosu w drugim podmiocie;
- jeden z podmiotów, który jest akcjonariuszem lub współnikiem drugiego podmiotu, kontroluje samodzielnie, na mocy umowy z innymi akcjonariuszami lub współnikami drugiego podmiotu, większość praw głosu akcjonariuszy lub współników w drugim podmiocie;
- jeden z podmiotów ma prawo powoływać lub odwoływać większość członków organu administracyjnego, zarządzającego lub nadzorczego drugiego podmiotu;
- jeden z podmiotów ma prawo wywierać dominujący wpływ na drugi podmiot na mocy umowy zawartej z tym podmiotem lub postanowień w akcie założycielskim lub umowie spółki lub statucie drugiego podmiotu (dotyczy to również prawa wywierania wpływu poprzez powiązania osobowe istniejące między podmiotami mającymi wejść w skład partnerstwa).

W szczególności niedopuszczalna jest sytuacja polegająca na zawarciu partnerstwa przez podmiot z własną jednostką organizacyjną. W przypadku administracji samorządowej i rządowej oznacza to, iż organ administracji nie może uznać za partnera podległej mu jednostki budżetowej (nie dotyczy to jednostek nadzorowanych przez organ administracji oraz tych jednostek podległych organowi administracji, które na podstawie odrębnych przepisów mają osobowość prawną).

10. Wydatki poniesione w ramach projektu przez partnera wybranego niezgodnie z powyższymi wymaganiami mogą zostać uznane za niekwalifikowalne przez IOK.
11. Nie jest dopuszczalne angażowanie jako personelu projektu pracowników partnerów przez wnioskodawcę i odwrotnie.
12. Nie jest dopuszczalne wzajemne zlecenie przez wnioskodawcę zakupu towarów lub usług partnerowi i odwrotnie.
13. Beneficjent (lider) może przekazywać środki partnerom na finansowanie ponoszonych przez nich kosztów. Koszty te muszą wynikać z wykonania zadań określonych we wniosku. Realizacja ww. zadań nie oznacza świadczenia usług na rzecz beneficjenta (lider).
14. Partner zobowiązany jest ponosić wydatki zgodnie z *Wytycznymi w zakresie kwalifikowalności wydatków w zakresie Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego oraz Funduszu Spójności na lata 2014–2020* oraz zgodnie z regulaminem konkursu.
15. Wszystkie płatności dokonywane w związku z realizacją projektu pomiędzy beneficjentem (liderem) a partnerami dokonywane są za pośrednictwem wyodrębnionego dla projektu rachunku bankowego beneficjenta (lidera).
16. W przypadku rezygnacji partnera z udziału w projekcie lub wypowiedzenia partnerstwa przez dotychczasowego partnera beneficjent, za zgodą IOK, niezwłocznie wprowadza do projektu nowego partnera.
17. Zmiany dotyczące wprowadzenia do realizowanego projektu dodatkowego, nieprzewidzianego we wniosku o dofinansowanie tego projektu, partnera traktowane są jako zmiany w projekcie i wymagają zgłoszenia oraz uzyskania pisemnej zgody na zasadach określonych w umowie o dofinansowanie.
18. Niezależnie od podziału zadań i obowiązków w ramach partnerstwa odpowiedzialność za prawidłową realizację projektu ponosi beneficjent (lider partnerstwa), jako strona umowy o dofinansowanie.
19. Informacja o udziale partnera powinna znaleźć się we wniosku o dofinansowanie projektu, zgodnie z *Instrukcją wypełniania wniosku o dofinansowanie*.

2.6.3. Zlecenie usług merytorycznych innym podmiotom

1. Zlecenie usługi merytorycznej w ramach projektu oznacza powierzenie wykonawcom zewnętrznym, nie będącym personelem projektu, realizacji działań merytorycznych przewidzianych w ramach danego projektu, np. zlecenie usługi szkoleniowej.
2. Jako zlecenia usługi merytorycznej nie należy rozumieć:
  - a) zakupu pojedynczych towarów lub usług np. cateringowych lub hotelowych, chyba że stanowią one część zleconej usługi merytorycznej,
  - b) angażowania personelu projektu.
3. Wydatki związane ze zleceniem usługi merytorycznej w ramach projektu mogą stanowić wydatki kwalifikowalne pod warunkiem, że są wskazane w zatwierdzonym wniosku

o dofinansowanie oraz że wartość wydatków związanych ze zlecaniem usług merytorycznych w ramach projektu nie przekracza 30% wartości projektu.

4. Faktyczną realizację zleconej usługi merytorycznej należy udokumentować zgodnie z umową zawartą z wykonawcą, np. poprzez pisemny protokół odbioru zadania, przyjęcia wykonanych prac itp.
5. Nie jest kwalifikowalne zlecenie usługi merytorycznej przez beneficjenta partnerom projektu i odwrotnie.
6. Przy zleceniu usługi merytorycznej należy stosować zasadę konkurencyjności lub przepisy ustawy Prawo zamówień publicznych. W przypadku zamówień publicznych beneficjent stosuje *Zalecenia i rekomendacje dotyczące przeprowadzania postępowań o udzielenie zamówień publicznych na dostawy i usługi*, stanowiące załącznik nr 1 do *Wytycznych w zakresie kwalifikowalności wydatków w zakresie Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego oraz Funduszu Spójności na lata 2014–2020*.
7. Wzór umowy o dofinansowanie załączony do regulaminu określa rodzaje zamówień, przy których beneficjent jest zobowiązany stosować aspekty społeczne. Zaleca się w tym zakresie korzystanie z zaleceń zamieszczonych w tym zakresie na stronie internetowej Urzędu Zamówień Publicznych (www.uzp.gov.pl).

3. PODSTAWOWE ZASADY UDZIELANIA DOFINANSOWANIA

3.1 Informacje ogólne

Zasady finansowania projektu określa umowa o dofinansowanie projektu, SZOOP PO WER, oraz *Wytyczne w zakresie kwalifikowalności wydatków w zakresie Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego oraz Funduszu Spójności na lata 2014–2020*. W przypadku specyficznych uregulowań, które zostały określone dla państwowych jednostek budżetowych zastosowanie ma także porozumienie o dofinansowaniu projektu, którego wzór stanowi załącznik nr 4 do regulaminu konkursu.

Maksymalny dopuszczalny poziom dofinansowania projektu (ze środków UE i środków budżetu państwa) wynosi 97% wydatków kwalifikowalnych. Minimalny wkład własny beneficjenta wynosi 3% wydatków kwalifikowalnych.

Maksymalna wartość projektu określona w budżecie projektu wynosi 3 000 000,00 zł, natomiast minimalna wartość projektu wynosi 500 000,00 zł.

3.2 Wkład własny

1. Wkładem własnym są środki finansowe lub wkład niepieniężny, zabezpieczone przez wnioskodawcę, które zostaną przeznaczone na pokrycie wydatków kwalifikowalnych i nie zostaną wnioskodawcy przekazane w formie dofinansowania. Wartość wkładu własnego stanowi zatem różnicę między kwotą wydatków kwalifikowalnych a kwotą dofinansowania przekazaną wnioskodawcy, zgodnie ze stopą dofinansowania dla projektu, rozumianą jako procent dofinansowania wydatków kwalifikowalnych.

2. Wkład własny wnioskodawcy jest wykazywany we wniosku o dofinansowanie, przy czym to wnioskodawca określa formę wniesienia wkładu własnego.
3. W przypadku niewniesienia przez wnioskodawcę i/lub partnerów wkładu własnego w kwocie określonej w umowie o dofinansowanie projektu, IP może obniżyć kwotę przyznanego dofinansowania proporcjonalnie do jej udziału w całkowitej wartości projektu. Wkład własny, który zostanie rozliczony ponad wysokość wskazaną w umowie o dofinansowanie, może zostać uznany za niekwalifikowalny.
4. W przypadku niewniesienia przez wnioskodawcę i/lub partnerów wkładu własnego bądź wniesienia wkładu własnego na niższym poziomie niż określony w SZOOP PO WER, wniosek o dofinansowanie podlega odrzuceniu na etapie ocenie merytorycznej.
5. Źródłem finansowania wkładu własnego mogą być zarówno środki publiczne, jak i prywatne. O zakwalifikowaniu źródła pochodzenia wkładu własnego (publiczny/prywatny) decyduje status prawny wnioskodawcy/partnera/strony trzeciej lub uczestnika. Wkład własny może więc pochodzić ze środków m.in.:
  - budżetu JST (szczebla gminnego, powiatowego i wojewódzkiego),
  - Funduszu Pracy,
  - Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych,
  - prywatnych.
6. Wkład niepieniężny, stanowiący część lub całość wkładu własnego, wniesiony na rzecz projektu stanowi wydatek kwalifikowalny z zastrzeżeniem warunków określonych w pkt. 8 i 9.
7. Wydatki poniesione na wycenę wkładu niepieniężnego są kwalifikowalne.
8. Wkład niepieniężny powinien być wnoszony przez wnioskodawcę ze składników jego majątku lub z majątku innych podmiotów, jeżeli możliwość taka wynika z przepisów prawa oraz zostanie to ujęte w zatwierdzonym wniosku o dofinansowanie, lub w postaci świadczeń wykonywanych przez wolontariuszy.
9. Warunki kwalifikowalności wkładu niepieniężnego są następujące:
  - a) wkład niepieniężny polega na wniesieniu (wykorzystaniu na rzecz projektu) nieruchomości, urządzeń, materiałów (surowców), wartości niematerialnych i prawnych, ekspertyz lub nieodpłatnej pracy wykonywanej przez wolontariuszy na podstawie ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie,
  - b) wartość wkładu niepieniężnego została należycie potwierdzona dokumentami o wartości dowodowej równoważnej fakturom,
  - c) wartość przypisana wkładowi niepieniężnemu nie przekracza stawek rynkowych,
  - d) wartość i dostarczenie wkładu niepieniężnego mogą być poddane niezależnej ocenie i weryfikacji,

- e) w przypadku wykorzystania nieruchomości na rzecz projektu jej wartość nie przekracza wartości rynkowej⁴; ponadto wartość nieruchomości jest potwierdzona operatem szacunkowym sporządzonym przez uprawnionego rzeczoznawcę zgodnie z przepisami ustawy z dnia 21 sierpnia 1997 r. o gospodarce nieruchomościami (Dz. U. z 2014 r. poz. 518, z późn. zm.) – aktualnym w momencie złożenia rozliczającego go wniosku o płatność.
10. W przypadku wnoszenia wkładu niepieniężnego w postaci nieodpłatnej pracy wykonywanej przez wolontariuszy, dla uznania kwalifikowalności tych wydatków powinny zostać spełnione łącznie następujące warunki:
- a) wolontariusz musi być świadomy charakteru swojego udziału w realizacji projektu (tzn. świadomy nieodpłatnego udziału),
  - b) należy zdefiniować rodzaj wykonywanej przez wolontariusza nieodpłatnej pracy (określić jego stanowisko w projekcie); zadania wykonywane i wykazywane przez wolontariusza muszą być zgodne z tytułem jego nieodpłatnej pracy (stanowiska),
  - c) w ramach wolontariatu nie może być wykonywana nieodpłatna praca dotycząca zadań, które są realizowane przez personel projektu dofinansowany w ramach projektu,
  - d) wartość wkładu niepieniężnego w przypadku nieodpłatnej pracy wykonywanej przez wolontariusza określa się z uwzględnieniem ilości czasu poświęconego na jej wykonanie oraz średniej wysokości wynagrodzenia (wg stawki godzinowej lub dziennej) za dany rodzaj pracy obowiązującej u danego pracodawcy lub w danym regionie (wyliczonej np. w oparciu o dane GUS), lub płacy minimalnej określonej na podstawie obowiązujących przepisów, w zależności od zapisów wniosku o dofinansowanie projektu,
  - e) wycena nieodpłatnej dobrowolnej pracy może uwzględniać wszystkie koszty, które zostałyby poniesione w przypadku jej odpłatnego wykonywania przez podmiot działający na zasadach rynkowych; wycena uwzględnia zatem koszt składek na ubezpieczenia społeczne oraz wszystkie pozostałe koszty wynikające z charakteru danego świadczenia; wycena wykonywanego świadczenia przez wolontariusza może być przedmiotem odrębnej kontroli i oceny.
11. Wkład własny lub jego część może być wniesiony w ramach kosztów pośrednich.

3.3 Szczegółowy budżet projektu

1. Koszty projektu są przedstawiane we wniosku o dofinansowanie w formie budżetu zadaniowego. Dodatkowo we wniosku o dofinansowanie wykazywany jest szczegółowy budżet ze wskazaniem kosztów jednostkowych, który jest podstawą do oceny kwalifikowalności wydatków projektu na etapie oceny wniosku o dofinansowanie.
2. Zadania merytoryczne wskazane w budżecie powinny być zgodne z etapami realizacji projektu określonymi dla niniejszego konkursu, tj.

---

⁴ Wkładem własnym nie zawsze jest cała nieruchomość; mogą być to np. sale, których wartość wycenia się jako koszt eksploatacji/utrzymania danego metrażu (stawkę może określać np. taryfikator danej instytucji).

- 1) Przygotowanie rozwiązania we współpracy z partnerem ponadnarodowym,
- 2) Testowanie wypracowanego rozwiązania w grupie docelowej projektu z ewentualnym wsparciem partnera ponadnarodowego,
- 3) Analiza efektów testowanego rozwiązania z uwzględnieniem opinii eksperta/-ów merytorycznych oraz z uwzględnieniem wsparcia partnera ponadnarodowego,
- 4) Opracowanie ostatecznej wersji produktu (modelu, narzędzia lub rozwiązania) gotowej do wdrożenia z uwzględnieniem wyników testowania i przeprowadzonej analizy z uwzględnieniem wsparcia partnera ponadnarodowego,
- 5) Działania związane z wdrożeniem rozwiązania do praktyki z ewentualnym uwzględnieniem wsparcia partnera ponadnarodowego,
- 6) Wypracowanie rekomendacji dla instytucji użytkownika (którym może być także beneficjent lub partner/-rzy krajowy/-i), w celu zapewnienia skutecznej trwałości stosowania rozwiązania wypracowanego w projekcie współpracy ponadnarodowej.

UWAGA! Projekty niespełniające powyższego wymogu, tj. takie, w których etap realizacji projektu nie odpowiada zadaniu merytorycznemu, zostaną skierowane na etapie oceny merytorycznej do negocjacji.

3. W budżecie projektu wnioskodawca jest zobowiązany wskazać i uzasadnić źródła finansowania oraz wykazać racjonalność i efektywność wydatków i brak podwójnego finansowania.
4. We wniosku o dofinansowanie wnioskodawca wskazuje formę zaangażowania i szacunkowy wymiar czasu pracy personelu projektu, niezbędnego do realizacji zadań merytorycznych (etat/liczba godzin), co stanowi podstawę do oceny kwalifikowalności wydatków personelu projektu na etapie wyboru projektu oraz w trakcie jego realizacji.
5. Wnioskodawca wykazuje we wniosku o dofinansowanie swój potencjał kadrowy, o ile go posiada, przy czym jako potencjał kadrowy rozumie się powiązane z beneficjentem osoby, które zostaną zaangażowane w realizację projektu, w szczególności osoby zatrudnione na podstawie stosunku pracy, które wnioskodawca oddeleguje do realizacji projektu.
6. Przy rozliczaniu poniesionych wydatków nie jest możliwe przekroczenie łącznej kwoty wydatków kwalifikowalnych w ramach projektu, wynikającej z zatwierdzonego wniosku o dofinansowanie projektu. W przypadku przekroczenia łącznej kwoty wydatków kwalifikowalnych w ramach projektu wydatki uznaje się za niekwalifikowalne.
7. Przy rozliczaniu poniesionych wydatków wnioskodawcę obowiązują limity wydatków wskazane w odniesieniu do każdego zadania w budżecie projektu ujętym w zatwierdzonym wniosku o dofinansowanie, przy czym poniesione wydatki nie muszą być zgodne ze szczegółowym budżetem projektu zawartym w zatwierdzonym wniosku o dofinansowanie. IP rozlicza wnioskodawcę ze zrealizowanych zadań w ramach projektu.
8. Dopuszczalne jest dokonywanie przesunięć w budżecie projektu określonym w zatwierdzonym na etapie podpisania umowy o dofinansowanie wniosku o dofinansowanie projektu.

Szczegółowe zasady dokonywania przesunięć w budżecie projektu zostały określone w umowie o dofinansowanie projektu.

3.3.1 Koszty pośrednie i bezpośrednie

1. Wnioskodawca przedstawia w budżecie planowane koszty projektu z podziałem na koszty bezpośrednie – koszty dotyczące realizacji poszczególnych zadań merytorycznych w projekcie oraz koszty pośrednie – koszty administracyjne związane z funkcjonowaniem wnioskodawcy.
2. Koszty bezpośrednie w projekcie rozliczane są na podstawie rzeczywiście poniesionych wydatków.
3. Limit kosztów bezpośrednich w ramach budżetu zadaniowego na etapie wnioskowania o środki powinien wynikać ze szczegółowej kalkulacji kosztów jednostkowych wykazanej we wniosku o dofinansowanie, tj. szczegółowym budżecie projektu.
4. Koszty bezpośrednie w ramach projektu powinny zostać oszacowane należycie z zastosowaniem warunków i procedur kwalifikowalności określonych w *Wytycznych w zakresie kwalifikowalności wydatków w zakresie Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego oraz Funduszu Spójności na lata 2014–2020*.

UWAGA! Przy szacowaniu kosztów bezpośrednich należy uwzględnić standardy oraz ceny rynkowe określone w załączniku nr 6 do regulaminu konkursu. Spełnienie tego warunku jest wymagane, aby wydatki mogły zostać uznane za kwalifikowalne w ramach projektu. Powyższe ma zastosowanie do wszystkich partnerów uczestniczących w realizacji projektu (także ponadnarodowych, o ile są finansowani z budżetu PO WER) - za spełnienie wymogów określonych w załączniku nr 6 w odniesieniu do partnerów projektu odpowiada beneficjent (lider). Jednocześnie wskazane w ww załączniku ceny towarów i usług są wartościami maksymalnymi i nie mogą zostać przekroczone.

5. Koszty pośrednie stanowią koszty administracyjne związane z obsługą projektu, w szczególności:
  - a) koszty koordynatora lub kierownika projektu oraz innego personelu bezpośrednio zaangażowanego w zarządzanie projektem i jego rozliczanie, o ile jego zatrudnienie jest niezbędne dla realizacji projektu, w tym w szczególności koszty wynagrodzenia tych osób, ich delegacji służbowych i szkoleń oraz koszty związane z wdrażaniem polityki równych szans przez te osoby,
  - b) koszty zarządu (koszty wynagrodzenia osób uprawnionych do reprezentowania jednostki, których zakresy czynności nie są przypisane wyłącznie do projektu, np. kierownik jednostki),
  - c) koszty personelu obsługowego (obsługa kadrowa, finansowa, administracyjna, sekretariat, kancelaria, obsługa prawna) na potrzeby funkcjonowania jednostki,
  - d) koszty obsługi księgowej (koszty wynagrodzenia osób księgujących wydatki w projekcie, w tym koszty zlecenia prowadzenia obsługi księgowej projektu biuro rachunkowemu),

- e) koszty utrzymania powierzchni biurowych (czynsz, najem, opłaty administracyjne, koszty ochrony, sprzątnięcia pomieszczeń (w tym środki do utrzymania ich czystości oraz dezynsekcja, dezynfekcja, deratyzacja)) związanych z obsługą administracyjną projektu, a także opłaty za energię elektryczną, ciepłą, gazową i wodę, opłaty przesyłowe, opłaty za odprowadzanie ścieków w zakresie związanym z obsługą administracyjną projektu,
  - f) wydatki związane z otwarciem lub prowadzeniem wyodrębnionego na rzecz projektu subkonta na rachunku bankowym lub odrębnego rachunku bankowego,
  - g) działania informacyjno-promocyjne projektu (np. zakup materiałów promocyjnych i informacyjnych, zakup ogłoszeń prasowych),
  - h) amortyzacja, najem lub zakup aktywów (środków trwałych i wartości niematerialnych i prawnych) używanych na potrzeby personelu, o którym mowa w lit. a–d,
  - i) koszty usług pocztowych, telefonicznych, internetowych, kurierskich związanych z obsługą administracyjną projektu,
  - j) koszty usług powielania dokumentów związanych z obsługą administracyjną projektu,
  - k) koszty materiałów biurowych i artykułów piśmienniczych związanych z obsługą administracyjną projektu,
  - l) koszty ubezpieczeń majątkowych,
  - m) koszty zabezpieczenia prawidłowej realizacji umowy.
6. W ramach kosztów pośrednich nie są wykazywane wydatki objęte *cross-financingiem*, o których mowa poniżej.
7. Niedopuszczalna jest sytuacja, w której koszty pośrednie zostaną wykazane w ramach kosztów bezpośrednich.
- IOK na etapie wyboru projektu weryfikuje, czy w ramach zadań określonych w budżecie projektu (w kosztach bezpośrednich) nie zostały wykazane koszty, które stanowią koszty pośrednie. Dodatkowo, na etapie realizacji projektu, IOK weryfikuje, czy w zestawieniu poniesionych wydatków bezpośrednich załączanym do wniosku o płatność, nie zostały wykazane wydatki pośrednie⁵.
8. Koszty pośrednie rozliczane są wyłącznie z wykorzystaniem następujących stawek ryczałtowych:
- a) 25% kosztów bezpośrednich – w przypadku projektów o wartości do 1 mln PLN włącznie,
  - b) 20% kosztów bezpośrednich – w przypadku projektów o wartości powyżej 1 mln PLN do 2 mln PLN włącznie,
  - c) 15% kosztów bezpośrednich – w przypadku projektów o wartości powyżej 2 mln PLN do 5 mln PLN włącznie,
9. Pozostałe zasady dotyczące rozliczenia kosztów są uregulowane w Wytycznych w zakresie kwalifikowalności wydatków w zakresie Europejskiego Funduszu Rozwoju

⁵ W takim wypadku koszty te zostaną uznane za niekwalifikowalne.

3.3.2 Podatek od towarów i usług (VAT)

1. Wydatki w ramach projektu mogą obejmować koszt podatku od towarów i usług (VAT). Wydatki te zostaną uznane za kwalifikowalne tylko wtedy, gdy wnioskodawca nie ma prawnej możliwości ich odzyskania.

Oznacza to, iż zapłacony VAT może być uznany za wydatek kwalifikowalny wyłącznie wówczas, gdy wnioskodawcy, zgodnie z obowiązującym ustawodawstwem krajowym, nie przysługuje prawo⁶ do obniżenia kwoty podatku należnego o kwotę podatku naliczonego lub ubiegania się o zwrot VAT. Posiadanie wyżej wymienionego prawa wyklucza uznanie wydatku za kwalifikowalny, nawet jeśli faktycznie zwrot nie nastąpił, np. ze względu na niepodjęcie przez wnioskodawcę czynności zmierzających do realizacji tego prawa.

2. Wnioskodawca, który uzna VAT za wydatek kwalifikowalny, jest zobowiązany do przedstawienia w treści wniosku o dofinansowanie szczegółowego uzasadnienia zawierającego podstawę prawną wskazującą na brak możliwości obniżenia VAT należnego o VAT naliczony zarówno na dzień sporządzania wniosku o dofinansowanie, jak również mając na uwadze planowany sposób wykorzystania w przyszłości (w okresie realizacji projektu oraz w okresie trwałości projektu) majątku wytworzonego w związku z realizacją projektu.
3. Na etapie podpisywania umowy o dofinansowanie projektu wnioskodawca (oraz każdy z partnerów) składa oświadczenie o kwalifikowalności podatku VAT w ramach realizowanego projektu oraz zobowiązuje się do zwrotu zrefundowanej części poniesionego podatku VAT, jeżeli zaistnieją przesłanki umożliwiające odzyskanie tego podatku przez wnioskodawcę.

3.3.3 Cross-financing

- 1 W projekcie istnieje możliwość rozliczenia niektórych wydatków w ramach cross-financingu.
- 2 Cross-financing w ramach projektów współfinansowanych z EFS może dotyczyć wyłącznie takich kategorii wydatków, bez których realizacja projektu nie byłaby możliwa, w szczególności w związku z zapewnieniem realizacji zasady równości szans, a zwłaszcza potrzeb osób z niepełnosprawnościami.
- 3 W przypadku projektów współfinansowanych z EFS cross-financing może dotyczyć wyłącznie:
  - zakupu nieruchomości,

⁶ Czyli wnioskodawca nie ma żadnych podstaw prawnych umożliwiających mu odzyskanie części lub całości podatku VAT.

- zakupu infrastruktury, przy czym poprzez infrastrukturę rozumie się elementy nieprzenośne, na stałe przytwierdzone do nieruchomości, np. wykonanie podjazdu do budynku, zainstalowanie windy w budynku,
  - dostosowania lub adaptacji (prace remontowo-wykończeniowe) budynków i pomieszczeń.
4. Zakup środków trwałych, za wyjątkiem zakupu nieruchomości, infrastruktury i środków trwałych przeznaczonych na dostosowanie lub adaptację budynków i pomieszczeń, nie stanowi wydatku w ramach cross-financingu.
  5. Wydatki w ramach projektu na zakup środków trwałych oraz wydatki w ramach cross-financingu nie mogą łącznie przekroczyć 10% poniesionych wydatków kwalifikowalnych projektu, z zastrzeżeniem, że wydatki w ramach cross-financingu nie mogą przekroczyć 10% kwoty dofinansowania ze środków unijnych.
  6. Wydatki ponoszone w ramach cross-financingu powyżej dopuszczalnej kwoty określonej w zatwierdzonym wniosku o dofinansowanie projektu są niekwalifikowalne.
  7. Wydatki objęte cross-financingiem w projekcie nie są wykazywane w ramach kosztów pośrednich.
  8. Wszystkie wydatki poniesione jako wydatki w ramach cross-financingu są uzasadniane i opisywane w uzasadnieniu znajdującym się pod szczegółowym budżetem projektu.

3.4 Zabezpieczenie prawidłowej realizacji umowy o dofinansowanie projektu

- 1 Zabezpieczeniem prawidłowej realizacji umowy o dofinansowanie projektu jest składany przez wnioskodawcę, w terminie nie dłuższym niż 15 dni roboczych od daty podpisania umowy o dofinansowanie, weksel in blanco wraz z wypełnioną deklaracją wystawcy weksla in blanco. W przypadku niezłożenia zabezpieczenia w terminie IP może rozwiązać umowę o dofinansowanie w trybie natychmiastowym.
- 2 Zwrot dokumentu stanowiącego zabezpieczenie umowy następuje na wniosek wnioskodawcy po ostatecznym rozliczeniu umowy, tj. po zatwierdzeniu końcowego wniosku o płatność w projekcie oraz, jeśli dotyczy, zwrocie środków niewykorzystanych przez wnioskodawcę.
- 3 W przypadku wszczęcia postępowania administracyjnego w celu wydania decyzji o zwrocie środków na podstawie przepisów o finansach publicznych lub postępowania sądowo-administracyjnego w wyniku zaskarżenia takiej decyzji, lub w przypadku prowadzenia egzekucji administracyjnej zwrot dokumentu stanowiącego zabezpieczenie umowy może nastąpić po zakończeniu postępowania i, jeśli takie było jego ustalenie, odzyskaniu środków.
- 4 W przypadku gdy wniosek przewiduje trwałość projektu lub rezultatów, zwrot dokumentu stanowiącego zabezpieczenie następuje po upływie okresu trwałości.

3.5 Rozliczanie wydatków w projekcie

3.5.1 Wyodrębniona ewidencja wydatków

- 1 Wnioskodawca w umowie o dofinansowanie projektu zobowiązuje się do prowadzenia wyodrębnionej ewidencji wydatków projektu w sposób przejrzysty, tak aby możliwa była identyfikacja poszczególnych operacji związanych z projektem, z wyłączeniem kosztów pośrednich.
- 2 Obowiązek ten dotyczy każdego partnera, w zakresie tej części projektu, za której realizację odpowiada dany partner.

3.5.2 Harmonogram płatności

- 1 Dofinansowanie projektu jest wypłacane w formie zaliczki w wysokości określonej w harmonogramie płatności stanowiącym załącznik do umowy o dofinansowanie. W szczególnie uzasadnionych przypadkach dofinansowanie może być wypłacane w formie refundacji kosztów poniesionych przez wnioskodawcę lub partnerów.
- 2 Wnioskodawca sporządza harmonogram płatności w porozumieniu z IOK i przekazuje za pośrednictwem systemu teleinformatycznego SL2014 lub pisemnie, jeżeli z powodów technicznych nie będzie możliwe przekazanie harmonogramu za pośrednictwem SL2014.
- 3 Harmonogram płatności może podlegać aktualizacji.
- 4 Aktualizacja jest skuteczna pod warunkiem akceptacji przez IOK i nie wymaga formy aneksu do umowy. IOK akceptuje lub odrzuca propozycję zmiany harmonogramu płatności w terminie 10 dni roboczych od jej otrzymania w SL2014 lub pisemnie, jeżeli z powodów technicznych dokonanie akceptacji nie będzie możliwe za pośrednictwem SL2014.

3.5.3 Przekazywanie dofinansowania

1. Transze dofinansowania są przekazywane na wyodrębniony dla projektu rachunek bankowy wnioskodawcy, wskazany w umowie o dofinansowanie projektu.
2. Wnioskodawca oraz partner nie mogą przeznaczać otrzymanych transz dofinansowania na cele inne niż związane z projektem, w szczególności na tymczasowe finansowanie swojej podstawowej, pozaprojektowej działalności.
3. Wnioskodawca przekazuje odpowiednią część dofinansowania na pokrycie wydatków partnera zgodnie z umową o partnerstwie. Wszystkie płatności dokonywane w związku z realizacją niniejszej umowy, pomiędzy wnioskodawcą a partnerem bądź pomiędzy partnerami, powinny być dokonywane za pośrednictwem rachunku bankowego wyodrębnionego na potrzeby realizacji projektu.
4. Pierwsza transza dofinansowania jest przekazywana w wysokości i terminie określonym w pierwszym wniosku o płatność, pod warunkiem wniesienia zabezpieczenia prawidłowej realizacji umowy o dofinansowanie. Kolejne transze dofinansowania są przekazywane po:

- a) złożeniu i zweryfikowaniu przez IP w terminach określonych w umowie o dofinansowanie wniosku o płatność rozliczającego ostatnią transzę dofinansowania, w którym wykazano wydatki kwalifikowalne w wysokości co najmniej 70% łącznej kwoty otrzymanych transz dofinansowania, z zastrzeżeniem, że nie stwierdzono nieprawidłowości finansowych

oraz

- b) zatwierdzeniu przez IP wniosku o płatność rozliczającego przedostatnią transzę dofinansowania.

5. Transze dofinansowania są przekazywane:

- a) w zakresie środków stanowiących dofinansowanie z EFS w terminie płatności, o którym mowa w § 2 pkt 5 rozporządzenia Ministra Finansów z dnia 21 grudnia 2012 r. w sprawie płatności w ramach programów finansowanych z udziałem środków europejskich oraz przekazywania informacji dotyczących tych płatności (Dz. U. z 2012 r. poz. 1539, z późn. zm.), przy czym IOK zobowiązuje się do przekazania Bankowi Gospodarstwa Krajowego zlecenia płatności w terminie do 5 dni roboczych od dnia zweryfikowania przez nią wniosku o płatność rozliczającego ostatnią transzę dofinansowania;
  - b) w zakresie środków stanowiących dofinansowanie ze środków krajowych w terminie płatności, o którym mowa w pkt. a.
6. IOK może zawiesić wypłatę transzy dofinansowania w przypadku, gdy zachodzi uzasadnione podejrzenie, że w związku z realizacją projektu doszło do powstania poważnych nieprawidłowości, w szczególności oszustwa.
  7. IOK informuje wnioskodawcę, z wykorzystaniem SL2014 lub pisemnie, jeżeli z powodów technicznych nie będzie możliwe przekazanie informacji za pośrednictwem SL2014, o zawieszeniu biegu terminu wypłaty transzy dofinansowania i przyczynach tego zawieszenia.
  8. IOK, po pozytywnym zweryfikowaniu wniosku o płatność, przekazuje wnioskodawcy informację o wynikach weryfikacji wniosku o płatność ze wskazaniem kwoty wydatków, które zostały uznane za niekwalifikowalne wraz z uzasadnieniem oraz o zatwierdzonej kwocie rozliczenia kwoty dofinansowania i wkładu własnego wynikającej z pomniejszenia kwoty wydatków rozliczanych we wniosku o płatność o ewentualnie stwierdzone wydatki niekwalifikowalne i dochody osiągnięte w ramach realizacji projektu.
  9. Wnioskodawca jest zobowiązany do rozliczenia całości otrzymanego dofinansowania w końcowym wniosku o płatność. W przypadku, gdy z rozliczenia wynika, że dofinansowanie nie zostało w całości wykorzystane na wydatki kwalifikowalne, wnioskodawca zwraca tę część dofinansowania w terminie 30 dni od dnia zakończenia okresu realizacji projektu.

3.5.4 Dochód wygenerowany podczas realizacji projektu (do czasu jego ukończenia)

1. Wnioskodawca ma obowiązek ujawniania wszelkich dochodów, które powstają w związku z realizacją projektu.

2. W przypadku, gdy projekt generuje na etapie realizacji dochody, wnioskodawca wykazuje we wnioskach o płatność wartość uzyskanego dochodu i dokonuje jego zwrotu do dnia 10 stycznia roku następującego po roku, w którym powstał dochód. IOK może wezwać wnioskodawcę do zwrotu dochodu w innym terminie.

3.6 Finansowanie współpracy ponadnarodowej

1. Wydatki związane z nawiązaniem partnerstwa ponadnarodowego są kwalifikowalne, o ile jest to zgodne z zatwierdzonym wnioskiem o dofinansowanie.
2. Koszty poniesione w związku z nawiązaniem partnerstwa ponadnarodowego są kwalifikowalne w wysokości do 4 000 PLN.

UWAGA! Przez nawiązanie partnerstwa ponadnarodowego rozumie się działania podejmowane z partnerem, z którym zostaną podpisane: list intencyjny i umowa o współpracy ponadnarodowej, na rzecz projektu realizowanego w ramach konkursu.

UWAGA! Warunkiem kwalifikowalności kosztu poniesionego w związku z nawiązaniem partnerstwa ponadnarodowego jest podpisanie umowy/porozumienia o dofinansowanie projektu.

3. IP wyraża zgodę na kwalifikowanie wydatków ponoszonych przez partnera ponadnarodowego w ramach danego projektu, o ile przynosi to korzyść dla projektu i wydatek jest niezbędny do realizacji celu projektu.
4. Koszty pośrednie partnera ponadnarodowego są niekwalifikowalne.
5. Do oceny kwalifikowalności wydatków partnera ponadnarodowego stosuje się warunki i procedury określone w rozdziale 8 oraz ogólne warunki kwalifikowalności wydatków określone w pkt. 3 podrozdziału 6.2, z wyłączeniem lit. k, *Wytycznych w zakresie kwalifikowalności wydatków w zakresie Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego oraz Funduszu Spójności na lata 2014–2020*.
6. Środki na finansowanie kosztów zadań realizowanych przez partnera ponadnarodowego w projekcie są przekazywane przez beneficjenta (lidera) do partnera ponadnarodowego w formie refundacji kosztów poniesionych przez partnera.
7. Walutami rozliczeń finansowych pomiędzy beneficjentem (liderem) a partnerem ponadnarodowym są PLN lub EUR. Umowa o współpracy ponadnarodowej powinna określać sposób przeliczania na PLN lub EUR wydatków ponoszonych przez partnera w innej walucie niż EUR.
8. Rozliczenia pomiędzy partnerem ponadnarodowym a beneficjentem (liderem) odbywają się na podstawie zestawienia dokumentów potwierdzających poniesione wydatki, sporządzanego przez danego partnera. Rozliczenie partnera nie polega na przedstawieniu faktury VAT, ponieważ partner nie realizuje usług zleconych przez beneficjenta (lidera), tylko współuczestniczy w realizacji projektu.
9. Wydatki, które beneficjent (lider) zrefundował partnerowi ponadnarodowemu, są wykazywane we wniosku o płatność łącznie jako jedna pozycja w odniesieniu do danego partnera ponadnarodowego. W przypadku, kiedy zrefundowane wydatki dotyczą różnych

zadań w ramach projektu, należy uwzględnić je w tyłu pozycjach w odniesieniu do danego partnera ponadnarodowego, w ilu występują.

10. Zestawienie dokumentów potwierdzających poniesione wydatki powinno być przygotowane w tym samym języku, w którym sporządzono umowę o współpracy ponadnarodowej.

Umowa o współpracy ponadnarodowej może przewidywać obowiązek załączania przez partnera ponadnarodowego dokumentów księgowych do przedkładanego przez niego zestawienia. W takim przypadku beneficjent nie tłumaczy na potrzeby rozliczeń z IOK dokumentów księgowych załączanych do zestawienia, przy czym wymagane jest opisywanie przez partnera ponadnarodowego dokumentów tak, aby opis ten potwierdzał związek wydatku z projektem oraz fakt jego sfinansowania w ramach projektu.

11. IOK zastrzega sobie prawo do zażądania od beneficjenta (lidera) zestawienia dokumentów potwierdzających poniesione wydatki oraz dokumentów księgowych o których mowa w pkt. 10.
12. W przypadku finansowania w ramach projektu części lub całości zadań, za których realizację odpowiada partner ponadnarodowy, jest on zobowiązany ponosić wydatki na realizację tych zadań zgodnie z *Wytycznymi w zakresie kwalifikowalności wydatków w zakresie Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego oraz Funduszu Spójności na lata 2014–2020*.

13. Powyższy warunek dotyczy również kwalifikowalności podatku VAT. Partner ponadnarodowy składa oświadczenie o kwalifikowalności podatku VAT w języku polskim, w treści zgodnej z załącznikiem nr 3 do umowy o dofinansowanie. Wydatki, które partner przedstawia do refundacji beneficjentowi (liderowi) mogą zawierać kwotę podatku VAT wyłącznie wtedy, kiedy partner ponadnarodowy nie ma prawa odzyskania podatku VAT.

Ponadto partner ponadnarodowy składa oświadczenie, iż poniesione przez niego wydatki nie były/nie będą refundowane z innych źródeł.

14. W przypadku dokonywania operacji w walutach obcych beneficjent powinien w ramach prowadzonej działalności stosować kursy przeliczeniowe zgodne z obowiązującymi przepisami krajowymi dotyczącymi podatku dochodowego, podatku VAT oraz zasad prowadzenia rachunkowości.

Natomiast na potrzeby rozliczeń wydatków we wnioskach o płatność przyjmuje się następujące zasady:

- 1) w przypadku płatności bezgotówkowych dokonywanych w walutach obcych do przeliczeń walutowych należy stosować procedury dotyczące przeliczania wartości płatności gotówkowych dokonywanych w walutach obcych na PLN, spisane i obowiązujące u beneficjenta, pod warunkiem, że nie uwzględniają one ujemnych różnic kursowych (dotyczy to w szczególności rozliczania płatności gotówkowych w ramach delegacji zagranicznych); w przypadku braku przedmiotowych procedur jako kurs przeliczeniowy należy przyjąć kurs sprzedaży waluty z dnia dokonania płatności zastosowany przez bank beneficjenta do realizacji transakcji (udokumentowany potwierdzeniem wystawionym przez bank lub wyciągiem bankowym);

- 2) w przypadku płatności gotówkowych dokonywanych w walutach obcych, wartość transakcji należy przeliczać na PLN według kursu, po którym waluta została zakupiona (udokumentowanego dowodem zakupu waluty). Jeżeli beneficjent załącza do wniosku o płatność wydruk z ewidencji księgowej, jako kurs przeliczeniowy należy przyjąć kurs z dnia ujęcia płatności gotówkowej w księgach rachunkowych, zgodny z polityką rachunkowości określoną przez beneficjenta;
- 3) w przypadku, w którym beneficjent nie ma możliwości udokumentowania rzeczywistego kursu, po jakim została przeliczona transakcja zapłaty, np. gdy transakcja ta dokonywana jest w walucie obcej poza granicami Polski w banku, który nie prowadzi tabel kursów walut przeliczanych na PLN, jako kurs przeliczeniowy należy przyjąć kurs sprzedaży walut ogłoszony przez Narodowy Bank Polski (NBP) w dniu dokonania transakcji zapłaty.

Jeżeli beneficjent nie ma możliwości przeliczenia na PLN według kursu sprzedaży waluty obcej ogłoszonego przez NBP, gdyż NBP nie publikuje takich tabel, np. forint węgierski, należy zastosować kurs średni NBP obowiązujący w dniu dokonania transakcji zapłaty.

3.7 Pomoc publiczna

1. W ramach konkursu nie przewiduje się występowania pomocy publicznej. Jeżeli w projektach wystąpi pomoc publiczna, będzie udzielana w ramach zasady *de minimis*, zgodnie z zapisami rozporządzenia Ministra Infrastruktury i Rozwoju w sprawie udzielania pomocy publicznej oraz pomocy *de minimis* w ramach programów operacyjnych finansowanych z Europejskiego Funduszu Społecznego na lata 2014-2020 (projekt). W momencie wejścia w życie niniejszego rozporządzenia obowiązywać będzie opublikowany akt prawny.
2. W przypadku występowania pomocy *de minimis*, wnioskodawca załącza do wniosku o dofinansowanie właściwe załączniki odnoszące się do pomocy *de minimis* wskazane w par. 9 rozporządzenia Ministra Infrastruktury i Rozwoju w sprawie udzielania pomocy publicznej oraz pomocy *de minimis* w ramach programów operacyjnych finansowanych z Europejskiego Funduszu Społecznego na lata 2014-2020 (projekt), zgodnie z wzorami dostępnymi na stronie internetowej Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów (www.uokik.gov.pl).

4. . SKŁADANIE WNIOSKU O DOFINANSOWANIE

4.1 Termin i tryb składania wniosku o dofinansowanie

1. Wnioski w ramach niniejszego konkursu przyjmowane są w terminie **od dnia 01.09. do dnia 11.09.2015 r. do godziny 12.00.**
2. Wnioski składane są na formularzu, którego wzór stanowi załącznik nr 7 do niniejszego regulaminu.
3. Załączniki dołączone dodatkowo do wniosku, tj. poza wymaganymi zgodnie z regulaminem konkursu, nie będą brane pod uwagę w trakcie oceny.

4. Z zastrzeżeniem pkt. 6, wnioskodawca wypełnia wniosek za pośrednictwem aplikacji SOWA, zgodnie z *Instrukcją wypełniania wniosku o dofinansowanie w ramach PO WER 2014–2020 – wersja 1.1 z dnia 1 kwietnia 2015 r.*, dostępną na stronie internetowej: www.sowa.efs.gov.pl

Wnioskodawca musi posiadać aktywne konto użytkownika. Szczegółowe informacje w zakresie zakładania konta oraz obsługi systemu znajdują się w ww. Instrukcji.

5. Wniosek składany jest:

- a) w formie dokumentu elektronicznego za pośrednictwem aplikacji SOWA oraz
b) w formie papierowej wydrukowanej z aplikacji SOWA, w 2 egzemplarzach opatrzonych podpisem osoby uprawnionej / osób uprawnionych do złożenia wniosku (oryginał oraz kopia poświadczona za zgodność z oryginałem albo 2 oryginały).

Wersja papierowa i elektroniczna wniosku muszą być tożsame.

Wniosek powinien być trwale spięty z załącznikami.

6. W przypadku, gdy złożenie wniosku za pośrednictwem systemu SOWA nie będzie możliwe z przyczyn technicznych leżących po stronie administratora systemu, wniosek jest składany do IOK w wersji papierowej na obowiązującym formularzu, w 2 egzemplarzach opatrzonych podpisem osoby uprawnionej / osób uprawnionych do złożenia tego wniosku zgodnie z zasadami reprezentacji podmiotu (oryginał oraz kopia poświadczona za zgodność z oryginałem albo 2 oryginały) oraz w wersji elektronicznej, tj. na płycie CD lub DVD.

7. Za datę wpływu wniosku o dofinansowanie uznaje się datę widniejącą na potwierdzeniu przyjęcia wniosku, o którym mowa w pkt. 8, złożonego w formie papierowej, o której mowa w pkt. 5 lit. b.

W przypadku, gdy złożenie wniosku za pośrednictwem systemu SOWA nie będzie możliwe z przyczyn technicznych leżących po stronie administratora systemu, za datę wpływu wniosku o dofinansowanie uznaje się datę widniejącą na potwierdzeniu przyjęcia wniosku do IOK w formie papierowej, o której mowa w pkt. 6.

8. Wniosek w formie papierowej należy dostarczyć do siedziby IOK, tj. do Sekretariatu Centrum Projektów Europejskich (CPE), ul. Domaniewska 39a, 02-672 Warszawa, III piętro, w godzinach pracy CPE, tj. od poniedziałku do piątku, od 8:15 do 16:15, z zastrzeżeniem, że w dniu 11.09 wnioski przyjmowane są do godziny 12:00:

- a) osobiście lub
b) przesyłką kurierską lub
c) pocztą.

Wnioskodawca składający wniosek osobiście otrzymuje potwierdzenie przyjęcia wniosku.

9. Wniosek składany w formie papierowej musi być:

- a) opatrzony pieczęcią wnioskodawcy umieszczoną na pierwszej stronie wniosku oraz

- b) podpisany i opieczątowany pieczęcią imienną w wyznaczonym miejscu (część VIII wniosku) przez osobę/-y uprawnioną/-e do podejmowania decyzji wiążących w imieniu wnioskodawcy zgodnie z zasadami reprezentacji, wskazaną/-e w punkcie 2.7 wniosku.

W przypadku projektów realizowanych w partnerstwie krajowym wymagane jest dodatkowo, w części VIII wniosku o dofinansowanie, podpisanie oświadczenia partnera/-ów projektu i opatrzenie go pieczęcią przez osobę/-y uprawnioną/-e do podejmowania decyzji i reprezentacji podmiotu w imieniu partnera/-ów projektu, wskazaną/-e w pkt. 2.9.7 wniosku.

10. Kompletny wniosek należy złożyć w zamkniętej kopercie, opatrzonej:

- a) sformułowaniem: „Wniosek o dofinansowanie projektu w ramach konkursu nr „POWR 04.03.00-IP.07/001/15”;
- b) pełną nazwą wnioskodawcy i jego adresem;
- c) nazwą i adresem IOK, wskazanymi w pkt. 8.

11. Każdemu wnioskodawcy przysługuje prawo wystąpienia do IOK o wycofanie złożonego przez siebie wniosku o dofinansowanie z uczestnictwa w procedurze wyboru projektu do dofinansowania. Aby wycofać wniosek, należy dostarczyć do IOK pismo z prośbą o wycofanie wniosku podpisane przez osobę/-y uprawnioną/-e do reprezentowania wnioskodawcy, wskazaną/-e w pkt. 2.7 wniosku. Powyższe wystąpienie jest skuteczne w każdym momencie przeprowadzania procedury wyboru projektu do dofinansowania.

12. Dane teleadresowe wnioskodawcy podawane we wniosku muszą być aktualne. Korespondencja pisemna będzie przesyłana przez CPE na adres wnioskodawcy podany we wniosku.

4.2. Uzupelnianie i poprawianie wniosku o dofinansowanie

1. Zgodnie z art. 43 ust. 1 Ustawy, w razie stwierdzenia we wniosku o dofinansowanie braków formalnych lub oczywistych omyłek (np. brak pieczętki/podpisu lub strony w wydruku papierowej wersji wniosku, brak tłumaczenia na język polski listu intencyjnego zawartego w innym języku), IOK wzywa wnioskodawcę do uzupełnienia lub korekty pod warunkiem, że korekta nie będzie prowadziła do istotnej modyfikacji wniosku o dofinansowanie⁷.
2. Weryfikacji, czy we wniosku są braki formalne lub oczywiste omyłki, dokonuje pracownik IOK przy pomocy karty weryfikacji poprawności wniosku zgodnie z wzorem określonym w załączniku nr 8 do regulaminu konkursu. Za termin dokonania weryfikacji uznaje się datę podpisania karty weryfikacji poprawności wniosku przez pracownika IOK dokonującego weryfikacji. W przypadku, gdy weryfikacji dokonuje więcej niż jeden pracownik IOK, za termin dokonania weryfikacji uznaje się datę podpisania karty weryfikacji poprawności wniosku przez tego pracownika, który podpisał kartę później.
3. Wezwanie do korekty lub uzupełnienia wniosku odbywa się w formie pisemnej i następuje w terminie nie późniejszym niż 14 dni od daty złożenia wniosku i przed

⁷ Dopuszczalna jest jedynie taka modyfikacja, która nie spowoduje zmiany sumy kontrolnej względem wersji wniosku zarejestrowanego w systemie SOWA.

rozpoczęciem oceny spełniania przez dany projekt ogólnych kryteriów formalnych oraz kryteriów dostępu weryfikowanych na etapie oceny formalnej.

4. Od momentu poinformowania o możliwości dokonania korekty/uzupełnienia wniosku i w zakresie określonym przez pracownika IOK, wnioskodawca ma 7 dni na dokonanie korekty/uzupełnienia i złożenie skorygowanego lub uzupełnionego wniosku o dofinansowanie w formie, w której złożona została pierwotna wersja tego wniosku.
5. Po uzupełnieniu/korekcie wniosku, pracownik IOK przy pomocy karty weryfikacji poprawności wniosku wskazanej w pkt. 2, dokonuje ponownej weryfikacji wniosku w terminie nie późniejszym niż 7 dni od daty jego złożenia.
6. Brak terminowego uzupełnienia/korekty wniosku lub uzupełnienie/poprawienie wniosku niezgodnie z zakresem określonym przez pracownika IOK, skutkuje pozostawieniem wniosku bez rozpatrzenia.
7. Poprawnie uzupełniony lub skorygowany wniosek jest kierowany do oceny przez KOP.

5. . WYBÓR PROJEKTÓW

5.1 Komisja Oceny Projektów

1. Zgodnie z art. 44 ust. 1 Ustawy, oceny spełniania kryteriów wyboru projektów przez projekty uczestniczące w konkursie dokonuje KOP.
2. IOK powołuje KOP oraz określa regulamin jej pracy.
3. W skład KOP z prawem dokonywania oceny projektów mogą wchodzić: pracownicy IOK i eksperci, o których mowa w art. 49 Ustawy.
4. Liczba członków KOP z prawem dokonywania oceny projektów wynosi nie mniej niż trzy osoby.
5. Przewodniczącym KOP i zastępcą przewodniczącego KOP (o ile został powołany) są pracownicy IOK.
6. Oceny spełniania przez dany projekt poszczególnych kryteriów wyboru projektów dokonuje dwóch członków KOP wybieranych w drodze losowania przeprowadzonego przez przewodniczącego KOP na posiedzeniu KOP w obecności co najmniej 3 członków KOP oraz obserwatorów wskazanych przez KM (o ile KM wskazał swoich obserwatorów).
7. Wyniki losowania członków KOP IOK zawiera w protokole z prac KOP.
8. Sposób przeprowadzenia procedury losowania członków KOP dokonujących oceny spełniania przez dany projekt poszczególnych kryteriów wyboru projektów określa regulamin pracy KOP.
9. Przed rozpoczęciem prac KOP, IOK sporządza listę wszystkich projektów złożonych w odpowiedzi na konkurs (wraz z nazwą wnioskodawcy oraz tytułem projektu) i przedstawia ją do wiadomości członkom KOP przed podpisaniem przez nich oświadczenia o bezstronności.

10. Przed przystąpieniem do oceny wniosku członek KOP podpisuje deklarację poufności zgodnie ze wzorem określonym w załączniku nr 9 do regulaminu konkursu oraz oświadczenie o bezstronności:
- a) w przypadku pracownika IOK, zgodnie ze wzorem określonym w załączniku nr 11 do regulaminu konkursu
  - b) w przypadku eksperta, o którym mowa w art. 49 Ustawy, zgodnie ze wzorem określonym w załączniku nr 12 do regulaminu konkursu.
11. W pracach KOP, w charakterze obserwatorów (bez prawa dokonywania oceny projektów), mogą uczestniczyć:
- a) przedstawiciele ministra (ministrów) właściwego (właściwych) ds. związanych tematycznie z zakresem konkursu (o ile zostali zgłoszeni przez ministra bądź ministrów);
  - b) przedstawiciele IZ (z inicjatywy IZ);
  - c) przedstawiciele partnerów, o których mowa w art. 5 rozporządzenia ogólnego, w tym w szczególności partnerów wchodzących w skład KM (przy zachowaniu zasady bezstronności).
12. Przed udziałem w pracach KOP obserwator podpisuje deklarację poufności, zgodnie ze wzorem określonym w załączniku nr 10 do regulaminu konkursu.
13. Przed rozpoczęciem oceny projektów w ramach KOP, IOK przekazuje osobom wchodzącym w skład KOP z prawem dokonywania oceny projektów informacje dotyczące wymogów, które muszą spełniać projekty ubiegające się o dofinansowanie w ramach danego konkursu, w tym w szczególności informacje na temat procedury oceny oraz obowiązujących w ramach danego konkursu kryteriów wyboru projektów.
14. Po upływie 30 dni od dnia włączenia przez IZ udostępnionych szkoleń e-learningowych umożliwiających uzyskanie certyfikatu do dokonywania oceny w ramach danej osi priorytetowej PO WER do obowiązkowego programu szkoleniowego, do składu KOP mogą być powoływane wyłącznie osoby, które posiadają właściwy certyfikat.
- Obowiązek posiadania właściwego certyfikatu do dokonywania oceny w ramach danej osi priorytetowej PO WER dotyczy również przewodniczącego KOP i zastępcy przewodniczącego KOP (o ile został powołany).
15. Przed upływem terminu 30 dni, o którym mowa w pkt. 14 powyżej, warunkiem powołania przez IOK do składu KOP eksperta, o którym mowa w art. 49 Ustawy, jest posiadanie przez niego ważnego certyfikatu uprawniającego do dokonywania oceny w ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki 2007–2013.
16. W celu usprawnienia procesu dokonywania oceny projektów w ramach KOP, IOK może podjąć decyzję o odstąpieniu od dokonywania oceny w trybie stacjonarnym i przeprowadzeniu oceny całkowicie lub częściowo w trybie niestacjonarnym. W takim przypadku IOK określa sposób organizacji prac KOP w trybie niestacjonarnym w regulaminie pracy KOP, a przebieg oceny odnotowuje w protokole z prac KOP.
17. Projekty podlegające ocenie w ramach KOP i kwalifikujące się do zarejestrowania w SL2014 są rejestrowane w SL2014 zgodnie z procedurami wewnętrznymi IOK.

5.2. Ocena formalna

5.2.1 Informacje ogólne

1. Ocenie formalnej podlega każdy złożony w trakcie trwania naboru wniosek o dofinansowanie, o ile nie został wycofany przez wnioskodawcę albo pozostawiony bez rozpatrzenia zgodnie z art. 43 ust. 1 Ustawy.
2. Ocena formalna wniosku obejmuje sprawdzenie, czy wniosek spełnia:
  - ogólne kryteria formalne wskazane w pkt. 5.2.3.1 oraz
  - wybrane⁸ kryteria dostępu wskazane w pkt. 5.2.3.2.
3. Ocena spełniania ogólnych kryteriów formalnych i kryteriów dostępu polega na przypisaniu im wartości logicznych „tak”, „nie” albo stwierdzeniu, że kryterium nie dotyczy danego projektu.
4. Ocena formalna jest dokonywana przy pomocy karty oceny formalnej wniosku o dofinansowanie projektu konkursowego w ramach PO WER, która stanowi załącznik nr 13 do regulaminu konkursu.

5.2.2 Procedura dokonywania oceny formalnej

1. W pierwszej kolejności oceniający dokonuje sprawdzenia spełniania przez projekt kryterium formalnego: *wniosek złożono w terminie wskazanym w regulaminie konkursu*. Jeżeli oceniający uzna, że projekt nie spełnia tego kryterium, odnotowuje ten fakt na karcie oceny formalnej, uzasadnia decyzję o uznaniu tego kryterium za niespełnione i wskazuje, że projekt powinien zostać odrzucony i nie podlegać dalszej ocenie.
2. Jeżeli oceniający uzna, że projekt spełnia kryterium formalne: *wniosek złożono w terminie wskazanym w regulaminie konkursu*, dokonuje sprawdzenia spełniania przez projekt pozostałych kryteriów formalnych oraz kryteriów dostępu wskazanych w pkt. 5.2.3.1. i 5.2.3.2.
3. Jeżeli oceniający uzna, że projekt jest niezgodny z którymkolwiek z pozostałych kryteriów formalnych lub kryteriów dostępu wskazanych w pkt. 5.2.3.1. i 5.2.3.2., odpowiednio odnotowuje ten fakt na karcie oceny formalnej, uzasadnia decyzję o uznaniu danego kryterium formalnego lub dostępu za niespełnione i wskazuje, że projekt powinien zostać odrzucony i nie podlegać dalszej ocenie.
4. W przypadku wystąpienia rozbieżności w ocenie formalnej, przewodniczący KOP rozstrzyga je lub podejmuje decyzję o innym sposobie ich rozstrzygnięcia. Decyzja przewodniczącego jest dokumentowana w protokole z prac KOP.
5. IOK jest zobowiązana do dokonania oceny formalnej w terminie nie późniejszym niż 21 dni od dnia zakończenia naboru wniosków, z zastrzeżeniem pkt. 6 poniżej. Termin ten może zostać wydłużony do nie więcej niż 30 dni w przypadku wystąpienia rozbieżności w ocenie formalnej, o którym mowa w pkt. 4 powyżej., z zastrzeżeniem pkt. 6 poniżej.

⁸ tzn. wskazane jako oceniane na etapie oceny formalnej we właściwym Rocznym Planie Działania oraz regulaminie konkursu.

6. Ocena formalna wniosków, które podlegały uzupełnieniu lub poprawie zgodnie z rozdziałem IV, jest dokonywana w terminie nie późniejszym niż 21 dni od dnia złożenia przez wnioskodawcę poprawnie uzupełnionego lub poprawionego wniosku o dofinansowanie. Termin ten może zostać wydłużony do nie więcej niż 30 dni w przypadku wystąpienia rozbieżności w ocenie formalnej, o którym mowa w pkt. 4 powyżej.
7. Za termin dokonania oceny formalnej uznaje się:
  - a) datę podpisania kart oceny formalnej przez obydwu oceniających albo
  - b) datę podpisania karty oceny formalnej przez tego z dwóch oceniających, który podpisał kartę później albo
  - c) w przypadku wystąpienia rozbieżności w ocenie formalnej – datę rozstrzygnięcia rozbieżności w ocenie formalnej, o którym mowa w pkt. 4 powyżej.
8. W terminie nie późniejszym niż 7 dni od dokonania oceny formalnej wniosku spełniającego wszystkie ogólne kryteria formalne oraz wszystkie kryteria dostępu wskazane w pkt. 5.2.3.1 i 5.2.3.2, wniosek jest przekazywany do oceny merytorycznej w sposób zgodny z procedurami wewnętrznymi IOK.
9. W przypadku odrzucenia wniosku z powodu niespełniania co najmniej jednego z ogólnych kryteriów formalnych lub kryteriów dostępu wskazanych w pkt. 5.2.3.1. i 5.2.3.2., IOK przekazuje niezwłocznie wnioskodawcy pisemną informację o zakończeniu oceny jego projektu oraz negatywnej ocenie projektu wraz ze zgodnym z art. 46 ust. 5 Ustawy pouczeniem o możliwości wniesienia protestu, o którym mowa w art. 53 ust. 1 Ustawy.
10. Pisemna informacja, o której mowa w pkt. 9 powyżej, zawiera całą treść wypełnionych kart oceny formalnej albo kopie wypełnionych kart oceny w postaci załączników, z zastrzeżeniem, że IOK, przekazując wnioskodawcy tę informację, zachowuje zasadę anonimowości osób dokonujących oceny.
11. Zgodnie z art. 45 ust. 2 Ustawy, po etapie oceny formalnej IOK zamieszcza na swojej stronie internetowej listę projektów zakwalifikowanych do etapu oceny merytorycznej. Dodatkowo lista jest zamieszczana na tablicy ogłoszeń w Centrum Projektów Europejskich.

5.2.3. Kryteria weryfikowane na etapie oceny formalnej

5.2.3.1. Ogólne kryteria formalne

OGÓLNE KRYTERIA FORMALNE DLA WSZYSTKICH TEMATÓW			
Lp.	Brzmienie kryterium	Definicja kryterium	Opis znaczenia kryterium
1.	Wniosek złożony w terminie wskazanym w regulaminie konkursu. Uwaga: Pod pojęciem ww. terminu należy rozumieć: a) w przypadku wniosków, które nie wymagały uzupełnienia braków formalnych/poprawienia oczywistej omyłki – termin naboru określony w rozdziale IV pkt. 4.1 niniejszego regulaminu, b) w przypadku wniosków, które wymagały uzupełnienia braków formalnych/poprawienia oczywistej omyłki – termin wskazany w wezwaniu do uzupełnienia/poprawienia oczywistej omyłki.	Ocena spełniania kryteriów formalnych polega na przypisaniu im wartości logicznych „tak”, „nie” albo stwierdzeniu, że kryterium nie dotyczy danego projektu	Spełnienie kryterium jest konieczne do przyznania dofinansowania. Projekt niespełniające któregokolwiek z kryteriów formalnych są odrzucane na etapie oceny formalnej.
2.	Wniosek opatrzony podpisem osoby uprawnionej / podpisami osób uprawnionych do złożenia wniosku złożony we właściwej instytucji.		
3.	Wniosek wypełniono w języku polskim.		
4.	Wniosek złożony w formie wskazanej w regulaminie konkursu.		
5.	Wydatki w projekcie o wartości nieprzekraczającej wyrażonej w PLN równowartości kwoty 100 000 EUR ⁹ wkładu publicznego ¹⁰ są rozliczane uproszczonymi metodami, o których mowa w <i>Wytocznych w zakresie kwalifikowalności</i>		

⁹ Powyższa kwota jest przeliczana na PLN z wykorzystaniem miesięcznego obrachunkowego kursu wymiany stosowanego przez Komisję Europejską aktualnego na dzień ogłoszenia konkursu w przypadku projektów konkursowych albo na dzień wystosowania wezwania do złożenia wniosku o dofinansowanie projektu pozakonkursowego w przypadku projektów pozakonkursowych. Kurs jest publikowany na stronie internetowej: <http://ec.europa.eu/budget/inforeuro/index.cfm?fuseaction=home&Language=en>.

¹⁰ Zgodnie z art. 67 ust. 1 lit. c rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1303/2013 z dnia 17 grudnia 2013 r. ustanawiającego wspólne przepisy dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego, Funduszu Spójności, Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich oraz Europejskiego Funduszu Morskiego i Rybackiego oraz ustanawiającego przepisy ogólne dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego, Funduszu Spójności i Europejskiego Funduszu Morskiego i Rybackiego oraz uchylającego rozporządzenie Rady (WE) nr 1083/2006 (Dz. Urz. UE z 20.12.2013, str. 320 L 347, z późn. zm.).

	wydatków w zakresie Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego oraz Funduszu Spójności na lata 2014-2020.		
6.	Wnioskodawca oraz partnerzy (o ile dotyczy) nie podlegają wykluczeniu z możliwości otrzymania dofinansowania, w tym wykluczeniu, o którym mowa w art. 207 ust. 4 ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych.		
7.	Wnioskodawca zgodnie ze Szczegółowym Opiszem Osi Priorytetowych PO WER jest podmiotem uprawnionym do ubiegania się o dofinansowanie w ramach właściwego Działania/Podziałania PO WER.		
8.	W przypadku projektu partnerskiego spełnione zostały wymogi dotyczące: <ul style="list-style-type: none"> 1) wyboru partnerów spoza sektora finansów publicznych, o których mowa w art. 33 ust. 2-4 ustawy z dnia 11 lipca 2014 r. o zasadach realizacji programów w zakresie polityki spójności finansowanych w perspektywie 2014-2020 (o ile dotyczy); 2) braku powiązań, o których mowa w art. 33 ust. 6 ustawy z dnia 11 lipca 2014 r. o zasadach realizacji programów w zakresie polityki spójności finansowanych w perspektywie 2014-2020 oraz w Szczegółowym Opisie Osi Priorytetowych PO WER, pomiędzy podmiotami tworzącymi partnerstwo oraz 3) utworzenia albo zainicjowania partnerstwa w terminie zgodnym ze Szczegółowym Opiszem Osi Priorytetowych PO WER, tj. przed złożeniem wniosku o dofinansowanie albo przed rozpoczęciem realizacji projektu, o ile data ta jest wcześniejsza od daty złożenia wniosku o dofinansowanie. 		
9.	Wnioskodawca oraz partnerzy krajowi ¹¹ (o ile dotyczy), ponoszący wydatki w danym projekcie z EFS, posiadają łączny obrót za ostatni zatwierdzony rok obrotowy zgodnie z ustawą z dnia 29 września 1994 r. o rachunkowości (Dz. U. z 2013 r. poz. 330, z późn. zm.) (jeśli dotyczy) lub za ostatni zamknięty i zatwierdzony rok kalendarzowy równy lub wyższy od łącznych rocznych wydatków w ocenianym projekcie i innych projektach realizowanych w ramach EFS, których stroną umowy o dofinansowanie jest instytucja, w której dokonywana jest ocena formalna albo formalno-merytoryczna wniosku w roku kalendarzowym, w którym wydatki są najwyższe ¹² .		

¹¹ W przypadku podmiotów niebędących jednostkami sektora finansów publicznych jako obroty należy rozumieć wartość przychodów (w tym przychodów osiągniętych z tytułu otrzymanego dofinansowania na realizację projektów) osiągniętych w ostatnim zatwierdzonym roku przez danego wnioskodawcę/ partnera (o ile dotyczy) na dzień składania wniosku o dofinansowanie. Kryterium nie dotyczy jednostek sektora finansów publicznych. W przypadku realizacji projektów w partnerstwie pomiędzy podmiotem niebędącym jednostką sektora finansów publicznych oraz jednostką sektora finansów publicznych porównywane są tylko te wydatki i obrót, które dotyczą podmiotu niebędącego jednostką sektora finansów publicznych. W przypadku projektów, w których udzielane jest wsparcie zwrotne w postaci pożyczek lub poręczeń jako obrót należy rozumieć kwotę kapitału pożyczkowego i poręczeniowego, jakim dysponowali wnioskodawca/partnerzy (o ile dotyczy) w poprzednim zamkniętym i zatwierdzonym roku obrotowym.

¹² W przypadku gdy projekt trwa dłużej niż jeden rok kalendarzowy należy wartość obrotów odnieść do roku realizacji projektu, w którym wartość planowanych wydatków jest najwyższa.

5.2.3.2. Wybrane kryteria dostępu

KRYTERIA DOSTĘPU DLA WSZYSTKICH TEMATÓW		
Lp.	Brzmienie kryterium	Uzasadnienie i opis znaczenia kryterium
1.	Okres realizacji projektu wskazany we wniosku o dofinansowanie przewidziany jest maksymalnie na 30 miesięcy kalendarzowych.	<p>Z góry określony czas realizacji projektu pozwoli wnioskodawcom precyzyjnie zaplanować przedsięwzięcia, z uwzględnieniem etapu wdrożenia nowego rozwiązania. Wpłynie to pozytywnie na zwiększenie efektywności realizacji przedsięwzięcia, włączając m.in. sprawne rozliczanie finansowe wdrażanych projektów. Jednocześnie proponowany okres realizacji projektu jest wystarczający, aby przygotować, a następnie zrealizować zadania w nim zaplanowane, w tym objąć wszystkich uczestników zakładanymi formami wsparcia i podjąć odpowiednie działania zaradcze w przypadku wystąpienia trudności w realizacji projektu.</p> <p><i>(spełnienie kryterium weryfikowane jest na podstawie zapisów we wniosku o dofinansowanie)</i></p> <p>Projekty niespełniające kryterium są odrzucane.</p>
2.	W ramach konkursu wnioskodawca składa nie więcej niż 1 wniosek o dofinansowanie projektu w określonym temacie konkursu, przy założeniu, że może złożyć wnioski w maksymalnie 2 tematach konkursu.	<p>Zastosowanie powyższego kryterium ma na celu umożliwienie większej liczbie różnych beneficjentów skorzystania z dofinansowania projektów i zapewnienie lepszej jakości składanych projektów.</p> <p>Kryterium odnosi się wyłącznie do występowania danego podmiotu w charakterze beneficjenta, a nie partnera. Oznacza to, że beneficjent może występować w innych wnioskach złożonych w tym samym konkursie w charakterze partnera.</p> <p>Wnioski składane w poszczególnych tematach przez 1 beneficjenta nie mogą dotyczyć tych samych rozwiązań.</p> <p>W przypadku złożenia więcej niż jednego wniosku przez jednego projektodawcę w danym temacie i/lub złożenia wniosków w ponad 2 tematach w ramach konkursu Instytucja</p>

		<p>Organizująca Konkurs odrzuca wszystkie złożone w odpowiedzi na konkurs wnioski, w związku z niespełnieniem przez beneficjenta kryterium dostępu.</p> <p>W przypadku wycofania przed terminem zamknięcia konkursu jednego wniosku o dofinansowanie projektodawca ma prawo złożyć kolejny wniosek.</p> <p><i>(spełnienie kryterium weryfikowane jest na podstawie danych w dyspozycji IOK)</i></p> <p>Projekty niespełniające kryterium są odrzucane.</p>
3.	<p>Projekt składany w konkursie jest realizowany wyłącznie w ramach jednego tematu współpracy ponadnarodowej spośród wskazanych w konkursie (poniżej):</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Zwiększenie możliwości zatrudnienia osób młodych bez pracy, w tym w szczególności osób, które nie uczestniczą w kształceniu i szkoleniu (tzw. młodzież NEET). 2. Zwiększenie dostępu do zatrudnienia dla osób pozostających bez pracy z następujących grup: osób o niskich kwalifikacjach zawodowych, osób powyżej 50 roku życia, kobiet, długotrwale bezrobotnych oraz osób niepełnosprawnych. 3. Zwiększenie liczby lub zakresu usług społecznych świadczonych przez podmioty ekonomii społecznej lub zwiększenie poziomu wykorzystania tych usług przez podmioty administracji publicznej. 4. Godzenie ról zawodowych i życia rodzinnego. 5. Metody utrzymania aktywności zawodowej osób po 50 roku życia w sektorze mikro, małych i średnich przedsiębiorstw (w tym zarządzanie wiekiem). 6. Zwiększenie dostępu osób dorosłych do różnych form uczenia się przez całe życie. 7. Zwiększenie zdolności do zatrudnienia uczniów szkół i placówek oświatowych kształcenia zawodowego. 	<p>Koncentracja beneficjenta na jednym wybranym zagadnieniu tematycznym przyczyni się do pełniejszego zdiagnozowania potrzeb grup docelowych, do których kierowane będzie wsparcie, co powinno skutkować trafniejszym dostosowaniem rozwiązań zaplanowanych do wypracowania we współpracy z partnerem ponadnarodowym, stworzenia, zaadaptowania oraz wdrożenia w danym projekcie, a tym samym w określonym temacie. W konsekwencji przyczyni się to także do podniesienia jakości proponowanych w projektach rozwiązań, a także sprawnej realizacji tych przedsięwzięć. Ograniczenie liczby tematów możliwych do realizacji w danym projekcie wiąże się także z praktycznym powiązaniem ich z konkretnymi priorytetami inwestycyjnymi, co spowoduje możliwość płynnego ich monitorowania oraz rozliczania na poziomie programu.</p> <p>Beneficjent zobowiązany jest do wpisania w treści wniosku, w ramach którego tematu, spośród siedmiu dopuszczonych w konkursie, składa projekt.</p> <p><i>(spełnienie kryterium weryfikowane jest na podstawie zapisów we wniosku o dofinansowanie)</i></p> <p>Projekty niespełniające kryterium są odrzucane.</p>
4.	<p>Minimalna wartość projektu określona w budżecie projektu wynosi 500.000,00 PLN. Maksymalna wartość projektu wynosi 3.000.000,00 PLN.</p>	<p>Określenie minimalnej wartości projektu pozwoli na osiągnięcie odpowiedniej jakości i kompleksowości wsparcia w ramach projektów, zawierających szeroki katalog działań i usług</p>

		<p>niezbędnych do skutecznej pomocy grupie docelowej, a także wpłynie na ograniczenie rozdrobnienia środków przeznaczonych na realizację projektów współpracy ponadnarodowej, które ze względu na swoją specyfikę mają koncentrować się raczej na przedsięwzięciach prowadzących do zmiany instrumentów, modeli, systemów i struktur. Ustalenie maksymalnej wartości przedsięwzięcia zapewni szansę realizacji projektów większej liczbie podmiotów – szczególnie działającym poza dużymi ośrodkami miejskimi. W konsekwencji powinno to również wpłynąć na wzmocnienie potencjału organizacyjnego i zdobycie doświadczenia międzynarodowego wśród mniejszych podmiotów aplikujących w ramach niniejszego konkursu.</p> <p><i>(spełnienie kryterium weryfikowane jest na podstawie zapisów we wniosku o dofinansowanie)</i></p> <p>Projekty niespełniające kryterium są odrzucane.</p>
5.	<p>Projekt realizowany jest w partnerstwie ponadnarodowym wyłącznie w ramach Unii Europejskiej, w tym przynajmniej jeden z partnerów pochodzi z kraju innego niż Polska.</p>	<p>Realizacja projektów w partnerstwie z podmiotami funkcjonującymi w krajach UE przyczyni się do ułatwienia procesu adaptacji i/lub wypracowania nowych rozwiązań oraz ich wdrożenia w Polsce, ze względu na podobieństwo warunków społeczno – gospodarczych oraz porządków prawnych. Wymóg ten ma jednocześnie na celu ułatwienie beneficjentom bieżącej realizacji projektu i zminimalizowanie ryzyk wynikających z różnych systemów prawnych i finansowych, co pozwoli na większą efektywność w bieżącym zarządzaniu projektem oraz skrócenie czasu dostosowywania rozwiązań do wymogów krajowych. Przez podmiot pochodzący z innego kraju Unii Europejskiej rozumie się podmiot, który posiada swoją siedzibę lub filię w kraju Unii Europejskiej innym niż Polska.</p> <p><i>(spełnienie kryterium weryfikowane jest na podstawie zapisów we wniosku o dofinansowanie)</i></p> <p>Projekty niespełniające kryterium są odrzucane.</p>

5.3. Ocena merytoryczna

5.3.1. Informacje ogólne

1. Ocenie merytorycznej podlega każdy projekt oceniony pozytywnie na etapie oceny formalnej.
2. Ocena merytoryczna projektu obejmuje sprawdzenie, czy projekt spełnia:
  - wybrane¹³ kryteria dostępu,
  - ogólne kryteria horyzontalne,
  - ogólne kryteria merytoryczne,
  - kryteria premiujące.
3. W przypadku dokonywania w ramach KOP oceny merytorycznej nie więcej niż 200 projektów, ocena merytoryczna rozumiana jako podpisanie przez oceniających kart oceny merytorycznej wszystkich projektów ocenianych w ramach KOP jest dokonywana w terminie nie późniejszym niż 60 dni od daty dokonania oceny formalnej wszystkich projektów, które podlegały ocenie formalnej w ramach konkursu.
4. Przy każdym kolejnym wzroście liczby projektów maksymalnie o 200, termin dokonania oceny merytorycznej może zostać wydłużony maksymalnie o 30 dni (np. jeżeli w ramach KOP ocenianych jest od 201 do 400 projektów termin dokonania oceny merytorycznej wynosi nie więcej niż 90 dni od daty dokonania oceny formalnej wszystkich projektów, które podlegały ocenie formalnej w ramach danego konkursu).

Termin dokonania oceny merytorycznej nie może przekroczyć 120 dni niezależnie od liczby projektów ocenianych w ramach KOP.
5. Oceny merytorycznej dokonuje się przy pomocy karty oceny merytorycznej wniosku o dofinansowanie projektu konkursowego w ramach PO WER (załącznik nr 14 do regulaminu konkursu).

5.3.2. Procedura dokonywania oceny merytorycznej

1. W przypadku, gdy oceniający stwierdzi, że wniosek nie spełnia ogólnych kryteriów formalnych, bądź kryteriów dostępu, których ocena dokonywana była na etapie oceny formalnej, ponieważ uchybienia te nie zostały dostrzeżone na etapie oceny formalnej, wniosek, jako niepodlegający ocenie merytorycznej, trafia ponownie do oceny formalnej.

Oceniający odnotowuje ten fakt na karcie oceny merytorycznej.

---

¹³ tzn. wskazane jako oceniane na etapie oceny merytorycznej we właściwym Rocznym Planie Działania oraz regulaminie konkursu.

Ponowna ocena formalna jest przeprowadzana zgodnie z zapisami rozdziału V, pkt 5.2.

2. Ocena spełniania kryteriów dostępu polega na przypisaniu im wartości logicznych „tak” albo „nie”.

Jeżeli oceniający uzna, że projekt nie spełnia któregokolwiek z kryteriów dostępu, których ocena spełniania odbywa się na etapie oceny merytorycznej (wskazanych w pkt. 5.3.6.1.), odpowiednio odnotowuje ten fakt na karcie oceny merytorycznej, uzasadnia decyzję o uznaniu danego kryterium dostępu za niespełnione i wskazuje, że projekt powinien zostać odrzucony i nie podlegać dalszej ocenie.

3. Jeżeli oceniający uzna, że projekt spełnia wszystkie kryteria dostępu, dokonuje oceny spełniania przez projekt wszystkich kryteriów horyzontalnych i stwierdza, czy poszczególne kryteria są spełnione, warunkowo spełnione albo niespełnione.
4. Ocena spełniania kryteriów horyzontalnych polega na przypisaniu im wartości logicznych „tak” albo „nie”.
5. Spełnienie każdego z kryteriów horyzontalnych jest konieczne do przyznania dofinansowania.
6. Jeżeli oceniający uzna, że projekt warunkowo spełnia którekolwiek z kryteriów horyzontalnych, uzasadnienie oceny warunkowej – o ile projekt może zgodnie z pkt. 13 poniżej zostać skierowany przez oceniającego do negocjacji – jest zawierane w dalszej części karty oceny merytorycznej zawierającej zakres negocjacji.
7. Jeżeli oceniający uzna, że projekt nie spełnia któregokolwiek z kryteriów horyzontalnych, odpowiednio odnotowuje ten fakt na karcie oceny merytorycznej, uzasadnia decyzję o uznaniu danego kryterium horyzontalnego za niespełnione i wskazuje, że projekt powinien zostać odrzucony i nie podlegać dalszej ocenie.

Zawarte w karcie oceny merytorycznej punkty: *Czy projekt jest zgodny z zasadą równości szans kobiet i mężczyzn (na podstawie standardu minimum)? oraz Czy projekt jest zgodny z pozostałymi właściwymi zasadami unijnymi (w tym zasadą równości szans i niedyskryminacji, w tym dostępności dla osób z niepełnosprawnościami i zasadą zrównoważonego rozwoju) oraz z prawodawstwem unijnym?*, oceniający jest zobowiązany traktować rozłącznie.

W związku z powyższym, jeżeli projekt nie jest zgodny ze standardem minimum, nie oznacza to automatycznie zaznaczenia przez oceniającego odpowiedzi „NIE” w dwóch wyżej wymienionych punktach, a jedynie w tym dotyczącym zgodności projektu z zasadą równości szans kobiet i mężczyzn.

8. W przypadku odrzucenia wniosku z powodu niespełniania co najmniej jednego z kryteriów dostępu albo kryteriów horyzontalnych, IOK przekazuje niezwłocznie wnioskodawcy pisemną informację o zakończeniu oceny jego projektu oraz negatywnej ocenie projektu wraz ze zgodnym z art. 46 ust. 5 Ustawy pouczeniem o możliwości wniesienia protestu, o którym mowa w art. 53 ust. 1 Ustawy.
9. Pisemna informacja, o której mowa w pkt. 8 powyżej, zawiera całą treść wypełnionych kart oceny merytorycznej albo kopie wypełnionych kart oceny w postaci załączników, z zastrzeżeniem, że IOK, przekazując wnioskodawcy tę informację, zachowuje zasadę anonimowości osób dokonujących oceny.
10. Jeżeli oceniający uzna, że projekt spełnia albo warunkowo spełnia wszystkie kryteria horyzontalne, dokonuje sprawdzenia spełniania przez projekt wszystkich ogólnych

kryteriów merytorycznych, bezwarunkowo przyznając punkty w poszczególnych kategoriach oceny.

Oceniający może również warunkowo przyznać określoną liczbę punktów za spełnianie danego kryterium merytorycznego. W takim przypadku uzasadnienie oceny warunkowej – o ile projekt może zgodnie z pkt. 13 poniżej zostać skierowany przez oceniającego do negocjacji – zawierane jest w dalszej części karty oceny merytorycznej zawierającej zakres negocjacji.

Za spełnianie wszystkich ogólnych kryteriów merytorycznych oceniający może bezwarunkowo przyznać maksymalnie 100 punktów. Ocena w każdej części wniosku o dofinansowanie jest przedstawiana w postaci liczb całkowitych (bez części ułamkowych).

W przypadku bezwarunkowego przyznania za spełnianie danego kryterium merytorycznego mniejszej niż maksymalna liczby punktów oceniający uzasadnia ocenę.

11. Oceniający dokonuje sprawdzenia spełniania przez projekt wszystkich kryteriów premiujących, o ile bezwarunkowo przyznał wnioskowi co najmniej 60% punktów w poszczególnych punktach oceny merytorycznej.
12. Kryteria premiujące dotyczą preferowania przez IOK pewnych typów projektów. W przeciwieństwie do kryteriów dostępu, kryteria premiujące nie muszą być spełnione, by projekt uzyskał pozytywną ocenę i skierowanie do dofinansowania, niemniej jednak ich spełnienie zwiększa szanse na otrzymanie wsparcia.
13. W zależności od zapisów zawartych we właściwym Rocznym Planie Działania ocena spełniania kryteriów premiujących polega na:
  - a) przyznaniu 0 punktów, jeśli projekt nie spełnia danego kryterium, albo przyznaniu zdefiniowanej z góry liczby punktów równej wadze punktowej, jeśli projekt spełnia kryterium
  - b) albo przyznaniu liczby punktów w ramach określonego wagą punktową limitu wyznaczonego minimalną i maksymalną liczbą punktów, które można uzyskać za dane kryterium w zależności od oceny stopnia spełniania tego kryterium.

W przypadku dokonywania oceny w sposób, o którym mowa w lit. b) powyżej, IOK w treści kryterium premiującego wskazuje warunki, które muszą zostać spełnione przez projekt, aby uzyskać określoną liczbę punktów w ramach określonego wagą punktową limitu wyznaczonego minimalną i maksymalną liczbą punktów, które można uzyskać za dane kryterium w zależności od oceny stopnia spełniania tego kryterium.

14. W przypadku gdy:
  - a) wniosek uzyskał od oceniającego bezwarunkowo co najmniej 60% punktów w poszczególnych kategoriach oceny¹⁴ spełniania ogólnych kryteriów merytorycznych oraz
  - b) oceniający uprzednio stwierdził, że wniosek warunkowo spełnia dane kryterium bądź kryteria horyzontalne lub warunkowo przyznał określoną liczbę punktów za spełnianie danego kryterium merytorycznego bądź danych kryteriów merytorycznych,

¹⁴ Kategorie oceny rozumiane są jako punkty w karcie oceny merytorycznej dotyczące spełniania ogólnych kryteriów merytorycznych.

oceniający kieruje projekt do negocjacji, odpowiednio odnotowując ten fakt na karcie oceny merytorycznej.

15. Kierując projekt do negocjacji oceniający podaje w karcie oceny merytorycznej zakres negocjacji wraz z uzasadnieniem poprzez zaproponowanie:
  - a) zmniejszenia wartości projektu w związku ze zidentyfikowaniem wydatków niekwalifikowalnych lub zbędnych z punktu widzenia realizacji projektu,
  - b) zmian dotyczących zakresu merytorycznego projektu.Negocjacje przeprowadzane są zgodnie z pkt 5.3.4 .

5.3.3. Analiza kart oceny i obliczanie liczby przyznanych punktów

1. Wypełnione przez członków KOP karty oceny przekazywane są niezwłocznie przewodniczącemu KOP albo innej osobie upoważnionej przez przewodniczącego KOP.
2. Po otrzymaniu kart oceny przewodniczący KOP albo inna osoba upoważniona przez przewodniczącego KOP dokonuje weryfikacji kart pod względem formalnym, a także sprawdza, czy wystąpiły rozbieżności w ocenie dokonanej przez oceniających w zakresie spełniania kryteriów dostępu, kryteriów horyzontalnych lub kryteriów premiujących oraz czy projekty skierowane zostały do negocjacji.
3. W przypadku wystąpienia rozbieżności w ocenie, o których mowa w pkt. 2, przewodniczący KOP rozstrzyga je albo podejmuje decyzję o innym sposobie ich rozstrzygnięcia.
4. W przypadku wystąpienia rozbieżności dotyczących zakresów negocjacji wskazanych przez oceniających w kartach oceny, przewodniczący KOP może je rozstrzygnąć albo podjąć decyzję o innym sposobie ich rozstrzygnięcia.
5. Decyzja przewodniczącego, o której mowa w pkt. 3 i 4 powyżej, dokumentowana jest w protokole z prac KOP.
6. Po przeprowadzeniu negocjacji (o ile dotyczy) w przypadku wniosków, które spełniają wszystkie kryteria dostępu i spełniają wszystkie kryteria horyzontalne, przewodniczący KOP albo inna osoba upoważniona przez przewodniczącego KOP oblicza średnią arytmetyczną punktów przyznanych za ogólne kryteria merytoryczne (nieuwzględniającą punktów przyznanych za spełnianie kryteriów premiujących). Tak obliczonych średnich ocen nie zaokrągla się, lecz przedstawia wraz z częścią ułamkową. Maksymalna możliwa do uzyskania średnia liczba punktów za spełnianie kryteriów merytorycznych wynosi 100.
7. W przypadku skierowania projektu do negocjacji tylko przez jednego oceniającego, przy obliczaniu średniej arytmetycznej punktów, o której mowa w pkt. 6 powyżej, pod uwagę brana jest liczba punktów ustalona w wyniku negocjacji oraz liczba punktów przyznana przez drugiego oceniającego, który nie skierował projektu do negocjacji.
8. W przypadku, gdy wniosek od każdego z obydwu oceniających uzyskał co najmniej 60% punktów w poszczególnych punktach oceny merytorycznej oraz

różnica w liczbie punktów przyznanych przez dwóch oceniających za spełnianie ogólnych kryteriów merytorycznych jest mniejsza niż 30 punktów, końcową ocenę projektu stanowi suma:

- a) średniej arytmetycznej punktów ogółem z dwóch ocen wniosku za spełnianie ogólnych kryteriów merytorycznych oraz
- b) premii punktowej przyznanej projektowi za spełnianie kryteriów premiujących.

Projekt, który uzyskał w trakcie oceny merytorycznej maksymalną liczbę punktów za spełnianie wszystkich ogólnych kryteriów merytorycznych (do 100 punktów) oraz wszystkich kryteriów premiujących (do 15 punktów w tematach nr: 1–2, 4–7 albo do 25 punktów w temacie nr 3), może uzyskać maksymalnie 115 punktów w tematach nr: 1–2, 4–7 albo 125 punktów w temacie nr 3.

9. W przypadku, gdy:

- a) wniosek od jednego z oceniających uzyskał co najmniej 60% punktów w poszczególnych punktach oceny merytorycznej i został przez niego rekomendowany do dofinansowania, a od drugiego oceniającego uzyskał poniżej 60% punktów w co najmniej jednym punkcie oceny merytorycznej i nie został przez niego rekomendowany do dofinansowania lub
- b) wniosek od co najmniej jednego z oceniających bezwarunkowo uzyskał co najmniej 60% punktów w poszczególnych punktach oceny merytorycznej oraz różnica w liczbie punktów przyznanych przez dwóch oceniających za spełnianie ogólnych kryteriów merytorycznych wynosi co najmniej 30 punktów,

projekt poddawany jest dodatkowej ocenie, którą przeprowadza przed skierowaniem projektu do ewentualnych negocjacji trzeci oceniający wybierany w drodze losowania, o którym mowa w rozdziale V pkt. 5.1.6 – 5.1.8.

10. W przypadku, gdy wniosek od jednego z oceniających bezwarunkowo uzyskał co najmniej 60% punktów w poszczególnych punktach oceny merytorycznej, a od drugiego z oceniających mniej niż 60 punktów oraz różnica w liczbie punktów przyznanych przez dwóch oceniających za spełnianie ogólnych kryteriów merytorycznych wynosi mniej niż 30 punktów, końcową ocenę projektu stanowi średnia arytmetyczna punktów ogółem z dwóch ocen wniosku za spełnianie ogólnych kryteriów merytorycznych.

11. W przypadku, gdy wniosek od każdego z obydwu oceniających uzyskał mniej niż 60% punktów, końcową ocenę projektu stanowi średnia arytmetyczna punktów ogółem z dwóch ocen wniosku za spełnianie ogólnych kryteriów merytorycznych.

12. W przypadku dokonywania oceny wniosku przez trzeciego oceniającego, ostateczną i wiążącą ocenę projektu stanowi suma:

- a) średniej arytmetycznej punktów ogółem za spełnianie ogólnych kryteriów merytorycznych z oceny trzeciego oceniającego oraz z tej oceny jednego z dwóch oceniających, która jest liczbowo bliższa ocenie trzeciego oceniającego oraz

b) premii punktowej przyznanej projektowi za spełnianie kryteriów premiujących, o ile wniosek od każdego z oceniających, czyli trzeciego oceniającego i oceniającego, którego ocena jest liczbowo bliższa ocenie trzeciego oceniającego, bezwarunkowo uzyskał co najmniej 60% punktów od każdego z oceniających, czyli trzeciego oceniającego i oceniającego, którego ocena jest liczbowo bliższa ocenie trzeciego oceniającego w poszczególnych punktach oceny merytorycznej.

Jeżeli różnice między liczbą punktów przyznanych przez trzeciego oceniającego a liczbami punktów przyznanych przez każdego z dwóch oceniających są jednakowe, ostateczną i wiążącą ocenę projektu stanowi suma:

- a) średniej arytmetycznej punktów ogółem za spełnianie ogólnych kryteriów merytorycznych z oceny trzeciego oceniającego oraz z oceny tego z dwóch oceniających, który przyznał wnioskowi większą liczbę punktów oraz
- b) premii punktowej przyznanej projektowi za spełnianie kryteriów premiujących, o ile wniosek od każdego z oceniających, czyli trzeciego oceniającego oraz tego z dwóch oceniających, który przyznał wnioskowi większą liczbę punktów, bezwarunkowo uzyskał co najmniej 60% punktów od każdego z oceniających, czyli trzeciego oceniającego oraz tego z dwóch oceniających, który przyznał wnioskowi większą liczbę punktów w poszczególnych punktach oceny merytorycznej.

W przypadku różnicy w ocenie spełniania przez projekt kryteriów premiujących między trzecim oceniającym a:

- a) oceniającym, którego ocena jest liczbowo bliższa ocenie trzeciego oceniającego albo
- b) tym z dwóch oceniających, który przyznał wnioskowi większą liczbę punktów,

przewodniczący KOP rozstrzyga, która z ocen spełniania przez projekt kryteriów premiujących jest prawidłowa lub wskazuje inny sposób rozstrzygnięcia różnicy w ocenie.

5.3.4. Negocjacje

1. Negocjacje są prowadzone do wyczerpania kwoty przeznaczonej na dofinansowanie projektów w konkursie – poczynając od projektu, który uzyskałby najlepszą ocenę, gdyby spełnianie przez niego kryteriów nie zostało zweryfikowane warunkowo.
2. W przypadku, o którym mowa w pkt. 1 powyżej, niezwłocznie po przekazaniu zgodnie z pkt. 5.3.3.1 wszystkich kart oceny do przewodniczącego KOP albo innej osoby upoważnionej przez przewodniczącego KOP, IOK wysyła wyłącznie do wnioskodawców, których projekty skierowane zostały do negocjacji oraz – zgodnie z pkt. 1 – umożliwią maksymalne wyczerpanie kwoty przeznaczonej na dofinansowanie projektów w konkursie, pismo informujące o możliwości podjęcia negocjacji.

3. Pismo, o którym mowa w pkt. 2 powyżej, zawiera całą treść wypełnionych kart oceny albo kopie wypełnionych kart oceny w postaci załączników, z zastrzeżeniem, że IOK, przekazując wnioskodawcy tę informację, zachowuje zasadę anonimowości osób dokonujących oceny.
4. Negocjacje obejmują wszystkie kwestie wskazane przez oceniających w wypełnionych przez nich kartach oceny.
5. Negocjacje projektów są przeprowadzane przez pracowników IOK powołanych do składu KOP. Mogą to być pracownicy IOK powołani do składu KOP inni niż pracownicy IOK powołani do składu KOP, którzy dokonywali oceny danego projektu.
6. Negocjacje projektów są przeprowadzane w formie pisemnej (w tym z wykorzystaniem elektronicznych kanałów komunikacji) lub ustnej (spotkanie obu stron negocjacji).
7. Z przeprowadzonych negocjacji ustnych (i pisemnych, jeśli IOK zdecyduje w takim przypadku o sporządzeniu protokołu) sporządza się podpisywany przez obie strony protokół ustaleń. Protokół zawiera opis przebiegu negocjacji umożliwiający jego późniejsze odtworzenie.
8. Jeżeli w trakcie negocjacji:
  - a) do wniosku nie zostaną wprowadzone wskazane przez oceniających w kartach oceny projektu korekty lub
  - b) KOP nie uzyska od wnioskodawcy uzasadnień dotyczących określonych zapisów we wniosku, wskazanych przez oceniających w kartach oceny projektu,

negocjacje kończą się z wynikiem negatywnym, co oznacza uznanie warunkowo uznanych za spełnione kryteriów horyzontalnych za niespełnione lub przyznanie mniejszej, wskazanej przez oceniających w kartach oceny, liczby punktów.

Przebieg negocjacji opisywany jest w protokole z prac KOP.

5.3.5. Zakończenie oceny i rozstrzygnięcie konkursu

1. Po przeprowadzeniu analizy kart oceny i obliczeniu liczby przyznanych projektom punktów zgodnie z pkt. 5.3.3, KOP przygotowuje listę wszystkich projektów, które podlegały ocenie w ramach konkursu, uszeregowanych w kolejności malejącej liczby uzyskanych punktów z podziałem na poszczególne tematy.
2. O kolejności projektów na liście, o której mowa w pkt. 1, decyduje liczba punktów przyznana danemu projektowi bezwarunkowo albo liczba punktów przyznana danemu projektowi w wyniku negocjacji.
3. Zgodnie z art. 39 ust. 2 Ustawy projekt może zostać wybrany do dofinansowania, jeżeli uzyskał wymaganą liczbę punktów, tj. od każdego z oceniających, którego ocena brana jest pod uwagę, bezwarunkowo uzyskał co najmniej 60% punktów w poszczególnych punktach oceny merytorycznej oraz liczba uzyskanych punktów

pozwała na jego dofinansowanie w ramach alokacji dostępnej na konkurs w ramach danego tematu.

4. Lista projektów, o której mowa w pkt. 1 powyżej, wskazuje, które projekty:
  - a) zostały ocenione pozytywnie oraz zostały wybrane do dofinansowania;
  - b) zostały ocenione negatywnie w rozumieniu art. 53 ust. 2 Ustawy i nie zostały wybrane do dofinansowania.
5. Zatwierdzenie przez IOK listy, o której mowa w pkt. 1 powyżej, kończy ocenę merytoryczną poszczególnych projektów, których ocena nie została zakończona wcześniej z powodu niespełniania co najmniej jednego z kryteriów dostępu albo kryteriów horyzontalnych (patrz pkt. 5.3.6.2 i 5.3.6.3).
6. Po zakończeniu oceny merytorycznej projektów, o których mowa w pkt. 5 powyżej, IOK przekazuje niezwłocznie wnioskodawcy pisemną informację o zakończeniu oceny jego projektu oraz
  - a) pozytywnej ocenie projektu oraz wybraniu go do dofinansowania albo
  - b) negatywnej ocenie projektu i niewybraniu go do dofinansowania wraz ze zgodnym z art. 46 ust. 5 Ustawy pouczeniem o możliwości wniesienia protestu, o którym mowa w art. 53 ust. 1 Ustawy.
7. Pisemna informacja, o której mowa w pkt. 6 lit. a i b powyżej, zawiera całą treść wypełnionych kart oceny albo kopie wypełnionych kart oceny, z zastrzeżeniem, że IOK, przekazując wnioskodawcy tę informację, zachowuje zasadę anonimowości osób dokonujących oceny.
8. Zgodnie z art. 46 ust. 4 Ustawy po rozstrzygnięciu konkursu IOK zamieszcza na swojej stronie internetowej oraz na portalu listę projektów, które uzyskały wymaganą liczbę punktów, z wyróżnieniem projektów wybranych do dofinansowania. Dodatkowo lista jest zamieszczana na tablicy ogłoszeń w Centrum Projektów Europejskich.

5.3.6. Kryteria weryfikowane na etapie oceny merytorycznej

5.3.6.1 Kryteria dostępu

➤ **Obowiązujące dla wszystkich tematów**

KRYTERIA DOSTĘPU DLA WSZYSTKICH TEMATÓW		
Lp.	Brzmienie kryterium	Uzasadnienie i opis znaczenia
1.	<p>W projekcie wykorzystywane są przynajmniej dwa rodzaje działań współpracy ponadnarodowej spośród następujących:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wypracowanie nowych rozwiązań we współpracy z partnerem zagranicznym i ich wdrożenie; • transfer nowych rozwiązań i ich zaadaptowanie oraz wdrożenie; • równoległe tworzenie nowych rozwiązań i ich wdrożenie; • wymiana informacji i doświadczeń, <p>w tym obowiązkowo jednym z nich jest wymiana informacji i doświadczeń.</p> <p>Definicja nowego rozwiązania zostanie doprecyzowana w Regulaminie konkursu (Definicja nowego rozwiązania znajduje się w rozdziale 2 Wymagania konkursowe, pkt. 2.3.1.4 regulaminu konkursu)</p>	<p>Zastosowanie działań współpracy ponadnarodowej nastawionych na wdrożenie wypracowanych rozwiązań pozwoli na adaptowanie rozwiązań sprawdzonych w innych krajach lub wypracowanie nowych rozwiązań dotychczas nie stosowanych w Polsce. Projekty zakładające współpracę w tworzeniu wspólnych produktów lub równoległe tworzenie rozwiązań umożliwią wypracowanie nowatorskich rozwiązań wykorzystujących potencjał i odmienne uwarunkowania wszystkich partnerów. Natomiast realizacja projektu opartego na transferze nowych rozwiązań pozwoli w znacznym stopniu ograniczyć koszty wdrożenia tego rozwiązania ze względu na skrócony czas jego implementacji, czy eliminację potencjalnych błędów i problemów.</p> <p><i>(spełnienie kryterium weryfikowane jest na podstawie zapisów we wniosku o dofinansowanie)</i></p> <p>Projekty niespełniające kryterium są odrzucane.</p>
2.	<p>Wniosek o dofinansowanie zawiera koncepcję wdrożenia rozwiązania wypracowanego we współpracy ponadnarodowej do praktyki, w tym po zakończeniu realizacji projektu.</p>	<p>Ponieważ celem projektów współpracy ponadnarodowej jest wdrożenie wypracowanych rozwiązań do praktyki, beneficjent musi dokładnie przemyśleć oraz precyzyjnie zaplanować swoje działania w tym zakresie, już na etapie wniosku o dofinansowanie. Ponadto, mając na uwadze wymogi dotyczące trwałości rezultatów projektu, beneficjent jest także zobowiązany do zapewnienia stosowania wypracowanego rozwiązania także po zakończeniu realizacji projektu, w formie i zakresie przewidzianym wnioskiem o dofinansowanie projektu.</p> <p>W opisie koncepcji należy zawrzeć informacje potwierdzające realność wdrożenia wypracowanego/zaadaptowanego rozwiązania, tj. wskazać, że będzie ono mogło być bezpośrednio w projekcie wdrożone w ramach obecnych warunków krajowych, tj. na dzień złożenia wniosku (np. bez wymogu dokonania zmian legislacyjnych).</p> <p>Beneficjent musi opisać we wniosku o dofinansowanie formę oraz sposób</p>

		<p>wdrożenia rozwiązania wypracowanego we współpracy ponadnarodowej do praktyki oraz przewidywany rodzaj instytucji, w której/których dane rozwiązanie będzie wdrożone. Rozwiązanie może zostać wdrożone w instytucji beneficjenta (w tym u jego partnerów krajowych) lub innych podmiotach przewidzianych we wniosku o dofinansowanie. Forma wdrożenia, na podstawie decyzji odpowiedniego podmiotu zarządzającego, jest zależna od specyfiki instytucji oraz samego rozwiązania.</p> <p>Poprzez wdrożenie rozumie się wykorzystywanie w praktyce nowego instrumentu/narzędzia/podejścia będącego przedmiotem projektu, zgodnie z założeniami projektu określonymi we wniosku o dofinansowanie.</p> <p><i>(spełnienie kryterium weryfikowane jest na podstawie zapisów we wniosku o dofinansowanie)</i></p> <p>Projekty niespełniające kryterium są odrzucane.</p>
3.	<p>Wniosek o dofinansowanie projektu jest składany w partnerstwie ponadnarodowym, co oznacza, że:</p> <ul style="list-style-type: none"> • na etapie składania wniosku w odpowiedzi na konkurs podpisany jest list intencyjny, będący załącznikiem do wniosku, a dane partnera ponadnarodowego i zadania zaplanowane we współpracy ponadnarodowej są wpisane we wniosku o dofinansowanie projektu, • cele, produkty i rezultaty projektu muszą być powiązane ze współpracą ponadnarodową i pokazywać wartość dodaną takiej współpracy, • wskazane zostało uzasadnienie dla wykorzystania współpracy ponadnarodowej dla osiągnięcia celu projektu, • po wybraniu projektu do dofinansowania – przed zawarciem umowy o dofinansowanie – zostanie podpisana umowa o współpracy ponadnarodowej. 	<p>Wymóg nawiązania współpracy ponadnarodowej przed złożeniem wniosku o dofinansowanie projektu ma na celu zwiększenie jakości proponowanych w projekcie rozwiązań. Zostanie to zrealizowane poprzez wspólne z partnerem ponadnarodowym przygotowanie koncepcji samego rozwiązania i pozwole projektodawcy na bliższe zapoznanie się ze stosowanymi u partnera instrumentami/modelami. Przyczyni się również do zwiększenia zaangażowania i odpowiedzialności obu stron za wspólnie przygotowywany projekt, a tym samym pełniejszej realizacji zasady partnerstwa.</p> <p>Wnioskodawca jest zobowiązany do przedstawienia zasadności wykorzystania doświadczeń dostępnych w danym kraju/regionie/instytucji partnera ponadnarodowego dla osiągnięcia celu projektu, a tym samym rozwiązania przedstawionego w projekcie problemu/ów.</p> <p>W przypadku zmiany partnera, z przyczyn niezawinionych przez wnioskodawcę, dopuszcza się zawarcie umowy partnerstwa na późniejszym etapie realizacji projektu. List intencyjny oraz umowa o współpracy ponadnarodowej muszą zawierać minimalny zakres informacji wskazany we wzorach tych dokumentów określonych w regulaminie konkursu. Instytucja Organizująca Konkurs powinna zostać niezwłocznie poinformowana o podpisanym liście intencyjnym oraz zawartej nowej umowie o współpracy ponadnarodowej i ma prawo rozwiązania umowy o dofinansowanie w przypadku, gdy nowa umowa o współpracy ponadnarodowej odbiega od założeń przyjętych w niniejszym konkursie.</p> <p><i>(spełnienie kryterium weryfikowane jest na podstawie zapisów we wniosku o dofinansowanie oraz załącznika w postaci listu intencyjnego)</i></p>

		Projekty niespełniające kryterium są odrzucane.
4.	<p>Realizacja projektu współpracy ponadnarodowej obejmuje 6 etapów:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) Przygotowanie rozwiązania we współpracy z partnerem ponadnarodowym, 2) Testowanie wypracowanego rozwiązania w grupie docelowej projektu z ewentualnym wsparciem partnera ponadnarodowego, 3) Analiza efektów testowanego rozwiązania z uwzględnieniem opinii eksperta/ów merytorycznych oraz z uwzględnieniem wsparcia partnera ponadnarodowego, 4) Opracowanie ostatecznej wersji produktu (modelu, narzędzia lub rozwiązania) gotowej do wdrożenia z uwzględnieniem wyników testowania i przeprowadzonej analizy z uwzględnieniem wsparcia partnera ponadnarodowego, 5) Działania związane z wdrożeniem rozwiązania do praktyki z ewentualnym uwzględnieniem wsparcia partnera ponadnarodowego. 6) Wypracowanie rekomendacji dla instytucji użytkownika (którym może być także beneficjent lub partner/rzy krajowy/i), w celu zapewnienia skutecznej trwałości stosowania rozwiązania wypracowanego w projekcie współpracy ponadnarodowej. 	<p>Wskazane kryterium ma na celu zapewnienie aktywnego udziału partnera ponadnarodowego praktycznie we wszystkich etapach realizacji projektu. Jednocześnie wskazanie obowiązkowych faz realizacji projektu współpracy ponadnarodowej pozwoli na wystandaryzowanie działań i zapewnienie wysokiej jakości produktów projektu między innymi poprzez przetestowanie danego rozwiązania i ewentualne wprowadzenie zmian w jego koncepcji dla zapewnienia jak najszerszego wykorzystania wypracowanych rezultatów oraz trwałości stosowania tego rozwiązania.</p> <p><i>(spełnienie kryterium weryfikowane jest na podstawie zapisów we wniosku o dofinansowanie)</i></p> <p>Projekty niespełniające kryterium są odrzucane.</p>
5.	<p>Wnioskodawca lub partner/rzy krajowy/i na dzień złożenia wniosku o dofinansowanie posiada co najmniej 3-letnie doświadczenie w działalności w obszarze merytorycznym projektu.</p>	<p>Wskazane kryterium służy weryfikacji potencjału merytorycznego wnioskodawcy/partnerów tak, aby zapewnić jak najwyższą jakość wypracowanego/zaadaptowanego w projekcie rozwiązania. Dotychczasowe doświadczenie projektodawcy/partnerów w działaniach w obszarze merytorycznym projektu (np. poprzez realizację projektów/przedsięwzięć lub bieżącą działalność) zwiększy szanse na sprawne wdrażanie projektu i osiągnięcie zakładanego celu.</p> <p><i>(spełnienie kryterium weryfikowane jest na podstawie zapisów we wniosku o dofinansowanie)</i></p> <p>Projekty niespełniające kryterium są odrzucane.</p>

➤ **Obowiązujące dla tematu nr 1:**

ZWIĘKSZENIE MOŻLIWOŚCI ZATRUDNIENIA OSÓB MŁODYCH BEZ PRACY, W TYM W SZCZEGÓLNOŚCI OSÓB, KTÓRE NIE UCZESTNICZĄ W KSZTAŁCENIU I SZKOLENIU (TZW. MŁODZIEŻ NEET).

KRYTERIA DOSTĘPU DLA TEMATU NR 1		
Lp.	Brzmienie kryterium	Uzasadnienie i opis znaczenia
1.	<p>Grupę docelową wsparcia stanowią:</p> <ul style="list-style-type: none"> jako użytkownicy wypracowanego rozwiązania: podmioty działające na rzecz aktywizacji edukacyjno – zawodowej, oraz w uzasadnionych przypadkach podmioty działające na rzecz integracji społecznej osób młodych, w wieku 15-29 lat bez pracy, nieuczestniczących w kształceniu i szkoleniu, które wdrożą i będą stosować wypracowane/zaadaptowane rozwiązania; osoby/podmioty niezbędne dla realizacji współpracy ponadnarodowej i/lub wdrożenia rozwiązania do praktyki. 	<p>Jako użytkownicy są również traktowani beneficjenci i partnerzy krajowi projektu działający na rzecz aktywizacji edukacyjno-zawodowej osób młodych, wskazani powyżej w pierwszym tirecie, którzy po wypracowaniu/zaadaptowaniu rozwiązania wdrożą je do praktyki w swoich instytucjach, zgodnie z zapisami wniosku o dofinansowanie.</p> <p>Bezrobocie we wskazanej grupie osób młodych jest w Polsce wyższe niż średnia w UE. Grupa ta wskazana jest jako wymagająca szczególnego wsparcia, zarówno w dokumentach na poziomie europejskim (w tym Europa 2020, Inicjatywa na rzecz młodzieży) jak i na poziomie kraju (m.in. w <i>Planie realizacji Gwarancji dla młodzieży w Polsce, Średniookresowej Strategii Rozwoju Kraju, Strategii Rozwoju Kapitału Ludzkiego</i>).</p> <p>Zgodnie z zapisami <i>Planu realizacji Gwarancji dla młodzieży w Polsce</i>, w celu rozwiązywania/łagodzenia problemów, jakie na rynku pracy dotyczą osób młodych, konieczne jest nie tylko stosowanie znanych już instrumentów rynku pracy, ale także szukanie nowych rozwiązań, które wpłyną na poprawę sytuacji młodzieży w zakresie zwiększania ich zatrudnienia, a które będą stosowane przez podmioty zajmujące się aktywizacją edukacyjno – zawodową osób młodych. Zakłada się również, że w uzasadnionych przypadkach - w celu podniesienia skuteczności aktywizacji zawodowej - zasadne jest zastosowanie elementów integracji społecznej.</p> <p>Włączenie do grupy docelowej osób/podmiotów niezbędnych dla realizacji współpracy ponadnarodowej ma na celu zwiększenie jakości wypracowanych w projekcie rozwiązań i zasięgu ich wdrażania.</p> <p>Zakłada się, że projekty współpracy ponadnarodowej powinny przyczynić się do zwiększenia efektywności interwencji EFS. Wybór wskazanej grupy docelowej, której problemy mają zostać złagodzone/rozwiązane dzięki rozwiązaniom wypracowanym we współpracy ponadnarodowej będzie komplementarny do działań zaplanowanych w Osi Priorytetowej I Osoby młode na rynku pracy PO WER i w efekcie powinien przyczynić się do zwiększenia skuteczności interwencji EFS w tym zakresie.</p>

		<p><i>(spełnienie kryterium weryfikowane jest na podstawie zapisów we wniosku o dofinansowanie)</i></p> <p>Projekty niespełniające kryterium są odrzucane.</p>
2.	<p>Projekt zakłada wypracowanie i wdrożenie kompleksowych rozwiązań mających na celu aktywizację edukacyjno – zawodową (w uzasadnionych przypadkach z elementami integracji społecznej) osób młodych, w wieku 15-29 lat bez pracy, które nie uczestniczą w kształceniu i szkoleniu¹⁵, zgodnie z zakresem uszczegółowionym w Regulaminie konkursu.</p> <p>Uszczegółowienie znajduje się w rozdziale II pkt. 2.3.1.2 regulaminu konkursu)</p>	<p>Zgodnie z raportem <i>Młodzi 2011</i> wśród głównych problemów w podejmowaniu zatrudnienia przez młodych ludzi są brak doświadczenia zawodowego i niedopasowanie kwalifikacji do potrzeb rynku pracy. Dodatkowymi przeszkodami są niewystarczająca liczba ofert pracy, a także niedostateczna współpraca systemu edukacji i zatrudnienia, ale także brak umiejętności poszukiwania pracy oraz potrzebnych na rynku kompetencji miękkich. Stąd też, w celu niwelowania wskazanych problemów ważne jest wykorzystywanie doświadczeń zagranicznych i tworzenie nowych lub adaptowanie już stosowanych w innych krajach rozwiązań przyczyniających się w efekcie do zwiększenia zatrudnialności młodzieży.</p> <p>Aktywizacja edukacyjno – zawodowa jest procesem złożonym, obejmującym oddziaływanie w różnych sferach funkcjonowania człowieka i wymagającym trwałego, zintegrowanego podejścia w ramach realizowanego projektu. Zakłada się również, że w uzasadnionych przypadkach - w celu podniesienia skuteczności aktywizacji zawodowej - zasadne jest zastosowanie elementów integracji społecznej. Uzasadnione jest zatem stosowanie możliwie szerokiego wachlarza usług/działań wykorzystujących doświadczenia międzynarodowe pozwalających na wejście i utrzymanie się na rynku pracy.</p> <p>Jako kompleksowe wsparcie rozumie się zastosowanie w projekcie co najmniej 2 instrumentów/metod aktywizacji edukacyjno - zawodowej (w uzasadnionych przypadkach z elementami integracji społecznej), grupy młodych osób pozostających bez zatrudnienia.</p> <p><i>(spełnienie kryterium weryfikowane jest na podstawie zapisów we wniosku o dofinansowanie)</i></p> <p>Projekty niespełniające kryterium są odrzucane.</p>

➤ **Obowiązujące dla tematu nr 2:**

¹⁵ Osoba młoda w wieku 15-29 lat, która spełnia łącznie trzy warunki, czyli nie pracuje (tj. jest bezrobotna lub bierna zawodowo), nie kształci się (tj. nie uczestniczy w kształceniu formalnym w trybie stacjonarnym) ani nie szkoli (tj. nie uczestniczy w pozaszkolnych zajęciach mających na celu uzyskanie, uzupełnienie lub doskonalenie umiejętności i kwalifikacji zawodowych lub ogólnych, potrzebnych do wykonywania pracy).

ZWIĘKSZENIE DOSTĘPU DO ZATRUDNIENIA DLA OSÓB POZOSTAJĄCYCH BEZ PRACY Z NASTĘPUJĄCYCH GRUP: OSÓB O NISKICH KWALIFIKACJACH ZAWODOWYCH, OSÓB POWYŻEJ 50 ROKU ŻYCIA, KOBIET, DŁUGOTRWALE BEZROBOTNYCH ORAZ OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH.

KRYTERIA DOSTĘPU DLA TEMATU NR 2		
Lp.	Brzmienie kryterium	Uzasadnienie i opis znaczenia
1.	<p>Grupę docelową wsparcia stanowią:</p> <ul style="list-style-type: none"> jako użytkownicy wypracowanego rozwiązania: podmioty działające na rzecz aktywizacji zawodowej, oraz w uzasadnionych przypadkach podmioty działające na rzecz integracji społecznej), pozostających bez zatrudnienia osób: niepełnosprawnych i/lub długotrwale bezrobotnych i/lub osób o niskich kwalifikacjach zawodowych i/lub osób powyżej 50 roku życia i/lub kobiet, które wdrożą i będą stosować wypracowane/zaadaptowane rozwiązania, osoby/podmioty niezbędne dla realizacji współpracy ponadnarodowej i/lub wdrożenia rozwiązania do praktyki. 	<p>Jako użytkownicy są również traktowani beneficjenci i partnerzy krajowi projektu działający na rzecz aktywizacji zawodowej osób pozostających bez pracy wskazani powyżej w pierwszym tirecie, którzy po wypracowaniu/zaadaptowaniu rozwiązania wdrożą je do praktyki w swoich instytucjach, zgodnie z zapisami wniosku o dofinansowanie.</p> <p>Grupy osób niepełnosprawnych, długotrwale bezrobotnych, o niskich kwalifikacjach, starszych oraz kobiet zostały wskazane jako wymagające szczególnego wsparcia w zakresie aktywizacji zawodowej w dokumentach strategicznych, w tym między innymi w <i>Długookresowej Strategii Rozwoju Kraju Polska 2030, Strategii Rozwoju Kapitału Ludzkiego, Programie Solidarność pokoleń. Działania dla zwiększenia aktywności zawodowej osób w wieku 50+</i>.</p> <p>Wśród problemów, na jakie napotykać powyższe grupy osób są niewystarczająca efektywność dotychczas stosowanych instrumentów aktywizacyjnych, a także zbyt mały poziom współpracy między podmiotami rynku pracy, w tym w szczególności między instytucjami rynku pracy a pracodawcami. Ważne jest zatem także szukanie nowych rozwiązań, które wpłyną na poprawę sytuacji osób w szczególnie trudnej sytuacji na rynku pracy w zakresie zwiększania ich zatrudnienia, a które będą stosowane przez podmioty zajmujące się aktywizacją zawodową tych osób. Zakłada się również, że w uzasadnionych przypadkach - w celu podniesienia skuteczności aktywizacji zawodowej - zasadne jest zastosowanie elementów integracji społecznej.</p> <p>Włączenie do grupy docelowej osób/podmiotów niezbędnych dla realizacji współpracy ponadnarodowej i/lub wdrożenia rozwiązania do praktyki, ma na celu zwiększenie jakości wypracowanych w projekcie rozwiązań i zasięgu ich wdrażania.</p> <p>Zakłada się, że projekty współpracy ponadnarodowej powinny przyczynić się do zwiększenia efektywności interwencji EFS. Wybór wskazanej grupy docelowej, której problemy mają zostać złagodzone/rozwiązane dzięki rozwiązaniom wypracowanym we współpracy ponadnarodowej, będzie komplementarny do działań zaplanowanych w Priorytecie Inwestycyjnym <i>8i dostęp do zatrudnienia dla osób poszukujących pracy i osób</i></p>

		<p><i>biernych zawodowo, w tym długotrwale bezrobotnych oraz oddalonych od rynku pracy, także poprzez lokalne inicjatywy na rzecz zatrudnienia oraz wspieranie mobilności pracowników, a także pośrednio do Priorytetu Inwestycyjnego 8vii modernizacja instytucji działających na rynku pracy, takich jak publiczne i prywatne służby zatrudnienia, oraz lepsze dostosowanie do potrzeb rynku pracy, w tym poprzez przedsięwzięcia służące zwiększaniu ponadnarodowej mobilności pracowników, oraz systemy mobilności oraz lepszej współpracy instytucji i właściwych zainteresowanych podmiotów i w efekcie powinien przyczynić się do zwiększenia skuteczności interwencji EFS w tym zakresie.</i></p> <p><i>(spełnienie kryterium weryfikowane jest na podstawie zapisów we wniosku o dofinansowanie)</i></p> <p>Projekty niespełniające kryterium są odrzucane.</p>
2.	<p>Projekt zakłada wypracowanie i wdrożenie kompleksowych rozwiązań mających na celu zwiększenie efektywności działań na rzecz aktywizacji zawodowej (w uzasadnionych przypadkach z elementami integracji społecznej) pełnoletnich osób pozostających bez zatrudnienia:</p> <ul style="list-style-type: none"> • osób niepełnosprawnych i/lub • osób długotrwale bezrobotnych i/lub • osób o niskich kwalifikacjach zawodowych i/lub • osób powyżej 50 roku życia i/lub • kobiet. 	<p>Wśród głównych problemów w podejmowaniu zatrudnienia są brak lub niewystarczające doświadczenie i kwalifikacje zawodowe lub ich dezaktualizacja, niedopasowanie kwalifikacji do potrzeb rynku pracy, niedostateczna współpraca instytucji działających na rzecz aktywizacji zawodowej i pracodawców. Towarzyszą im problemy wynikające ze specyfiki danej grupy i brak kompleksowego i zindywidualizowanego podejścia instytucji zajmujących się aktywizacją zawodową, odpowiadających na zdiagnozowane potrzeby każdej z osób, a także niewystarczająca efektywność dotychczas stosowanych aktywizacji. Zakłada się, że w uzasadnionych przypadkach - w celu podniesienia skuteczności aktywizacji zawodowej - zasadne jest zastosowanie elementów integracji społecznej. Stąd też, w celu niwelowania wskazanych problemów ważne jest wykorzystywanie doświadczeń zagranicznych i tworzenie nowych lub adaptowanie już stosowanych w innych krajach rozwiązań przyczyniających się w efekcie do zwiększenia zatrudnialności ww. grup osób pozostających bez zatrudnienia.</p> <p>Aktywizacja zawodowa jest procesem złożonym, obejmującym oddziaływanie w różnych sferach funkcjonowania człowieka i wymagającym trwałego, zintegrowanego podejścia w ramach realizowanego projektu. Uzasadnione jest zatem stosowanie możliwie szerokiego wachlarza usług wykorzystujących doświadczenia międzynarodowe, obejmujących instrumenty/metody działania pozwalające na wejście i utrzymanie się na rynku pracy.</p> <p>Jako kompleksowe wsparcie rozumie się zastosowanie w projekcie co najmniej 2 instrumentów/metod aktywizacji zawodowej (w uzasadnionych przypadkach z elementami integracji społecznej), grupy osób pełnoletnich pozostających bez zatrudnienia.</p>

		(spełnienie kryterium weryfikowane jest na podstawie zapisów we wniosku o dofinansowanie) Projekty niespełniające kryterium są odrzucane.
--	--	--

➤ **Obowiązujące dla tematu nr 3:**

ZWIĘKSZENIE LICZBY LUB ZAKRESU USŁUG SPOŁECZNYCH ŚWIADCZONYCH PRZEZ PODMIOTY EKONOMII SPOŁECZNEJ LUB ZWIĘKSZENIE POZIOMU WYKORZYSTANIA TYCH USŁUG PRZEZ PODMIOTY ADMINISTRACJI PUBLICZNEJ

KRYTERIA DOSTĘPU DLA TEMATU NR 3		
Lp.	Brzmienie kryterium	Uzasadnienie i opis znaczenia
1.	<p>Grupę docelową wsparcia stanowią:</p> <ul style="list-style-type: none"> jako użytkownicy wypracowanego rozwiązania: podmioty ekonomii społecznej, a także instytucje wspierające otoczenie ekonomii społecznej, publiczne lub niepubliczne instytucje rynku pracy lub instytucje pomocy i integracji społecznej, jednostki samorządu terytorialnego lub ich jednostki organizacyjne, stowarzyszenia i związki jednostek samorządu terytorialnego, przedsiębiorstwa i organizacje pozarządowe, które wdrożą i będą stosować wypracowane/zaadaptowane rozwiązania, osoby/podmioty niezbędne dla realizacji współpracy ponadnarodowej i/lub wdrożenia rozwiązania do praktyki 	<p>Jako użytkownicy są również traktowani beneficjenci i partnerzy krajowi projektu wskazani powyżej w pierwszym tirecie, którzy po wypracowaniu/zaadaptowaniu rozwiązania wdrożą je do praktyki w swoich instytucjach, zgodnie z zapisami wniosku o dofinansowanie.</p> <p>Podmioty ekonomii społecznej powinny stanowić istotny element systemu dostarczania usług publicznych ze względu na ich umiejscowienie w środowisku lokalnym i prymat celów społecznych nad ekonomicznymi. Ponadto, ze względu na swoją specyfikę zarządzania i nienastawienie tylko i wyłącznie na osiągnięcie zysku ekonomicznego, mogą stanowić miejsce skutecznej integracji społecznej i zawodowej osób zagrożonych wykluczeniem społecznym.</p> <p>Typologia usług społecznych możliwych do świadczenia przez podmioty ekonomii społecznej została wskazana w Krajowym Programie Rozwoju Ekonomii Społecznej (Działanie I.3).</p> <p>Świadczenie usług społecznych przez podmioty ekonomii społecznej powinno być wsparte przez otoczenie tych podmiotów, takie jak organizacje pozarządowe, ośrodki wsparcia społecznej i inne, które zapewnią odpowiednie wsparcie merytoryczne, prawne, organizacyjne dla świadczonych przez podmioty ekonomii społecznej usług. Zakłada się, że projekty współpracy ponadnarodowej powinny przyczynić się do zwiększenia efektywności interwencji EFS. Wybór wskazanej grupy docelowej, której problemy mają zostać złagodzone/rozwiązane dzięki rozwiązaniom wypracowanym we współpracy</p>

		<p>ponadnarodowej będzie komplementarny do działań zaplanowanych w Priorytecie Inwestycyjnym 9v <i>wspieranie przedsiębiorczości społecznej i integracji zawodowej w przedsiębiorstwach społecznych oraz ekonomii społecznej i solidarnej w celu ułatwienia dostępu do zatrudnienia</i> i w efekcie powinien przyczynić się do zwiększenia skuteczności interwencji EFS w tym zakresie.</p> <p><i>(spełnienie kryterium weryfikowane jest na podstawie zapisów we wniosku o dofinansowanie)</i></p> <p>Projekty niespełniające kryterium są odrzucane.</p>
2.	<p>Projekt zakłada wypracowanie i wdrożenie rozwiązań mających na celu stworzenie modeli współpracy jednostek samorządu terytorialnego z podmiotami ekonomii społecznej w zakresie dostarczania usług publicznych, których świadczenie leży w zakresie zadań własnych jednostek samorządu terytorialnego.</p>	<p>Jednym z kluczowych problemów hamujących rozwój ekonomii społecznej jest traktowanie podmiotów ekonomii społecznej (PES) jako miejsca reintegracji społecznej i zawodowej osób zagrożonych wykluczeniem społecznym i pomijanie innych funkcji takich, jak funkcje usługowe, rozwoju lokalnego czy gospodarcze. Wpływa to negatywnie na rozwój PES jako niezależnych ekonomicznie jednostek i trwale uzależnia je od publicznych dotacji. Kolejnym problemem negatywnie wpływającym na rozwój PES jest stosunkowo wąski zakres świadczonych przez nie usług, ograniczający się najczęściej do prostych usług takich, jak np. prace porządkowe.</p> <p>Konieczność zwiększenia udziału podmiotów ekonomii społecznej w realizacji usług społecznych zostało wskazane jako działanie I.3. w Krajowym Programie Rozwoju Ekonomii Społecznej <i>Wspieranie rozwoju usług użyteczności publicznej poprzez ekonomię społeczną</i>. Przyczyni się to do ekonomicznego wzmocnienia podmiotów ekonomii społecznej, ale przede wszystkim wpłynie na wzrost zaangażowania społeczności lokalnych w realizację polityk publicznych, ponieważ sektor samorządowy pozostaje głównym odbiorcą usług świadczonych przez podmioty ekonomii społecznej. Wypracowanie skutecznych modeli współpracy pomiędzy PES a samorządami lokalnymi w zakresie świadczenia usług przyczyni się z jednej strony do wzrostu jakości świadczonych usług a z drugiej strony do wzmocnienia pozycji PES.</p> <p><i>(spełnienie kryterium weryfikowane jest na podstawie zapisów we wniosku o dofinansowanie)</i></p> <p>Projekty niespełniające kryterium są odrzucane.</p>

➤ **Obowiązujące dla tematu nr 4:**

GODZENIE RÓL ZAWODOWYCH I ŻYCIA RODZINNEGO

KRYTERIA DOSTĘPU DLA TEMATU NR 4		
Lp.	Brzmienie kryterium	Uzasadnienie i opis znaczenia
1.	<p>Grupę docelową wsparcia stanowią:</p> <ul style="list-style-type: none"> jako użytkownicy wypracowanego rozwiązania: instytucje rynku pracy, instytucje pomocy i integracji społecznej, pracodawcy, organizacje pozarządowe lub inne podmioty działające na rzecz godzenia życia zawodowego i rodzinnego w związku z opieką nad osobami zależnymi¹⁶ które wdrożą i będą stosować wypracowane/zaadaptowane rozwiązania w przedmiotowym zakresie, osoby/podmioty niezbędne dla realizacji współpracy ponadnarodowej i/lub wdrożenia rozwiązania do praktyki. 	<p>Jako użytkownicy są również traktowani beneficjenci i partnerzy krajowi projektu wskazani powyżej w pierwszym tirecie, którzy po wypracowaniu/zaadaptowaniu rozwiązania wdrożą je do praktyki w swoich instytucjach, zgodnie z zapisami wniosku o dofinansowanie.</p> <p><i>Jednym z celów szczegółowych Umowy Partnerstwa jest bardziej efektywne wykorzystanie zasobów na rynku pracy, natomiast Krajowy Program Reform wskazuje na konieczność wsparcia działań na rzecz godzenia ról rodzinnych i zawodowych realizowanych przez kobiety i mężczyzn. Działania umożliwiające godzenie życia zawodowego i prywatnego zostały również wskazane w ramach Celu tematycznego 8. Promowanie trwałego i wysokiej jakości zatrudnienia oraz wsparcie mobilności pracowników.</i> Instytucje rynku pracy, instytucje pomocy i integracji społecznej, pracodawcy oraz organizacje pozarządowe wciąż w niedostateczny sposób wspierają kobiety i mężczyzn w pełnieniu ról zawodowych i rodzinnych, m.in. w związku z opieką nad osobami zależnymi. Działania podejmowane przez poszczególne podmioty są rozproszone, brakuje kompleksowego podejścia do tej kwestii.</p> <p>Wybór wskazanej grupy docelowej, której problemy mają zostać złagodzone/rozwiązane dzięki rozwiązaniom wypracowanym we współpracy ponadnarodowej będzie komplementarny do działań zaplanowanych w Priorytecie Inwestycyjnym 8<i>iv równość szans mężczyzn i kobiet we wszystkich dziedzinach, w tym dostępie do zatrudnienia, rozwoju kariery, godzenia życia zawodowego i prywatnego oraz w Priorytecie 9<i>iv ułatwanie dostępu do przystępnych cenowo, trwałych oraz wysokiej jakości, w tym opieki zdrowotnej i usług socjalnych świadczonych w interesie ogólnym i w efekcie powinien przyczynić się do zwiększenia skuteczności interwencji EFS w tym zakresie.</i></i></p>

¹⁶ Osoba zależna - oznacza osobę wymagającą ze względu na stan zdrowia lub wiek stałej opieki, połączoną więzami rodzinnymi lub powinowactwem z osobą opiekującą się nią lub pozostającą z nią we wspólnym gospodarstwie domowym.

		<p><i>(spełnienie kryterium weryfikowane jest na podstawie zapisów we wniosku o dofinansowanie)</i></p> <p>Projekty niespełniające kryterium są odrzucane.</p>
2.	<p>Projekt zakłada wypracowanie i wdrożenie rozwiązań mających na celu godzenie życia zawodowego i rodzinnego w związku z opieką nad osobami zależnymi, z wykorzystaniem mechanizmów trwałej współpracy międzysektorowej.</p>	<p>Realizowanie projektów ukierunkowanych na współpracę międzysektorową pomoże podnieść poziom współpracy pomiędzy pracodawcami a publicznymi służbami zatrudnienia w obszarze aktywizacji zawodowej, kobiet i mężczyzn sprawujących opiekę nad osobami zależnymi, który nadal pozostaje niezadowolający. Pracodawcy oraz instytucje rynku pracy nie są zaangażowani w wystarczający sposób we wsparcie pracowników w łączeniu ról rodzinnych i zawodowych. Ponadto współpraca pomiędzy pracodawcami a instytucjami rynku pracy może wesprzeć osoby chcące podjąć/utrzymać aktywność zawodową i jednocześnie sprawować opiekę nad osobami zależnymi. Wśród pracodawców panują często stereotypy na temat niskiej efektywności pracowników obarczonych obowiązkami rodzinnymi. Natomiast instytucje rynku pracy zbyt rzadko współpracują z pracodawcami w tym zakresie i nie wykorzystują swojej wiedzy na temat możliwości ustawowych we wsparciu kobiet i mężczyzn na rynku pracy. Wciąż niedoceniona pozostaje rola organizacji pozarządowych jako podmiotu wspierającego rozwój zawodowy i rodzinny osób sprawujących opiekę nad osobami zależnymi.</p> <p>Jako współpracę międzysektorową uznaje się współpracę co najmniej dwóch podmiotów reprezentujących różne sektory, np. instytucja rynku pracy – pracodawca, pracodawca – organizacja pozarządowa, organizacja pozarządowa – instytucja rynku pracy.</p> <p><i>(spełnienie kryterium weryfikowane jest na podstawie zapisów we wniosku o dofinansowanie)</i></p> <p>Projekty niespełniające kryterium są odrzucane</p>

Obowiązujące dla tematu nr 5:

METODY UTRZYMANIA AKTYWNOŚCI ZAWODOWEJ OSÓB PO 50 ROKU ŻYCIA W SEKTORZE MIKRO, MAŁYCH I ŚREDNICH PRZEDSIĘBIORSTW (W TYM ZARZĄDZANIE WIEKIEM)

KRYTERIA DOSTĘPU DLA TEMATU NR 5		
Lp.	Brzmienie kryterium	Uzasadnienie i opis znaczenia
1.	<p>Grupę docelową wsparcia stanowią:</p> <ul style="list-style-type: none"> • jako użytkownicy wypracowanego rozwiązania: mikro, małe, średnie przedsiębiorstwa, instytucje szkoleniowe, instytucje otoczenia biznesu, które wdrożą i będą stosować wypracowane/zaadaptowane rozwiązania, • inne osoby/podmioty niezbędne dla realizacji współpracy ponadnarodowej i/lub wdrożenia rozwiązania do praktyki.	<p>Jako użytkownicy są również traktowani beneficjenci i partnerzy krajowi projektu wskazani powyżej w pierwszym tirecie, którzy po wypracowaniu/zaadaptowaniu rozwiązania wdrożą je do praktyki w swoich instytucjach, zgodnie z zapisami wniosku o dofinansowanie.</p> <p>Postępujący proces starzenia się ludności, wpłynie w szczególności na zmniejszanie się liczby osób w wieku produkcyjnym oraz zwiększanie się liczby osób starszych w całkowitej strukturze zatrudnienia. Dokumenty strategiczne określające kluczowe kierunki rozwoju Polski w perspektywie średnio- i długookresowej, w tym m.in. <i>Umowa Partnerstwa, Średniookresowa Strategia Kraju Polska 2020, Strategia Rozwoju Kapitału Ludzkiego</i>, wskazują na potrzebę pełniejszego wykorzystania dostępnych zasobów pracy, w tym w szczególności w odniesieniu do osób po 50 r. ż.</p> <p>Przedsiębiorstwa z sektora MŚP w przeciwieństwie do większych podmiotów, nie posiadają sformalizowanych i kompleksowych strategii zarządzania zasobami ludzkimi, co niekorzystnie przekłada się na podejmowanie działań w zakresie podnoszenia kwalifikacji zawodowych pracowników. Powyższa prawidłowość znajduje potwierdzenie w aktualnych badaniach rynku pracy (<i>Bilans Kapitału Ludzkiego 2014, Rozwijanie kompetencji przez dorosłych Polaków</i>, PARP).</p> <p>Osoby powyżej 50 r. ż., w tym osoby zatrudnione, znajdują się w szczególnej sytuacji na rynku pracy, co związane jest m.in. z brakiem aktualnych kwalifikacji zawodowych dostosowanych do warunków występujących na rynku pracy (w tym kompetencje IT, umiejętności miękkie), mniejszą skłonnością do zmian, większym ryzykiem występowania chorób związanych z wiekiem.</p> <p>Po stronie pracodawców problemem jest stereotypowe postrzeganie starszych pracowników, co przekłada się na preferowanie zatrudniania osób młodszych, podczas gdy wykorzystanie potencjału i doświadczenia pracowników 50+ może wpłynąć na poprawę konkurencyjności przedsiębiorstw.</p>

		<p>Ważne jest zatem także szukanie nowych rozwiązań, które wpłyną na poprawę sytuacji pracowników 50+ w MŚP, a które będą stosowane zarówno przez MŚP i ich kadre, ale także przez instytucje szkoleniowe, instytucje otoczenia biznesu.</p> <p>Poszukiwanie rozwiązań na rzecz wydłużenia aktywności zawodowej pracowników 50+ będzie komplementarne do działań zaplanowanych w Priorytecie Inwestycyjnym 8v <i>przystosowanie pracowników, przedsiębiorstw i przedsiębiorców do zmian</i>, a także pośrednio do Priorytetu Inwestycyjnego 8vi <i>aktywne i zdrowe starzenie się</i> i w efekcie powinno przyczynić się do zwiększenia skuteczności interwencji EFS w tym zakresie.</p> <p>Mikro, małe i średnie przedsiębiorstwa oraz ich pracownicy zostali wskazani jako jedna z dwóch głównych grup docelowych wsparcia w Priorytecie Inwestycyjnym 8v <i>przystosowanie pracowników, przedsiębiorstw i przedsiębiorców do zmian</i>.</p> <p style="text-align: center;"><i>(spełnienie kryterium weryfikowane jest na podstawie zapisów we wniosku o dofinansowanie)</i></p> <p style="text-align: center;">Projekty niespełniające kryterium są odrzucane.</p>
2.	<p>Projekt zakłada wypracowanie i wdrożenie rozwiązań mających na celu utrzymanie aktywności zawodowej osób po 50 r. ż. zatrudnionych w mikro, małych lub średnich przedsiębiorstwach</p>	<p>Wśród problemów związanych z utrzymaniem osób starszych na rynku pracy znajduje się w szczególności niewystarczający poziom kwalifikacji zawodowych, a także brak dostosowania form pracy do możliwości i specyficznych potrzeb tej kategorii wiekowej. Powyższa diagnoza znalazła odzwierciedlenie w dokumentach strategicznych, w tym <i>Umowie Partnerstwa</i> oraz <i>Średniookresowej Strategii Kraju Polska 2020</i>.</p> <p>Przedsiębiorstwa z sektora MŚP ze względu na potencjał i skalę działania skupiają się przede wszystkim na zapewnieniu sprawnego, bieżącego funkcjonowania, co odbywa się kosztem podejmowania działań planistycznych w dłuższym horyzoncie czasowym. Wdrożenie sformalizowanych i kompleksowych strategii zarządzania zasobami ludzkimi, pozwoli na usprawnienie procesów zarządczych, efektywniejsze wykorzystanie potencjału pracowników, w szczególności w kontekście grupy osób 50+.</p> <p>W tym kontekście w szczególnej sytuacji znajdują się osoby w starszym wieku, które relatywnie dawno zakończyły udział w systemie kształcenia formalnego, a jednocześnie nie uczestniczą aktywnie w pozostałych formach podnoszenia kwalifikacji.</p> <p>W świetle nakreślonej diagnozy działania w obszarze utrzymania aktywności zawodowej osób po 50 r.ż. powinny być ukierunkowane w szczególności na podniesienie poziomu kwalifikacji zawodowych, wdrożenie nowych lub modyfikację dotychczas stosowanych</p>

		<p>strategii zarządzania wiekiem w przedsiębiorstwach oraz wdrożenie elastycznych form zatrudnienia. Szczególny nacisk należy położyć na dopasowanie form wsparcia do charakteru opisywanej grupy wiekowej, w tym specyfiki uczenia się osób starszych. Na zwiększenie efektywności interwencji podejmowanej w zakresie aktywizacji pracowników 50+ wpłynie przyjęcie holistycznego podejścia, które polega w szczególności na zapewnieniu kompleksowości wsparcia (m.in. aspekty zawodowe, profilaktyka zdrowotna).</p> <p><i>(spełnienie kryterium weryfikowane jest na podstawie zapisów we wniosku o dofinansowanie)</i></p> <p>Projekty niespełniające kryterium są odrzucane.</p>
--	--	---

➤ **Obowiązujące dla tematu nr 6:**

ZWIĘKSZENIE DOSTĘPU OSÓB DOROSŁYCH DO RÓŻNYCH FORM UCZENIA SIĘ PRZEZ CAŁE ŻYCIE

KRYTERIA DOSTĘPU DLA TEMATU NR 6		
Lp.	Brzmienie kryterium	Uzasadnienie i opis znaczenia
1.	<p>Grupę docelową wsparcia stanowią:</p> <ul style="list-style-type: none"> • jako użytkownicy wypracowanego rozwiązania: <ul style="list-style-type: none"> ○ szkoły lub placówki systemu oświaty prowadzące kształcenie ustawiczne oraz ich organy prowadzące, ○ podmioty świadczące usługi rozwojowe na rzecz przedsiębiorstw i ich pracowników, ○ instytucje rynku pracy, ○ partnerzy społeczni, <p>działający(-e) na rzecz osób dorosłych zainteresowanych z własnej inicjatywy udziałem w różnych formach kształcenia, które wdrożą i będą stosować wypracowane/zaadaptowane rozwiązania;</p> <ul style="list-style-type: none"> • osoby/podmioty niezbędne dla realizacji współpracy 	<p>Jako użytkownicy są również traktowani beneficjenci i partnerzy krajowi projektu wskazani powyżej w pierwszym tirecie, którzy po wypracowaniu/zaadaptowaniu rozwiązania wdrożą je do praktyki w swoich instytucjach zgodnie z zapisami wniosku o dofinansowanie.</p> <p>Zgodnie z Umową Partnerstwa mała aktywność edukacyjna osób dorosłych towarzyszy niskiemu poziomowi kompetencji kluczowych i zawodowych, w tym zwłaszcza u osób starszych oraz osób pozostających w niekorzystnej sytuacji na rynku pracy. Nie pozwala im na aktywne uczestnictwo w życiu społecznym i gospodarczym, a także w wielu przypadkach jest powodem wzrastającego obciążenia innych, aktywnych zawodowo osób oraz systemów opieki państwowej. Biorąc pod uwagę trwały proces starzenia się ludności, niezbędne jest proponowanie rozwiązań zwiększających możliwości utrzymania i wydłużania aktywności zawodowej i społecznej osób dorosłych.</p> <p>Zakłada się, że projekty współpracy ponadnarodowej powinny przyczynić się do zwiększenia efektywności interwencji EFS. Wybór wskazanej grupy docelowej, której problemy mają zostać złagodzone/rozwiązane dzięki rozwiązaniom wypracowanym we współpracy ponadnarodowej będzie komplementarny do działań zaplanowanych w</p>

	ponadnarodowej i/lub wdrożenia rozwiązania praktyki.	<p>Priorytecie Inwestycyjnym 10iii wyrównywanie dostępu do uczenia się przez całe życie o charakterze formalnym, nieformalnym i pozaformalnym wszystkich grup wiekowych, poszerzanie wiedzy, podnoszenie umiejętności i kompetencji siły roboczej oraz promowanie elastycznych ścieżek kształcenia, w tym poprzez doradztwo zawodowe i potwierdzanie nabytych kompetencji i w efekcie powinien przyczynić się do zwiększenia skuteczności interwencji EFS w tym zakresie.</p> <p><i>(spełnienie kryterium weryfikowane jest na podstawie zapisów we wniosku o dofinansowanie)</i></p> <p>Projekty niespełniające kryterium są odrzucane.</p>
2.	<p>Projekt zakłada wypracowanie i wdrożenie kompleksowej oferty edukacyjnej mającej na celu zwiększenie udziału osób dorosłych w pozaszkolnych formach kształcenia i uczenia się z uwzględnieniem ich motywowania, zainteresowania tymi formami kształcenia i uczenia się, ograniczania barier uczestnictwa w nich oraz nabywania/rozwijania ich wiedzy i umiejętności.</p>	<p>Rzeczywista poprawa sytuacji osób dorosłych nie będzie miała miejsca tylko poprzez zaproponowanie im standardowych szkoleń rozwijających kompetencje zawodowe. Ze względu na często niskie kompetencje kluczowe tych osób istnieje ryzyko, że szkolenia te nie osiągną zamierzonego celu. Ponadto istotnym ograniczeniem jest także brak zainteresowania i możliwości do kształcenia i uczenia się. W związku z tym ważne jest przygotowanie dla tych osób kompleksowych ofert edukacyjnych, które z jednej strony będą ich motywować i zachęcać do podjęcia działania i jednocześnie proponować rozwiązania ukierunkowane na rozwijanie ich podstawowych umiejętności (planowania, osiągania celów, czytania ze zrozumieniem) oraz kompetencji przekrojowych (zdolności uczenia się, informatycznych, społecznych i obywatelskich, przedsiębiorczości itp.).</p> <p><i>(spełnienie kryterium weryfikowane jest na podstawie zapisów we wniosku o dofinansowanie)</i></p> <p>Projekty niespełniające kryterium są odrzucane.</p>

Obowiązujące dla tematu nr 7:

ZWIĘKSZENIE ZDOLNOŚCI DO ZATRUDNIENIA UCZNIÓW SZKÓŁ I PLACÓWEK OŚWIATOWYCH KSZTAŁCENIA ZAWODOWEGO

KRYTERIA DOSTĘPU DLA TEMATU NR 7		
Lp.	Brzmienie kryterium	Uzasadnienie i opis znaczenia
1.	<p>Grupę docelową wsparcia stanowią:</p> <ul style="list-style-type: none"> • jako użytkownicy wypracowanego rozwiązania:<ul style="list-style-type: none"> ○ szkoły lub placówki systemu oświaty oraz ich organy prowadzące, ○ partnerzy społeczni, ○ podmioty świadczące usługi rozwojowe na rzecz przedsiębiorstw i ich pracowników , <p>działający(e) na rzecz uczniów lub słuchaczy szkół lub placówek prowadzących kształcenie zawodowe (z wyłączeniem szkół dla dorosłych), nauczycieli zawodu, pracodawców, które wdrożą i będą stosować wypracowane/zaadaptowane rozwiązania,</p> <ul style="list-style-type: none"> • osoby/podmioty niezbędne dla realizacji współpracy ponadnarodowej i/lub wdrożenia rozwiązania praktyki.	<p>Jako użytkownicy są również traktowani beneficjenci i partnerzy krajowi projektu wskazani powyżej w pierwszym tirecie, którzy po wypracowaniu/zaadaptowaniu rozwiązania wdrożą je do praktyki w swoich instytucjach, zgodnie z zapisami wniosku o dofinansowanie.</p> <p>Wzrost efektywności i skuteczności kształcenia zawodowego, odpowiadający potrzebom rynku pracy, stanowi szczególne wyzwanie dla projektów perspektywy finansowej 2014-2020. Interwencje realizowane będą w szczególności przez wsparcie szkół i placówek kształcenia zawodowego i ustawicznego oraz ich organów prowadzących, partnerów społecznych, gdzie ich uczniowie/słuchacze nabywają umiejętności często nieadekwatne do potrzeb pracodawców. Ważnym elementem wsparcia będzie także stałe kształcenie nauczycieli zawodu w obszarze dostosowania oferty kształcenia do potrzeb rynku pracy. Działania te będą obejmowały także aktywne włączenie pracodawców w proces kształcenia zawodowego, w tym jego programowanie. Uzupełnieniem tych działań będą przedsięwzięcia wpływające na zintensyfikowanie współpracy szkół i placówek kształcenia zawodowego z pracodawcami.</p> <p>Zakłada się, że projekty współpracy ponadnarodowej powinny przyczynić się do zwiększenia efektywności interwencji EFS. Wybór wskazanej grupy docelowej, której problemy mają zostać złagodzone/rozwiązane dzięki rozwiązaniom wypracowanym w współpracy ponadnarodowej będzie komplementarny do działań zaplanowanych w Priorytecie Inwestycyjnym 10iv <i>lepsze dostosowanie systemów kształcenia i szkolenia do potrzeb rynku pracy, ułatwianie przechodzenia z etapu kształcenia do etapu zatrudnienia oraz wzmacnianie systemów kształcenia i szkolenia zawodowego i ich jakości, w tym poprzez mechanizmy prognozowania umiejętności, dostosowania programów nauczania oraz tworzenia i rozwoju systemów uczenia się poprzez praktyczną naukę zawodu realizowaną w ścisłej współpracy z pracodawcami</i> i w efekcie powinny przyczynić się do zwiększenia skuteczności interwencji EFS w tym zakresie.</p> <p><i>(spełnienie kryterium weryfikowane jest na podstawie zapisów we wniosku o dofinansowanie)</i></p>

		Projekty niespełniające kryterium są odrzucane.
2.	Projekt zakłada przygotowanie rozwiązań mających na celu dostosowanie kształcenia i doskonalenia zawodowego do potrzeb rynku pracy poprzez zaangażowanie pracodawców na wszystkich etapach jego programowania i wdrażania.	<p>Kryterium zakłada uczestnictwo pracodawców w procesie programowania rozwiązań stanowiących końcowy efekt – rezultat projektu i podyktowane jest koniecznością czynnego zaangażowania pracodawców w organizację kształcenia i doskonalenia zawodowego. Zważywszy na fakt, iż wskaźnikiem jakości kształcenia jest dostosowanie kwalifikacji absolwentów szkół zawodowych do potrzeb rynku pracy, to potrzeby rynku pracy i oczekiwania pracodawców powinny wyznaczać wymiar jakościowy i ilościowy procesów kształcenia i doskonalenia zawodowego.</p> <p><i>(spełnienie kryterium weryfikowane jest na podstawie zapisów we wniosku o dofinansowanie)</i></p> <p>Projekty niespełniające kryterium są odrzucane.</p>

5.3.6.2. Ogólne kryteria horyzontalne

OGÓLNE KRYTERIA HORYZONTALNE DLA WSZYSTKICH TEMATÓW			
Lp.	Brzmienie kryterium	Definicja kryterium	Opis znaczenia kryterium
1.	Zgodność projektu z prawodawstwem unijnym oraz z właściwymi zasadami unijnymi, w tym: <ul style="list-style-type: none"> – zasadą równości szans kobiet i mężczyzn w oparciu o standard minimum, – zasadą równości szans i niedyskryminacji, w tym dostępności dla osób z niepełnosprawnościami, – zasadą zrównoważonego rozwoju. 	Ocena spełniania kryteriów horyzontalnych polega na przypisaniu im wartości logicznych „tak” albo „nie”. Istnieje możliwość dokonania warunkowej oceny kryterium i skierowania projektu do negocjacji we wskazanym w karcie oceny zakresie dotyczącym warunkowo dokonanej oceny.	Spełnienie kryterium jest konieczne do przyznania dofinansowania. Projekty niespełniające któregokolwiek z kryteriów horyzontalnych są odrzucane na etapie oceny merytorycznej.
2.	Zgodność z prawodawstwem krajowym w zakresie odnoszącym się do sposobu realizacji i zakresu projektu.		
3.	Zgodność projektu ze Szczegółowym Opiszem Osi Priorytetowych Programu Operacyjnego Wiedza Edukacja Rozwój.		
4.	Zgodność projektu z właściwym celem szczegółowym PO WER.		

5.3.6.3. Ogólne kryteria merytoryczne

OGÓLNE KRYTERIA MERYTORYCZNE DLA WSZYSTKICH TEMATÓW			
Lp.	Brzmienie kryterium	Definicja kryterium	Waga kryterium max/min 60%
1	Adekwatność doboru i opisu wskaźników realizacji projektu (w tym wskaźników dotyczących właściwego celu szczegółowego PO WER) oraz sposobu ich pomiaru.	Ocena spełniania kryteriów merytorycznych dokonywana jest wyłącznie w odniesieniu do projektów pozytywnie ocenionych formalnie, w ramach skali punktowej od 0 do 100 punktów oraz niezależnie przez dwóch członków Komisji Oceny Projektów wybranych w drodze losowania.	10/6 albo 5/3 (dotyczy wyłącznie projektów, których wnioskowana kwota dofinansowania jest równa albo przekracza 2 mln zł).
2	Adekwatność doboru grupy docelowej do właściwego celu szczegółowego PO WER oraz jakość diagnozy specyfiki tej grupy, w tym opis: <ul style="list-style-type: none"> – istotnych cech uczestników (osób lub podmiotów), którzy zostaną objęci wsparciem; – potrzeb i oczekiwań uczestników projektu w kontekście wsparcia, które ma być udzielane w ramach projektu; – barier, na które napotykają uczestnicy projektu; – sposobu rekrutacji uczestników projektu, w tym kryteriów rekrutacji i kwestii zapewnienia dostępności dla osób z niepełnosprawnościami. 	Spełnienie przez projekt kryteriów merytorycznych w minimalnym zakresie oznacza uzyskanie od każdego z obydwu oceniających co najmniej 60% punktów za spełnianie poszczególnych kryteriów. W przypadku gdy projekt od jednego z oceniających uzyskał co najmniej 60% punktów w poszczególnych punktach oceny merytorycznej i został przez niego rekomendowany do dofinansowania, a od drugiego oceniającego uzyskał poniżej 60%	15/9
3	Trafność opisanej analizy ryzyka nieosiągnięcia założeń projektu, w tym opis: <ul style="list-style-type: none"> – sytuacji, których wystąpienie utrudni lub uniemożliwi osiągnięcie wartości docelowej wskaźników rezultatu; – sposobu identyfikacji wystąpienia takich sytuacji (zajścia ryzyka); 		0/0 albo 5/3 (dotyczy wyłącznie projektów, których

	<ul style="list-style-type: none"> - działań, które zostaną podjęte, aby zapobiec wystąpieniu ryzyka i jakie będą mogły zostać podjęte, aby zminimalizować skutki wystąpienia ryzyka. 	<p>punktów w co najmniej jednym merytorycznej i nie został przez niego rekomendowany do dofinansowania lub projekt od co najmniej jednego z oceniających bezwarunkowo uzyskał co najmniej 60% punktów w poszczególnych punktach oceny merytorycznej oraz różnica w liczbie punktów przyznanych przez dwóch oceniających za spełnianie ogólnych kryteriów merytorycznych wynosi co najmniej 30 punktów, projekt poddawany jest dodatkowej ocenie, którą przeprowadza trzeci oceniający wybrany w drodze losowania.</p> <p>W przypadku, gdy projekt od każdego z obydwu oceniających uzyskał co najmniej 60% punktów w poszczególnych punktach oceny merytorycznej oraz różnica w liczbie punktów przyznanych przez dwóch oceniających za spełnianie ogólnych kryteriów merytorycznych jest mniejsza niż 30 punktów końcową ocenę projektu stanowi suma średniej arytmetycznej punktów ogółem z dwóch ocen wniosku za spełnianie ogólnych kryteriów merytorycznych.</p> <p>W przypadku dokonywania oceny</p>	<p>wnioskowana kwota dofinansowania jest równa albo przekracza 2 mln zł).</p>
4	<p>Spójność zadań przewidzianych do realizacji w ramach projektu oraz trafność doboru i opisu tych zadań, w tym opis:</p> <ul style="list-style-type: none"> - uzasadnienia potrzeby realizacji zadań; - planowanego sposobu realizacji zadań; - sposobu realizacji zasady równości szans i niedyskryminacji, w tym dostępności dla osób z niepełnosprawnościami; - wartości wskaźników realizacji właściwego celu szczegółowego PO WER lub innych wskaźników określonych we wniosku o dofinansowanie, które zostaną osiągnięte w ramach zadań; - sposobu, w jaki zostanie zachowana trwałość rezultatów projektu (o ile dotyczy); - uzasadnienia wyboru partnerów do realizacji poszczególnych zadań (o ile dotyczy) <p>oraz trafność doboru wskaźników dla rozliczenia kwot ryczałtowych i dokumentów potwierdzających ich wykonanie (o ile dotyczy).</p>		20/12
5	<p>Zaangażowanie potencjału wnioskodawcy i partnerów (o ile dotyczy), w tym w szczególności:</p> <ul style="list-style-type: none"> - potencjału kadrowego wnioskodawcy i partnerów (o ile dotyczy) i sposobu jego wykorzystania w ramach projektu (kluczowych osób, które zostaną zaangażowane do realizacji projektu oraz ich planowanej funkcji w projekcie); - potencjału technicznego, w tym sprzętowego i warunków lokalowych wnioskodawcy i partnerów (o ile dotyczy) i sposobu jego wykorzystania w ramach projektu; - zasobów finansowych, jakie wniesie do projektu wnioskodawca i partnerzy (o ile dotyczy). 		15/9
6	<p>Adekwatność opisu potencjału społecznego wnioskodawcy i partnerów (o ile dotyczy) do zakresu realizacji projektu, w tym uzasadnienie dlaczego doświadczenie wnioskodawcy</p>		15/9

	<p>i partnerów (o ile dotyczy) jest adekwatne do zakresu realizacji projektu, z uwzględnieniem dotychczasowej działalności wnioskodawcy i partnerów (o ile dotyczy) prowadzonej:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) w obszarze wsparcia projektu, 2) na rzecz grupy docelowej, do której skierowany będzie projekt oraz 3) na określonym terytorium, którego będzie dotyczyć realizacja projektu <p>oraz wskazanie instytucji, które mogą potwierdzić potencjał społeczny wnioskodawcy i partnerów (o ile dotyczy).</p>	<p>projektu przez trzeciego oceniającego ostateczną i wiążącą ocenę projektu stanowi suma średniej arytmetycznej punktów ogółem za spełnianie ogólnych kryteriów merytorycznych z oceny trzeciego oceniającego oraz z tej oceny jednego z dwóch oceniających, która jest liczbowo bliższa ocenie trzeciego oceniającego. Jeżeli różnice między liczbą punktów przyznanych przez trzeciego oceniającego a liczbami punktów przyznanych przez każdego z dwóch oceniających są jednakowe, ostateczną i wiążącą ocenę projektu stanowi suma średniej arytmetycznej punktów ogółem za spełnianie ogólnych kryteriów merytorycznych z oceny trzeciego oceniającego oraz z oceny tego z dwóch oceniających, który przyznał wnioskowi większą liczbę punktów.</p> <p>Istnieje możliwość dokonania warunkowej oceny spełniania kryteriów merytorycznych i skierowania projektu do negocjacji we wskazanym w karcie oceny zakresie dotyczącym warunkowo dokonanej oceny.</p>	
7	Adekwatność sposobu zarządzania projektem do zakresu zadań w projekcie.		5/3
8	<p>Prawidłowość sporządzenia budżetu projektu, w tym:</p> <ul style="list-style-type: none"> – kwalifikowalność wydatków, – niezbędność wydatków do realizacji projektu i osiągnięcia jego celów, – racjonalność i efektywność wydatków projektu, – poprawność uzasadnienia wydatków w ramach kwot ryczałtowych (o ile dotyczy), – zgodność ze standardem i cenami rynkowymi określonymi w regulaminie konkursu. 		20/12

5.3.6.4. Kryteria premiujące

➤ Obowiązujące dla wszystkich tematów

KRYTERIA PREMIUJĄCE DLA WSZYSTKICH TEMATÓW			
Lp.	Brzmienie kryterium	Definicja kryterium	Waga
1.	<p>Projekt jest realizowany w krajowym partnerstwie wielosektorowym, tj. przez co najmniej dwa podmioty (minimalnie lidera i partnera krajowego) z różnych sektorów spośród następujących: publicznego, prywatnego i pozarządowego.</p> <p>W zależności od liczby sektorów, do których należą partnerzy krajowi przyznana jest następująca liczba punktów:</p> <ul style="list-style-type: none"> – Partnerzy z 2 różnych sektorów innych niż sektor, do którego należy beneficjent – 5 punktów, – Partnerzy z 1 sektora innego niż sektor, do którego należy beneficjent – 3 punkty. 	<p>Realizowanie projektów w partnerstwie wielosektorowym przyczyni się do uwzględnienia wiedzy i doświadczenia posiadanego przez podmioty działające w różnych sferach życia publicznego w rozwiązywaniu/łagodzeniu zdiagnozowanych w projekcie problemów, co wpłynie na zwiększenie efektywności wypracowanych rozwiązań.</p> <p><i>(spełnienie kryterium weryfikowane jest na podstawie zapisów we wniosku o dofinansowanie)</i></p>	3-5
2.	<p>Wnioskodawca i/lub partner/rzy krajowi posiada/ją doświadczenie w realizacji co najmniej jednego projektu współpracy ponadnarodowej (w roli beneficjenta lub partnera).</p>	<p>Dotychczasowe doświadczenie projektodawcy /partnerów w realizacji projektów/przedsięwzięć współpracy ponadnarodowej realizowanych zwiększy szanse na pomyślną współpracę pomiędzy partnerami i sprawne wdrażanie projektu.</p> <p><i>(spełnienie kryterium weryfikowane jest na podstawie zapisów we wniosku o dofinansowanie)</i></p>	5

	<p>Finansowanie współpracy ponadnarodowej wyłącznie na zasadzie wzajemności¹⁷, tj. każdy z partnerów ponosi swoje koszty, bez pokrywania jakichkolwiek kosztów partnera/ów ponadnarodowego/ych z budżetu PO WER.</p>	<p>Realizacja projektów w partnerstwie ma za zadanie wspierać budowanie naturalnej sieci współpracy. Celem wykorzystania zasady wzajemności jest zapewnienie zaangażowania obu stron w przygotowanie i realizację projektu poprzez logiczny podział zadań i obowiązków oraz kosztów ich realizacji, stanowiących konsekwencję udziału obu partnerów w opracowaniu koncepcji wsparcia (np. wkładu dobrych praktyk), wynoszonych korzyści oraz wzajemnej odpowiedzialności za realizację projektu. Jednocześnie, określenie sposobu finansowania współpracy na zasadzie wzajemności zapewnia odpowiedni potencjał finansowy partnera/ów oraz pozwala na uniknięcie ryzyk związanych z przepływami finansowymi, a tym samym gwarantuje możliwość zachowania płynności finansowej i zrealizowania projektu z sukcesem.</p> <p><i>(spełnienie kryterium weryfikowane jest na podstawie zapisów we wniosku o dofinansowanie)</i></p>	5
--	---	--	---

➤ **Obowiązujące dla tematu nr 3:**

ZWIĘKSZENIE LICZBY LUB ZAKRESU USŁUG SPOŁECZNYCH ŚWIADCZONYCH PRZEZ PODMIOTY EKONOMII SPOŁECZNEJ LUB ZWIĘKSZENIE POZIOMU WYKORZYSTANIA TYCH USŁUG PRZEZ PODMIOTY ADMINISTRACJI PUBLICZNEJ

KRYTERIUM PREMIUJĄCE DLA TEMATU NR 3			
Lp.	Brzmienie kryterium	Definicja kryterium /Opis znaczenia kryterium	Waga
1.	Wykorzystanie w realizowanym projekcie dobrych praktyk będących przedmiotem prac Social Entrepreneurship Network działającej w ramach perspektywy finansowej 2007 - 2013 lub zawarcie partnerstwa z jednym z podmiotów prezentujących ww. praktyki ¹⁸ .	Celem zastosowania kryterium jest zwiększenie liczby projektów, których rezultaty, poprzez zastosowanie sprawdzonych i skutecznych instrumentów wypracowanych w ramach Social Entrepreneurship Network, zwiększą efektywność zastosowanego wsparcia.	5

¹⁷ Przy założeniu, że dopuszczone będzie - w jakiegokolwiek formie - finansowanie partnera ponadnarodowego z budżetu partnera polskiego (w myśl projektu wytycznych w zakresie kwalifikowania wydatków).

¹⁸ Lista dobrych praktyk do wykorzystania w ramach kryterium premiującego dla tematu nr 3 stanowi załącznik nr 5 do regulaminu konkursu.

		<i>(spełnienie kryterium weryfikowane jest na podstawie zapisów we wniosku o dofinansowanie)</i>	
2.	Projekt zakłada wypracowanie i wdrożenie rozwiązań mających na celu stworzenie modeli współpracy jednostek samorządu terytorialnego z podmiotami ekonomii społecznej w zakresie świadczenia przynajmniej jednej z następujących usług publicznych: opiekuńczych, zdrowotnych, transportu lokalnego, recyklingu, utrzymania czystości.	<p>Celem zastosowania kryterium jest zwiększenie liczby rozwiązań w ramach których podmioty ekonomii społecznej będą wykonywały na rzecz samorządów usługi: opiekuńcze, zdrowotne, transportu lokalnego, recyklingu, utrzymania czystości, ponieważ popyt wśród samorządów lokalnych na te usługi wciąż jest wysoki i będzie się zwiększał, m.in. ze względu na zmiany w sytuacji demograficznej i konieczność ochrony środowiska. Natomiast aktualnie podmioty ekonomii społecznej świadczą głównie usługi spoza wskazanego katalogu.</p> <p><i>(spełnienie kryterium weryfikowane jest na podstawie zapisów we wniosku o dofinansowanie)</i></p>	5

6. PROCEDURA ODWOŁAWCZA

6.1 Zakres procedury odwoławczej

1. W kwestii procedury odwoławczej przysługującej wnioskodawcom zastosowanie mają przepisy rozdziału 15 Ustawy.
2. Wnioskodawcy, którego wniosek uzyskał ocenę negatywną, przysługuje prawo do złożenia protestu. Celem wniesienia protestu jest ponowne sprawdzenie złożonego wniosku w zakresie spełniania kryteriów wyboru projektów (art. 53 ust. 1 Ustawy).
3. Zgodnie z art. 53 ust. 2 Ustawy negatywną oceną jest ocena w zakresie spełniania przez projekt kryteriów wyboru projektów, w ramach której:
  - a) projekt nie uzyskał wymaganej liczby punktów lub nie spełnił kryteriów wyboru projektów, na skutek czego nie może być wybrany do dofinansowania albo skierowany do kolejnego etapu oceny;
  - b) projekt uzyskał wymaganą liczbę punktów lub spełnił kryteria wyboru projektów, jednak kwota przeznaczona na dofinansowanie projektów w konkursie nie wystarcza na wybranie go do dofinansowania.
4. Protest może dotyczyć każdego etapu oceny projektu, a więc zarówno oceny formalnej, jak i merytorycznej, a także sposobu dokonania oceny w zakresie ewentualnych naruszeń proceduralnych.
5. W przypadku gdy na jakimkolwiek etapie postępowania w zakresie procedury odwoławczej wyczerpana zostanie kwota przeznaczona na dofinansowanie projektów w ramach działania:
  - a) IOK pozostawia protest bez rozpatrzenia, informując o tym na piśmie wnioskodawcę, pouczając jednocześnie o możliwości wniesienia skargi do sądu administracyjnego na zasadach określonych w art. 61 Ustawy;
  - b) sąd, uwzględniając skargę, stwierdza tylko, że ocena projektu została przeprowadzona w sposób naruszający prawo i nie przekazuje sprawy do ponownego rozpatrzenia.
6. Do procedury odwoławczej nie stosuje się przepisów KPA, z wyjątkiem przepisów dotyczących wyłączenia pracowników organu, doręczeń i sposobu obliczania terminów. W zakresie doręczeń i obliczania terminów w procedurze odwoławczej, zgodnie z art. 67 Ustawy zastosowanie mają rozdziały 8 i 10 KPA.

6.2 Sposób złożenia protestu

1. IOK pisemnie informuje wnioskodawcę o negatywnym wyniku oceny projektu w rozumieniu art. 53 ust. 2 Ustawy. Pismo informujące zawiera pouczenie o możliwości wniesienia protestu (art.46 ust. 5 Ustawy).

2. Wnioskodawca może wnieść protest w terminie 14 dni od dnia doręczenia pisma informującego o negatywnym wyniku oceny projektu.
3. Zgodnie z art. 54 ust. 2 Ustawy protest jest wnoszony w formie pisemnej i w takiej formie prowadzone jest dalsze postępowanie w sprawie.
4. Instytucją, do której składany jest protest, jest IP dla Działania 4.3 PO WER – Centrum Projektów Europejskich, ul. Domaniewska 39a, 02-672 Warszawa.
5. Protest należy złożyć:
  - osobiście w Sekretariacie Centrum Projektów Europejskich (klatka E, III piętro) albo
  - pocztą (list polecony) lub pocztą kurierską.

6.3 Zakres protestu

1. Protest zgodnie z art. 54 ust 2 Ustawy powinien zawierać następujące informacje:
  - a) oznaczenie instytucji właściwej do rozpatrzenia protestu (Instytucja Pośrednicząca dla Działania 4.3 PO WER – Centrum Projektów Europejskich);
  - b) oznaczenie wnioskodawcy;
  - c) numer wniosku o dofinansowanie projektu;
  - d) wskazanie kryteriów wyboru projektów, z których oceną wnioskodawca się nie zgadza, wraz z uzasadnieniem;
  - e) wskazanie zarzutów o charakterze proceduralnym w zakresie przeprowadzonej oceny, jeżeli zdaniem wnioskodawcy naruszenia takie miały miejsce, wraz z uzasadnieniem;
  - f) podpis wnioskodawcy lub osoby upoważnionej do jego reprezentowania, z załączeniem oryginału lub kopii dokumentu poświadczającego umocowanie takiej osoby do reprezentowania wnioskodawcy.
2. Zgodnie z art. 54 ust 3 i 4 Ustawy, w przypadku wniesienia protestu niespełniającego wymogów formalnych wymienionych w ww. podpunktach a–c i f lub zawierającego oczywiste omyłki, IP wzywa wnioskodawcę do jego uzupełnienia lub poprawienia, w terminie 7 dni, licząc od dnia otrzymania wezwania, pod rygorem pozostawienia protestu bez rozpatrzenia.

Uzupełnienie protestu może nastąpić wyłącznie w odniesieniu do wymogów formalnych, o których mowa w ww. pkt. 1, w podpunktach a–c oraz f.

3. IOK weryfikuje uzupełniony protest.

W przypadku stwierdzenia, iż uzupełniony protest wpłynął po terminie lub nie został właściwie skorygowany należy uznać, iż jest to równoznaczne ze spełnieniem przesłanek pozostawienia go bez rozpatrzenia, o których mowa w poniższym pkt. 4 „Pozostawienie protestu bez rozpatrzenia”.

4. Wezwanie do uzupełnienia protestu wstrzymuje bieg terminu, o którym mowa w art. 57 Ustawy, o czym wnioskodawca jest informowany pisemnie (zgodnie z art. 54 ust. 5 Ustawy).

6.4 Pozostawienie protestu bez rozpatrzenia

1. Nie podlega rozpatrzeniu protest, jeżeli mimo prawidłowego pouczenia, o którym mowa w art. 46 ust. 5 Ustawy, został wniesiony:
  - a) po terminie;
  - b) przez podmiot wykluczony z możliwości otrzymania dofinansowania, o którym mowa w art. 207 ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych (Dz. U. z 2013 r. poz. 885 z późn. zm.);
  - c) bez spełnienia wymogów określonych w art. 54 ust. 2 pkt. 4 Ustawy, tj. nie wskazuje kryteriów wyboru projektów, z których oceną wnioskodawca się nie zgadza, wraz z uzasadnieniem.
2. Dodatkowo, zgodnie z art. 66 ust. 2 Ustawy, nie podlega rozpatrzeniu protest w sytuacji wyczerpania kwoty na dofinansowanie projektu w ramach Działania na jakimkolwiek etapie postępowania w zakresie procedury odwoławczej.

6.5 Rozpatrzenie protestu przez IP

1. Zgodnie z art. 57 Ustawy protest jest rozpatrywany przez IP w terminie 30 dni od dnia jego otrzymania (data wpływu do IP¹⁹).
2. W uzasadnionych przypadkach, w szczególności, gdy w trakcie rozpatrywania protestu konieczne jest skorzystanie z pomocy ekspertów, termin rozpatrzenia protestu może być przedłużony, o czym IP informuje na piśmie wnioskodawcę. Termin rozpatrzenia protestu nie może przekroczyć łącznie 60 dni od dnia jego otrzymania.
3. Pisma dotyczące procedury odwoławczej nadawane są na adres korespondencyjny zawarty w pkt. 2.6 wniosku o dofinansowanie projektu. W przypadku zmiany niniejszego adresu wnioskodawca powinien poinformować o tym fakcie IP – zastosowanie ma art. 41 KPA.
4. Podczas rozpatrywania protestu sprawdzana jest zgodność złożonego wniosku o dofinansowanie projektu tylko z tym kryterium lub kryteriami oceny, które zostały wskazane w proteście i/lub w zakresie zarzutów dotyczących sposobu dokonania oceny, podniesionych przez wnioskodawcę.
5. IP informuje wnioskodawcę na piśmie o wyniku rozpatrzenia jego protestu. Informacja ta zawiera w szczególności:
  - a) treść rozstrzygnięcia polegającego na uwzględnieniu albo nieuwzględnieniu protestu, wraz z uzasadnieniem,
  - b) w przypadku nieuwzględnienia protestu – pouczenie o możliwości wniesienia skargi do sądu administracyjnego na zasadach określonych w art. 61 Ustawy.
6. W przypadku uwzględnienia protestu, IP może odpowiednio – skierować projekt do właściwego etapu oceny albo umieścić go na liście projektów wybranych do dofinansowania w wyniku przeprowadzonej procedury odwoławczej, informując o tym wnioskodawcę.

¹⁹ Obliczana zgodnie z KPA.

7. Ponowna ocena projektu przez IP polega na powtórnej weryfikacji projektu w zakresie kryteriów i/lub zarzutów, o których mowa w art. 54 ust. 2 pkt. 4 i 5 Ustawy.

8. IP informuje wnioskodawcę na piśmie o wyniku ponownej oceny i:

- a) w przypadku pozytywnej ponownej oceny projektu odpowiednio kieruje projekt do właściwego etapu oceny albo umieszcza go na liście projektów wybranych do dofinansowania w wyniku przeprowadzenia procedury odwoławczej;
- b) w przypadku negatywnej ponownej oceny projektu do informacji załącza dodatkowo pouczenie o możliwości wniesienia skargi do sądu administracyjnego na zasadach określonych w art. 61 Ustawy.

6.6 Skarga do sądu administracyjnego

1. Prawo do wniesienia skargi do sądu administracyjnego przysługuje wnioskodawcy w przypadku nieuwzględnienia protestu, negatywnej ponownej oceny projektu lub pozostawienia protestu bez rozpatrzenia zgodnie z art. 61 Ustawy.
2. Skarga wnoszona jest w terminie 14 dni od dnia otrzymania odpowiedniej informacji o nieuwzględnieniu protestu lub pozostawieniu protestu bez rozpatrzenia. Do skargi należy dołączyć kompletną dokumentację w sprawie, obejmującą wniosek o dofinansowanie wraz z informacją w przedmiocie oceny projektu, kopie wniesionego protestu oraz informacji o wyniku procedury odwoławczej. Skarga podlega wpisowi stałemu²⁰.
3. Sąd rozstrzyga sprawę w terminie 30 dni od dnia wniesienia.
4. Nie podlega rozpatrzeniu skarga:
  - a) wniesiona po terminie;
  - b) niekompletna;
  - c) wniesiona bez uiszczenia opłaty sądowej w terminie.
5. W wyniku rozpatrzenia skargi sąd może:
  - a) uwzględnić skargę, stwierdzając, że:
    - ocena projektu została przeprowadzona w sposób naruszający prawo, przekazując jednocześnie sprawę do ponownego rozpatrzenia przez IP;
    - pozostawienie protestu bez rozpatrzenia było nieuzasadnione, przekazując sprawę do ponownego rozpatrzenia przez IP;
  - b) oddalić skargę w przypadku jej nieuwzględnienia;
  - c) umorzyć postępowanie w sprawie, jeżeli jest ono bezprzedmiotowe.

²⁰ Kwestie wysokości wpisu od skargi reguluje rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 16 grudnia 2003 r. w sprawie wysokości oraz szczegółowych zasad pobierania wpisu w postępowaniu przed sądami administracyjnymi (Dz. U. z 2003 r. nr 221 poz. 2193).

6. W terminie 30 dni od daty wpływu informacji o uwzględnieniu skargi przez sąd administracyjny, IP przeprowadza proces ponownego rozpatrzenia sprawy i informuje wnioskodawcę o jego wynikach.
7. Od wyroku sądu administracyjnego, zgodnie z art. 62 Ustawy, przysługuje możliwość wniesienia skargi kasacyjnej (wraz z kompletną dokumentacją) do Naczelnego Sądu Administracyjnego, przez:
  - a) wnioskodawcę,
  - b) IP.w terminie 14 dni od dnia doręczenia rozstrzygnięcia wojewódzkiego sądu administracyjnego. Przepisy art. 61 ust. 3, 4, 6 i 7 Ustawy stosuje się odpowiednio.

Skarga jest rozpatrywana w terminie 30 dni od dnia jej wniesienia.
8. Prawomocne rozstrzygnięcie sądu administracyjnego polegające na oddaleniu skargi, odrzuceniu skargi albo pozostawieniu skargi bez rozpatrzenia kończy procedurę odwoławczą oraz procedurę wyboru projektu.
9. Procedura odwoławcza, o której mowa w art. 53–64 Ustawy, nie wstrzymuje zawierania umów z wnioskodawcami, których projekty zostały wybrane do dofinansowania.
10. W zakresie nieuregulowanym w ustawie, do postępowania przed sądami administracyjnymi stosuje się odpowiednio przepisy ustawy z dnia 30 sierpnia 2002 r. – Prawo o postępowaniu przed sądami administracyjnymi określone dla aktów lub czynności, o których mowa w art. 3 § 2 pkt 4, z wyłączeniem art. 52–55, art. 61 § 3–6, art. 115–122, art. 146, art. 150 i art. 152 ustawy.

7. POSTANOWIENIA KOŃCOWE

1. Regulamin konkursu może ulegać zmianom w trakcie trwania konkursu. W przypadku zmiany regulaminu IOK zamieszcza na swojej stronie internetowej oraz na portalu informację o zmianie regulaminu, aktualną treść regulaminu, uzasadnienie oraz termin, od którego zmiana obowiązuje.
2. Do czasu rozstrzygnięcia konkursu regulamin nie może być zmieniany w sposób skutkujący nierównym traktowaniem wnioskodawców, chyba że konieczność jego zmiany wynika z przepisów prawa powszechnie obowiązującego.
3. Konkurs może zostać anulowany w następujących przypadkach:
  - niewyłonienie kandydatów na ekspertów lub ekspertów niezbędnych do oceny wniosków,
  - ogłoszenie aktów prawnych lub wytycznych horyzontalnych w istotny sposób sprzecznych z postanowieniami niniejszego regulaminu.

8. SPIS ZAŁĄCZNIKÓW

1. Załącznik nr 1 – Wzór minimalnego zakresu listu intencyjnego dotyczącego współpracy ponadnarodowej w ramach PO WER;
2. Załącznik nr 2 – Minimalny zakres umowy o współpracy ponadnarodowej w ramach działania 4.3 PO WER;
3. Załącznik nr 3 – Wzór umowy o dofinansowanie projektu w ramach PO WER;
4. Załącznik nr 4 – Wzór porozumienia o dofinansowanie projektu w ramach PO WER;
5. Załącznik nr 5 – Lista dobrych praktyk do wykorzystania w ramach kryterium premiującego dla tematu nr 3;
6. Załącznik nr 6 – Zestawienie standardów i cen rynkowych w zakresie najczęściej finansowanych kosztów bezpośrednich w ramach projektów współpracy ponadnarodowej PO WER;
7. Załącznik nr 7 – Wzór wniosku o dofinansowanie projektu w ramach PO WER;
8. Załącznik nr 8 – Wzór karty weryfikacji poprawności wniosku o dofinansowanie projektu w ramach PO WER;
9. Załącznik nr 9 – Wzór deklaracji poufności dla członka KOP z prawem dokonywania oceny;
10. Załącznik nr 10 – Wzór deklaracji poufności dla obserwatora uczestniczącego w pracach KOP;
11. Załącznik nr 11 – Wzór oświadczenia pracownika IOK o bezstronności;
12. Załącznik nr 12 - Wzór oświadczenia eksperta o bezstronności;
13. Załącznik nr 13 – Wzór karty oceny formalnej wniosku o dofinansowanie projektu konkursowego w ramach PO WER;
14. Załącznik nr 14 – Wzór karty oceny merytorycznej wniosku o dofinansowanie projektu konkursowego w ramach PO WER.

